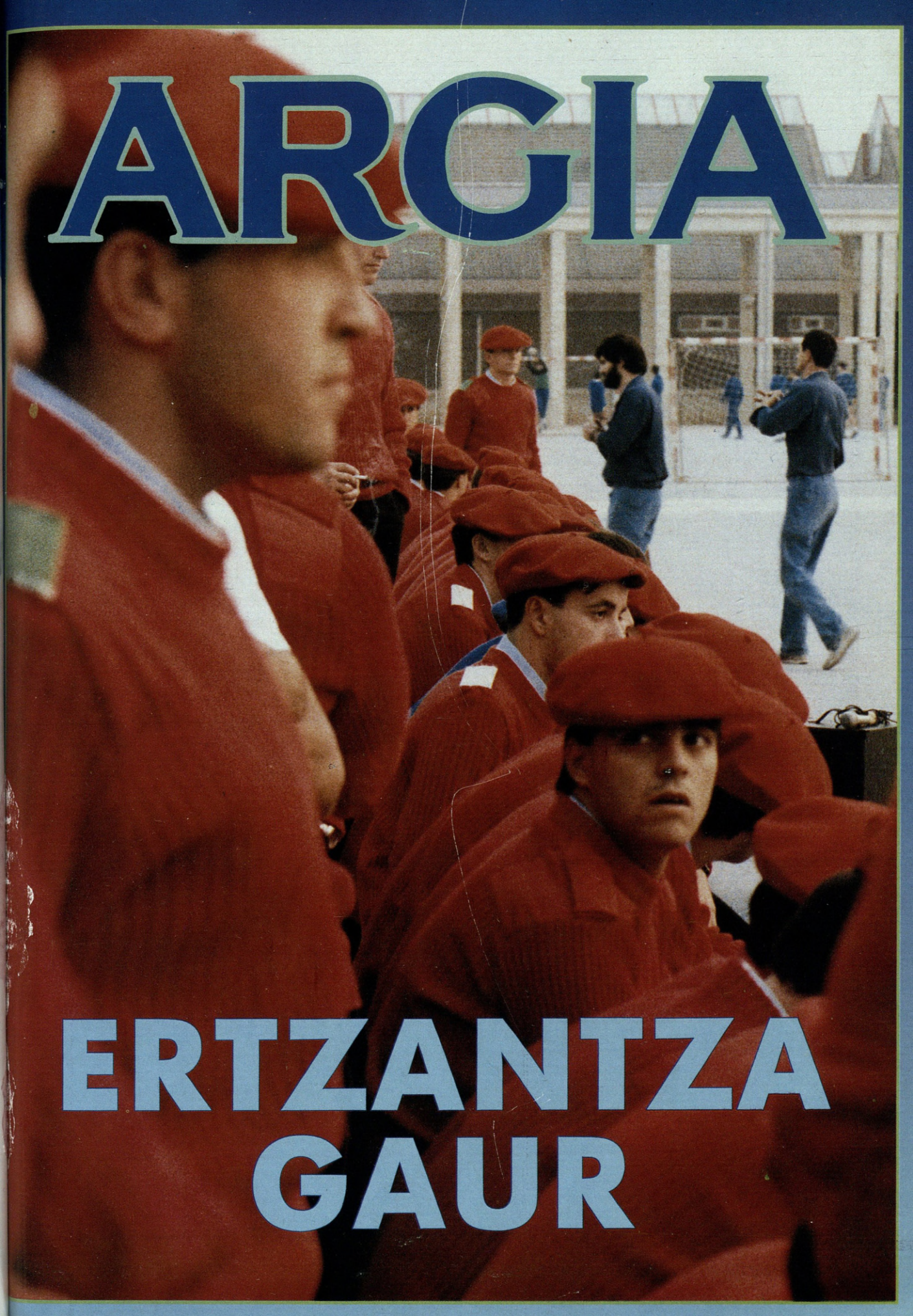

ARGIA

ERTZANTZA GAUR

EKO URRETXU
Labeaga, 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.233. zenbakia

POLITIKA

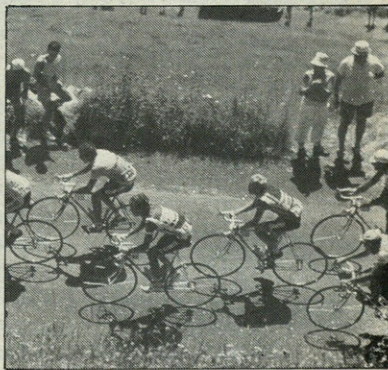
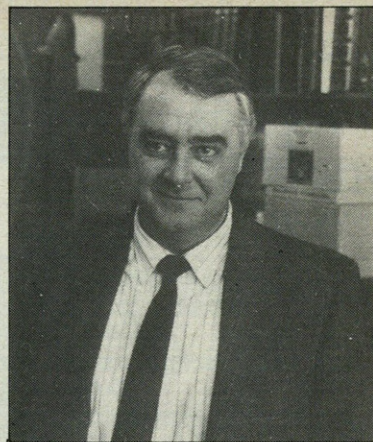
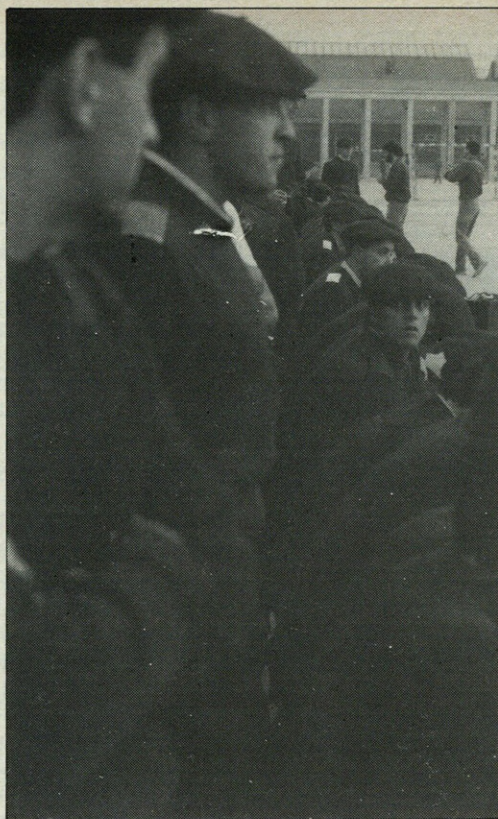
- 13.— Herri Batasunako Gorka Martinezekin solasean. **N. Arrastoa.**
- 16.— Kronika politikoa. **I. Zubiondo.**
- 18.— «Egizan», emakumearen zapalkuntza globalitatean dutsan erakundea. **E. Madariaga.**
- 20.— Bangladesh: heriotzaren delata. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 21.— Hermaniko herri batzarrak drogomenpekotasuna auzitan jarri. **L. Aristi.**
- 23.— Ertzantza gaur: despliege berriaren zain. **N. Arrastoa eta J. Mollarri.**
- 35.— Transylvania argi iturri. **Txillardegia.**
- 38.— Martin Etxeberrria: «HABEren asmoa jarraitzea da nire asmoa. **I. Uria eta J.J. Petrikorena.**
- 42.— Txirrindularitza publizitatearen gurpilean. **I. Goikoetxea.**

KULTURA

- 45.— Kultur ataria.
- 46.— «Ke arteko egunak» luzemetraia martxoan errodatzen hasiko. **G. Arrese.**
- 48.— Herri Kulturaz Blai kanpaina martxan. **P. Urzelai.**
- 49.— «Elhuyar» hilabetekari bihurtu dirulaguntza bereziaz. **J. Oiz.**
- 50.— Literatur sariketak polemikagai. **K. Izaguirre.**
- 51.— Aurren ez dira «Galarrotsak» burutuko. **G. Arrese.**
- 53.— Munduan zabaletik kultura: John Cassavetes hil da. **J.M. Heritz.**
- 58.— Azkena: «UGT: morrontzatik disidentziara PSOREkin. **Ardoñi.**

ERTZANTZA bigarren mailako POLIZIAtzat jo izan da bere sorreratik. Orain ordea, Madrilgo BARNE MINISTRARI-TZA Ertzantzarekiko KONFIDANTZarik erakusten ari da, Gasteizko Barne Kontseilaritzarekin AKORDIotara helduko bide dela lehendik hitzartutako konpetentziak erritmikoki aplika daitezen. Aipatu erreportaia nagusiaren aldamenean aurkituko dituzu: DROGOMENPEKOTASUNaren aurka herri taldeen eginahalei buruzkoa; TXIRRINDULARI taldeen inguruan mamiturikoa; edo eta martxoaren lehen astean ERRODATZEN hasiko den «KE ARTEKO EGUNAK» luzemetraiaz jorratutakoa. Aste honetako elkar hizketa luzeen artean aurkezten dizugu: Herri Batasunako Mahai Naizonaleko partaideetariko bat den GORKA MARTINEZekin lotutakoa (politika alorrean); eta HABEko zuzendari berria den MARTIN ETXEBERRIarekin eginiko bestea (erdiko orrialdeetan).

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lequona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elsegui, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielanjel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastorta, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealda, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Urederra, Aitor Zabalgoberaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ekz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzeriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

OTSAILA 19 OTSAILA 25

otsailaren 20an ilbete

eguzkia: (otsailaren 19an)
irten: 08.04
sartu: 18.54

mareak: (otsailaren 19an)
gora: 04.12 eta 16.19
behera: 10.04 eta 22.10

LIBURUAK

DABID ZUAZALDE

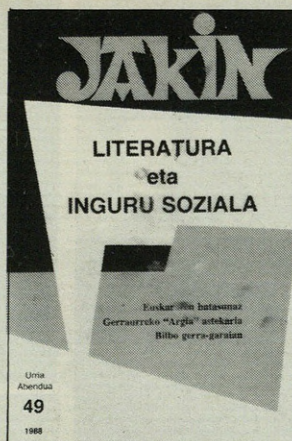
Aldizkariaren izena: Jakin.
Ezaugarriak: 49. zenbakia,
150 orri.

Iazko azken alea atzerapen pixka batez heldu zaigu, baina merezi zuen itxaroteak, alafede! Literaturazale direnentzat batipat ale boro-bila, guztiz interesgarria.

Iazko maiatzean, laugarren aldiz antolatuta zuen Jakin-ek euskal literaturari buruzko astea. Aurretik antzerkia, haur literatura, emakumea izan ziren aztergai. Honokoa, literaturari eragiten dioten faktoreak, edo beste hitz batzuez esateko, honen inguru soziala.

Orduko hitzaldietan esandakoak inprimaturik dakartzigute orain, eta inguru sozialaren soru zabala zenbait alorretan banaturik ageri zaigu, horietako bakoitza kritiko, ikerlari edo dena delako batek lantzen duela.

Hurrenez hurren, Xabier Mendiguren Elizegi hasten da, «literaturaren irakaskuntza unibertsitatean» gaia jorratuz; hango eta hemengo eskolen berri eman ostean zenbait eritzi ematen du, ez inondik baikor. M.A. Elkoroberezibar dator atzetik, Deustuko ikaslea, «literaturgintza-

rako plataformak» aztertuz; gaia zehazteko sarrera politaren ondoren aldizkariet hitzegiten du, *Ustelatik* hasita gaur egunetara, *Pott*, *Oh!*, *Euzkadi*, *Susa*, *Kandela*, *Maiatz*, *Korrok*, *Txistu* eta *Tamboliñ*, *Idatz* eta *Mintz* eta abar luze duten historia azalduz.

Literaturgintzarako politika bi partetan berezi da: literatur sariketarik ukitzen eta astintzen ditu Koldo Izagirrek artikulua eder, gogor eta gogoangarri batean, Abadianen txapelketatik gaur egun arteko historia eta miseria kontatuz (eta ondoan egungo sarien behin-behineko zerrenda); Josu Landak, bigarren parte gisa, argialetxeak ditu mintzagai, azken 20 urteotan izan diren arto nagusiak zedarrituz, ikuspegi merkantilista hutsek atzetik duten karga ideologikoa salatuz eta argialetxe txikiak literaturarekiko sentsibilitatean egindako ekarpena goraizuz.

Polita da Manu Lopezena ere: kritikaren kritika egin du, euskal letren dantzan azken hamar urteotan egindakoetara mugatuz: nolako kritikak batetik, zelako kritikak bestetik, gehientsuenok gogoan ditugun adibideak aipatuz. Azkenik, eta amaitzeko, mahai inguru batean bildu ziren Pako Aristi—idazlea—, Imanol Tapia—argitaratzailea— eta Jon Kortazar—kritikoa—; azken honen lanik ez da bildu ahal izan—dena den, beste nonbait argitaratua delakoan gaude—, baina bai beste bienak. Pakok idaztetik bizi nahi duen baten esperientziak kontatzen ditu, Hemingwayk bere-

gan zernolako garrantzia izan zuen azpimarratuz; Tapia ere, urtetan bilduma baten zuzendari izateak emandako eskarmentutik mintzo da: hori martxan jartzeko lanak, burutazioak, editorearen lan gozo-mikatzak.

Orohar begiraturik maila oneko lanak iruditzen zaizkigu, entretenigarriak, eta azpimarragarriena zera: izen berriak, jende gaztea bilatu dutela jakindarrek, eta emaitzak panorama zabala eta interesgarria eskaintzen du.

Gai nagusi honen atzetik, ez dezagun ahanzt, beste azterketa batzuk ere badirela, honakoak hain zuzen: Koldo Zuazo irakasle gazteak euskararen batasunaren historia moduko bat egiten du, Etxepare eta Leizarragandik hasi eta Arantzazu arte izan diren nahi eta ezinak, eta hauen aitzaki eta arrazoiak xeheki kontatuz; agirian jartzen du batasunaren beharrak herri kontzientziarekin duen zerkusia, eta nola ikuspegi diglosiko eta probintzianoak gaildizten hasten diren benetako urratsak, 1950 aldean edo.

Arantxa Arzamendik gerraurreko *Argia* aldizkariaren azterketa egin du, 1921ean hasi eta 1936 arte Donostian egin eta eta batez ere Gipuzkoan banatzen zen astekari harena; garaiko prentsa-giroa, bertako langile eta idazleak eta aldizkariaren atal eta ezaugarriak ditu ikergai.

Azkenik, Mikel Aizpuru historialariak beste lantxo polit bat eskutaratu digu. Historiografia indar hartzen ari den joera baten barnean, eguneroko bizitzan du mintzagai, 36ko gerra garaiko Bilboko bizimodua hain zuzen ere. Metodologi gisa, elkarrizketa zuzenak hobeak izanik ere, bi egunkari erabili ditu, *Euzkadi* jeltzalea eta *El Liberal* sozialista; bertako orrietatik atera du garai hartako giroaren berri, puntu hauei dagokienez: eskuindarren errepresioa, emakumea, errefuxiatuak, eliza, ekonomia eta dirua, errazionamendua, aisia, hezkuntza eta kaleko giroa. Ondorioa, Bilbo errepublika gailen zebilen beste

hiriak ez bezalako izan zela, EAJk jaurlaritzatik eraman zuen joera moderatzaileak barne-liskarra eragotzi bait zituen.

Izenburua: Berdez jantzitako neska (Txinako ipuinak I).

Prestatzailea: Xabier Etxaniz.

Marraskigileak: Luis Hartorell / Jokin Larrea.

Argitaratzailea: Pamiela.

Orain baino lehen ere komentatu izan dugu munduko herri ipuinek gure artean azkenotan izandako gorakada. Orain arteko azken adibidea izan daiteke Xabier Etxaniz gasteiztarrek idatzi edo paratu duen liburu hau.

Txinakoei gagozkiela, Labayru ikastegiak bi liburu eskaini zizkien, Xabier Kaltzakortak prestatuta. Ez dugu ikusterik izan hango eta hemengo bildumetan errepikatutakorik agertzen ote den. Ezetz espero dugu, zabalak bait dira Txinako larreak lore bila bat baino gehiago saia dadin. Dena delarik, ez dugu uste Pamielako liburu hau inondik ere sobran dagoenik, bai bait ditu besteak ez ziztuen ezaugarriak: batuaz egina izatea lehenik (bestea bizkaieraz), marrazki eder ugari horniturik egotea, eta azkenik itxuraz bederen batipat hurrei zuzendua izatea.

Horrez gain, Txinako ipuinek ohi duten magia eta lilura guztia dakarkigute hauek ere. Laburrak dira oso gehientsuenak. Poetikotasun

sakona eta jakituria zuhurra darie bazter guztietatik. Beste herri batetako ohiturak eta pentsamoldeak ageri zaizkigu, gurean antza dutenak ere bai aldika, baina orohar hemengo dragoi, tigre, enperadore eta enparauek irakurlea txunditurik usteko dohaia dute.

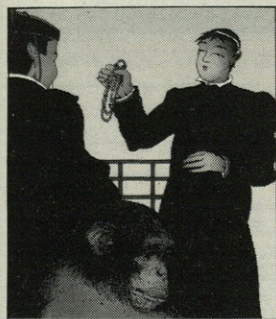
Izenburua: Bataioto apaiza.

Egilea: Patxi Ezkiaga.

Marrazkigilea: Antton Olariaga.

Argitaratzailea: Erein.

'Titare, magikoa' delako sail horretan beste lan titulu atera ziren aurretik, denak ere Patxi Ezkiagak idatziak, eta honakoak egiten du beraz bostgarrena. Bildumak

BATAIOTO APAIZA

Patxi Ezkiaga-Antton Olariaga

ITZUL: MANUELA ERDIN

badu azpititulu bat «Nazioarteko ipuinak» alegia, eta horren esanahia zein ote den zalantza sortu zaigu ipuin hau irakurtzean.

Ipuina Japonian kokatzen da, han hasi eta bukatzen da. Badirudi hortaz, ipuin japoniar bat kontatuko zaigula. Laineza gehiegi zuen haur baten istorioa kontatzen zaigu, nola umezurtz geratu ostean lapurretan eta iruzurrean hasiko den, nola herriak ihes egiten duen eta gorriak ikusten dituen harik eta sotana bat aurkitu arte, hori jantzirik eskean eta arpa jotzen bizi ahalko baita.

Ipuinak aurrera segitzen du baina ez dizuegu dena kontatuko. Kezka sortu diguna zera da: ipuinean agertzen diren gizarte-egiturak eta tipoak, mendealdekoak

direla oso-osorik eta ez japoniarrek (apez, apezpiku, kaperau... adibidez); eta gainera, ipuinaren azkenaldera kontatzen zaigun pasadizoa ere (erregek igarletzat hartu eta erreginarene umea neska edo mutila izango den asmatu beharra e. a.) oso-osoa eza-guna izateaz gain ez da inondik ere japoniarra, guk dakigula.

Beraz, ez giroa ez kontakizuna japoniarrek ez direla, istorioa han kokatzea izenetan eta marrazkietan exotismo puska bat erakusteko aitzaki bihurtzen da. Zilegizkoa da jokaera hori beti ere, baina horri «Nazioarteko ipuinak» izena jartzeak iruzur tankera hartzen du. Guk badakigu Patxi ez digula iruzurrik egin nahi, eta horregatik hain zuzen konpondu behar litzateke oker hori.

Izenburua: Argi bila.

Egilea: Xabier Galarreta.

Argitaratzailea: Txertoa.

Azken hamar urteotako literaturaren, batipat, narratibaren ezaugarrietako bat esperimentalismoa bazter uztea izan da. Sinbolikoki, Atxaga Obabara igotzea eman dezakegu mugarriztat, horrez geroztik euskal idazleen artean inor gutxi ausartuko baita arriskugarri ditezkeen hizkuntz eta narrazio esperimentuak egiten (famatuen artean K. Izagirre salbuespen eta R. Saizarbitoria mutu).

Ez dugu hori txarra denik esan nahi, jorratutako ildoe-tatik abiatzea bidea xamurrago eta emaitzak ere handiago egiten baititu, baina horrek ere badu bere ordaina: uniformetasun gehiegi eta epe ertain eta luzera aurrerapenik egiteko aukerarik ez betiko bideetan tematzten bagara.

Kasuan kasuko balorazioak egin beharko dira, alde on eta kaxkarrak neurtu, baina gure lagun batek esaten duen legez nobela onekin batera nobela ausart erratuak ere behar ditugu. Alderdi honetatik, behar baino arreta

ARGI BILA

ipuinak

Xabier Galarreta

TXERTOIA argitaldaria

gutxiago jaso dute azken urteotan plazaratu zenbait idazleek (Joxan Agirre eta Luis Daniel Izpizu datozkigu orain burura). Alabaina, ezin ukatu beste hainbaten bidea bakar-ti ezezik antzu ere izan daitekeela (Iñaki Garmendia eta Ander Iturriotz aipatuko genituzke, barkazioarekin eta eta inor mintzeko asmorik gabe).

Guzti hau zertara datoren? Xabier Galarreta ipuin liburu hau ere, esperimentaltzale bide horretan barrena abiatzen delako. Zaila da epairik ematea, arraroa baita liburu. Esan genezake gehiago direla seguru asko okerak eta makurrak ondo asmatuak baino. Hizkuntzan ere, huts larregi eta larriak somatu dizkiogu. Hala ere, ausartu egin da, eta hori du aipagarri. Idazle gehienak (kolore guztietakoak bestalde) adar biko arbolaren gerizpean (exotismo-ruralismo) dauden honetan, abiatuko ahal da beste inor bide ilun ezezagunetatik!

Azkenik, bitxikeria gisa, Koldo Jimenez de Aberasturi editoreak egin duela hitzaurrea. Euskaraz jakin ez eta itzuli egingo zioten; ondo. Baina galdetzen dugu, nola komenta dezake ezin izan duen idazlana?

Izenburua: Ana Sorgin.

Egilea: Madeleine Edmondson.

Marrazkigilea: Joan Antoni Poch.

Itzultzaileak: Rosemiren Artola / Ane Barandiaran.

Argitaratzailea: Elkar.

Ana sorgin

MADELEINE EDMONDSON

ITZUL

Itzul saileko liburu berri bat ekarri digute Elkarrekoek. Honen egilea, emakume iparramerikarra, titulua Ana Sorgin, eta gaia, jakina, sorgin kontuak.

Sorgin ttiki bat da Ana Sorgin, bere ama Ada Sorginekin eta Otto hontzarekin bizi dena bizkotxoetako etxe batean. Amak alabari sorgintza irakatsi nahi, liburu haundi batetik, baina alaba ikasle txarra izan eta bihurrikeriak maiteago. Halako batean zer egingo eta halako hitz majiko batzuk esanaz ama igel bihurtzen du.

Hortik aurrera beste hainbat komeria 8-10 urte inguruko haurrentzat pentsatutako liburu honetan.

Telebista

Gorrrak eta lehorrak

Aurreko astean aldizkari honetan agertu zen ETBko Azpiroz jaunari eginiko elkarrizketan zenbait gauza interesgarri azaldu ziren. Gizon honek ETBn dagoen politika ordezkatzan du garbiki. Asturiar gizon hau, Telebista espainiarretik zuzenean, gure telebistara sartu zaigu, eta gutxiengoaren aldeko politika garbi bat eramateko prest dagoela dirudi.

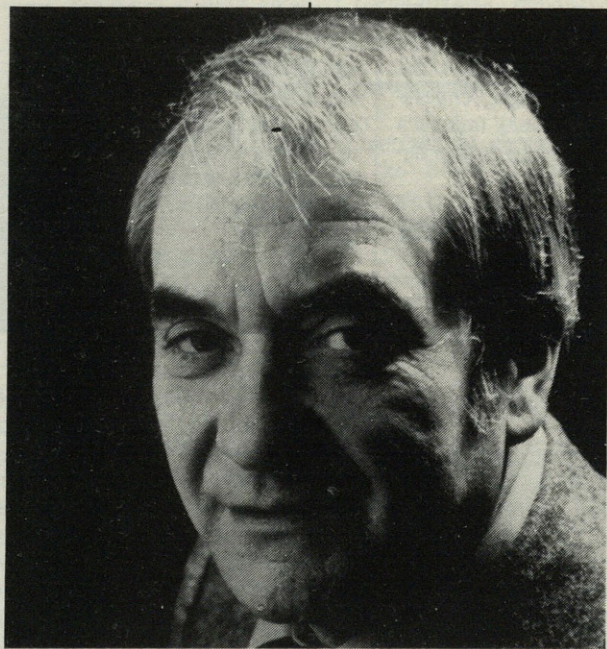
Inongo telebistan gertatzen ez dena, gurean gertatzen da, eta batzuk gainera betirako gauza bihurtzekotan dira gainera. ETBren lehen katean oraindik zenbait telesail eta filme subtitulatu egiten dira. Hau da, beste zer eginik ez, eta kaxaren pantailaren behealdean, hizki batzuk pegatzen dizkigute, erdaraz gainera. Ikusleok, dudarik gabe erdal gramatika ikasteko kristoren aukera dugu. Pena horregatik pelikulan zer gertatzen denaz ez enteratzea askotan. Noiz edo noiz txepelen batek azpigitulu hauek kentzeko eskaera luzatu duenean zenbait arrazoi jaurtiki izan zaizkio.

Lehenik nola ez, gorrrak izan dira. Baina benetako gorrrak, gormutuak. Hauek esan dutenez, edo adierazi behintzat, beraiek bezalako gutxiengo marjinatuak baztertzen dituen gizarte honetan ez da beraieganako erreztasunik ipintzen. Honela ETBren azpigitulu politikak beraiei izugarritzko mesedea egiten omen die, filmeak ulertu ditzaketelako. Pena gorrek ez ulertzea, ETBkoek hori egiten baldin badute, ez dela beraieganako begirazunagatik, beste zedozergatik baizik. Bestela honez gero ETB2n ere berdina egingo zuket. Talde marjinatu honek ez du ulertzen hizkuntza marjinatu baten baztertzea bultzatzea delakoa horrela.

Baina gorrrak baino arriskutsuago eta noski errudunak, lehorrak dira. Hauen buru Azpiroz. Inongo lotsarik gabe adierazi ez zuen ba, azpigituloak mantentzeko arrazoia hauekin erdaldunek euskara ikasi dezaketela dela! Adar jotze honekin pixa larria eustea zaila da. Inork ez du euskara ikasi modu honetan eta hala balitz ere, zergatik ez egin alderantziz? Erdarazkoak ere euskaraz azpigitulatu beharko genituzke.

Euskara ikasi nahi duenak nahiko aukera izan du dagoeneko, eta izan ez badu gobernuak bideratu behar ditu, baina ez sistema honen bitartez. Bere funtzioetarikoa bat bai dela euskararen normalkuntza, baina benetakoa. Politika hau daramatenek ez dute honela gure hizkuntza-aren normalkuntza bultzatzen, erabat alderantziz. Euskaldunak azpigituloei ez gara filmaz enteratzen, eta erdaldunek ez dute euskara ikasten. Baina denok pantailan hizki batzuk edukitzen ditugu. Guk gainera erdal gramatika ikasteko nahiago dugu ETB2n erdarazkoak euskaraz azpigitulatzea. Arantzazu, pazientzia emaidazu!

XABIER BENITO

Asteazken gauean
«Possessed»: Landetako neska bat hirira joan eta politikari batetaz maitemintzen da.

Larunbat gauean «Ben-Hur»

Aste honetan izango ditugun pelikulak klasiko kutsua dute berriz ere, eta asko buruz dakizkigun izenak dira. Asteazkenean, Zine Pantaila saioan, «Possessed» filma botako zaigu. Landetako neska bat hirira joan eta politikari batetaz maitemintzen da. Harreman honek maitasuna eta betidanik nahi izan duen luxozko bizitza ekarriko dizkio. Zuzendaria: Clarence Brown. Antzezleak: Joan Crawford, Clark Gable eta Wallace Ford.

Larunbat gaueko pelikulan «Ben-Hur» gai klasikoa ekeiniko zaigu, 1959. urtekoa. Kristoren garaiko Palestina-aren ikuspegi historikoarekin nahasturik Judah Ben-Hur eta Massala, aspaldidaniko lagunak izanikoen arteko gatazkaren melodrama. Itsasoko borroka eta galdi laisterketa oso onak dira. Zuzendaria: William Wyler. Antzezleak: Charlton Heston, Haya Harareet eta Jack Hawkins.

Azkenik, datorren igandean, bazkal osteko zinean, «Hura zen matadorea» pelikula dugu. Luis Santos toreadore handiak, 18 urtetako Rafael Reyes gaztea zezenketa-aren munduan sartzen du. Rafaelen lehen agerketan, Santosek ezbeharren bat gertatuko denaren susmoa du eta ezagutu berria duen neska batekin egiten du alde. Gero horrelakotan gertatzen dena pasatzen da. Zuzendaria: Rud Boetticher. Antzezlea: Anthony Quinn, Masureen O'hara eta Manuel Rojas.

■ Arrasateko Amaia zinemantzokian, arratsaldeko 8,30etan hasita, datorren ostegunean, hilak 23, Donna Deitch-en "media hora más contigo" filmea ikusgai aste kulturala dela eta.

Tagore Tolosan

otsaila

24 Satyajit Ray zuzendari indiarren azken lana aurkeztuz, datorren ostiralean, Tolosako zine klubak "El mundo de Bimala" izeneko filmea pantairalatuko digu Iparagiri zinematokian gaueko 10,30etatik aurrera. Rabindranath Tagore-ren elaberri batetan oinarrituta dagoen filme honen mamiak Indiako gizarte egoera isladatzen digu, Bimala izeneko emakume bengaliar baten testigantzen bitartez; zeinak, lekukotasun horrek, besteak beste, arraza liskarrak eta, anglofilia dela eta ez delakoak aurkezten baitizkigun.

Leioan USAkumeak

EEBBetako ohizko zinema-gintza moldeetatik urruntzen diren zenbait zinegile-ren lanak bistaratzen dituen "Los otros independientes" izeneko zikloak, datorren ostegunean, hilak 23, Sheila Mc Laughlin-ek 1987. urtean plazaratutako "Recluida" izeneko zinta aurkeztuko digu Leioako Campuseko Aula Magnan goizeko 11etan eta arratsaldeko 3,15etan.

Hontzak Padre Padrone

otsaila

24 Loiolako "Hontza" zine kluba osatzen ari den italiar zinemagintzari buruzko errebisioaren eskutik, datorren ostiralean, bertako kultur etxean iluntzeko 7,30etatik aurrera, Taviani anaiek 1977. urtean pantailaratutako "Padre Padrone" zinta ospetsua ikusgai izango dugu. Antzesleri artean: Omero antonutti eta Severio Marconi.

OTSAILA
19
OTSAILA
25

«Saia zaitez eta lortuko duzu»

Francis Ford Coppola zuzendari amerikarraren azken lana dugu 'Tucker, gizon bat eta bere ametsa'. 'Cotton Club' amaitu bezain laster ekin zion lan honi eta berriro ere horren gustoko duen II. gerra mundialaren ondorengo gizarte amerikarraren gaia jorratzen du. Filma dokumental moduan aurkezten zaigu —izan ez bada ere—, eta bertan autoetaz maiteminduta dagoen gizon amerikar 'saiatsu' baten istorioa bilakatzen da. Diseinotza eta seguritatez erabat 'iraultzailea' den auto bat sortzen du, baina fabrikazioan bereak eta bi bota eta gero, autoen enpresa amerikarrek, suposatuko duen konpententzia dela eta, era guztietako oztopoak jartzen dizkiote, azkenean bere auto hori merkaturatu ere ezin izango duelarik. Jeff Bridges izan da protagonista lanetarako Coppolak aukeratu duen aktorea. Indartsu ageri da berau eta 'Sternman' pelikula burutu ondoren Oscar—a jasotzeko izendatua izan zen. Pelikulari dagokionean, finean, gizaki eta gizarte amerikarraren balore nagusien goraipamena besterik ez da, hots, «benetan saiatzen dena Estatu Batuetako presidentea izan daiteke».

Filmeak oso erritmo arina darama denbora guztian (gizon saiatsua izaera horretara egokituz) eta amaieran, zasl, geldiune baten antzerakoa; Coppolak, amerikarrek horren maite duten epaiketa batekin eramaten gaitu bukaerara. Eta betiko legez, 'justizia amerikar intependienteak' justizia egiten du. Teknikoki ere ba ditu zenbait bitxikeri, batzu dokumental itxura hori borobiltzeko eta besteak filmearen edukia indartzeko. Hauetako bat dugu kontrapikatuaren teknika (kamarak plano behetik gora hartzen duenean) eta beronen bidez planoan agertzen denari handitasuna ematen zaio. Azken finean, edukia indartzea da teknika desberdinen helburua eta kasu honetan, bada, gizon 'saiatsu' hori eta ordezkatzeko duen gizarte mota goiraipatzea.

LUKAS

□ 'Tucker, gizon bat eta bere ametsa'. Francis F. Coppola (zuz). Jeff Bridges, Martin Landau, Joan Allen (akt).

Bi Donen bi

Aste eta auzo berean, Donostiako Grosen hain zuzen, Stanley Donen zuzendari hego-carolinarraren lan pare bat ikusteko aukera izango dugu. Hain zuzen ere, batetik, datorren asteartean, hilak **21**, bertako "Okendo" kultur etxean 1954. urtean osatutako "7 novias para 7 hermanos" izenburuko luze musikala famatua; ikusteko parada izango dugu iluntzeko 7etatik aurrera; eta bestetik, ordu berean baina hilaren **25**ean, larunbatez, auzo elkartearen "Cine Forum Gros" zine klubak aurkeztuta, 1967. urtean plazaratutako "Dos en la carretera" izenburuko filmea (zeinak Audrey Hepburn xoragarri bat aurkezten baitagun) pantailaratuko da Aita Larroka kaleko aretoan.

Gaztetxeak Buster Keaton

Azkoitiko Gaztetxeko Zine Klub Taldeak aurkeztuta eta Buster Keaton estatubatuetar komikoaren lanari eskainitako zinemaldiaren esparruan, igande honetan, otsailak **19**, "Ospitalitate legea" izeneko laburmetraia ikusteko aukera izango dugu herriko kultur etxean iluntzeko 8,30etatik aurrera.

David Wark Griffith.— Izenburu honen azpian, datorren asteartean, hilak **22**, Donostiako Antzoki Zaharrak ziklo berri bati emango dio hasiera, Griffithen zinemagintzari eskainitako errepasoa hain zuzen. Arratsaldeko 8,15etatik aurrera honako filme hauek ikus ahal izango dugu jatorrizko bertsio mutuan: 1909. urteko "Kortina barra", "Edateak eragindakoa" eta "Estraineko goxokiak", 1910.eko "Emakume bihurtuaren trajeria" eta "Lonedaleko telegrafista" eta 1911.eko "Bere hitza".

Aste honetarako, eta "60 + 20" izenburututako zine zikloarekin jarraituz, Bilboko Fas zine klubak Alain Tanner-ek 1983. urtean plazaratutako elkarrekoizpen suiza-portugaldar bat aurkezten digu. Horrela, datorren astelehenean, hilak **20**, San Bizente kaleko aretoan irudizko poesiaz erneturik dagoen "Hiri zuria" izeneko filmea ikus ahal izango dugu iluntzeko 7,30etatik aurrera. Zinta, gaztelarazko azpitituluak dituen frantseserazko berezko bertsioan pantailaratuko da.

antzerkia

Pasai Donibanen

Donibane Herri Eskolak antolatutako III. aste kulturalaren eskutik, aste honetarako bi antzeskizun iragartzen zaizkigu. Bata, datorren asteartean, hilak **21**, eskolan bertan non Peio Añorga kontu kontari izango den egun osoan haurren librtimenduaz. Biharaunean berriz, herriko zinematokian, eskolako umeei osatutako "Pipo eta pipa" izeneko muntaia taularatuko dute arratsaldeko 7,30etatik aurrera.

bertsoak

Afalostean

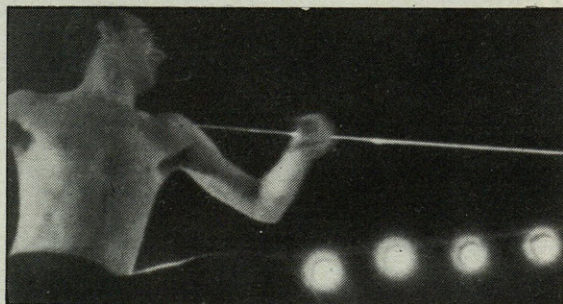
bertsoka

Arrasaten

Leniz Bailarako Bertso Eskolak A.E.D.n (Arrasate Eukaldundu Dezagun) datorren ostiralean gaueko 9ak aldera atonduko duen afaria eta gero, barrenak eta kaskoa berotuta, bertso saio bat paratuko da. 500 ptaz, nornahik har dezake parte. Argibide gehiago eta izen emateak telefono zbkri honetan: 795446.

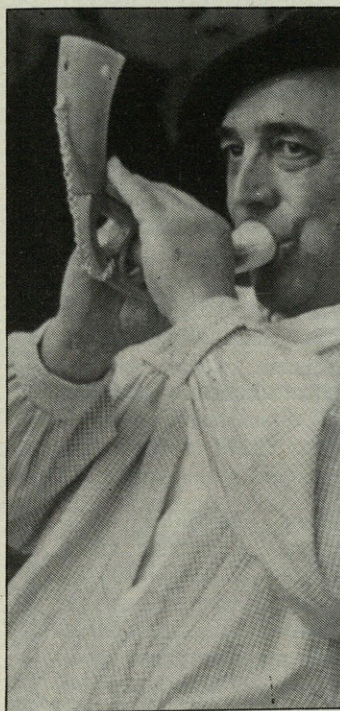

dantza

Balleta Arriagan.— Lisboako San Carlos Antzokiko Opera Balletak aurkeztuta eta bi ordu luzez, datorren asteazken eta ostegunean, hilak **22** eta **23**, "Nápoli", "Silphide", "Carina Burana" eta "Sarena" izeneko dantza muntaiak dasta ahal izango ditugu.

musika

■ Arrasateko aste kulturalaren egitarauaren eskutik, datorren larunbatean, hilak 25, iluntzeko 8etan hasita, Trikitixa jaialdia Amaia antzokian.

■ Nafarroa Beherako Bunuze herrian, datorren larunbatean, hilak 25, P.P. Bertzaitz eta Xabier Louis kantari izango ditugu iluntzeko 8,30etatik aurrera.

■ Datorren ostiralean, otsailak 24, Benito Lertxundiren kantaldi bat izango dugu Bergarako pilotalekuan arratseko 11etatik aurrera.

■ Hileroako musika kontzertualdiaren eskutik eta bertako kontserbatorioak aurkeztuta, datorren ostegunean, hilak 23, Hernaniko Sandiusterrri Egoitzaren areto nagusian "Iruñeko gaiteroak" izango ditugu ikusgai iluntzeko 7,30etatik aurrera.

□ Donostiako Altza auzoko musika Zikloaren eskutik, igande honetan, hilak 19, Kontserbatorioko Txistulari Banda izango dugu Jesús de Nazaret elizan eguerdiko 1,15etan. Hilaren 24ean, ostiralean, Mari Jose Atorrasagastik eta Tere Monterok, batera piano berean joko dute bertako kultur etxean iluntzeko 8etan hasita. Ordu berean baina biharamunean, hilak 25, Kontserbatorioko Perkusio Batza entzungai izango dugu San Martzial elizan.

"The Inmates" Euskadin.—Datorren ostiralean batetik, hilak 24, Lakuntzako "Ilargi"n eta biharamunean, bestetik, hilak 25, gaueko 11k aldera Itziarko "Txitxarro"n "The Inmates" taldea entzungai izango dugu.

Euskadiko Sinfonikoa hego hiriburuetan

Aurtengo abonua musikaldia dozena erdiko kopuru mailara iritsiaz, aste honetan berriro ere izango dugu Euskadiko Orkestra plazan. Hain zuzen ere, Iturralde, Haynd, Koussevitsky eta Bartok maisuen lanak joaz (Matthias Kuntz zuzendaritzan eta Aleksander Mikolajczyk kontrabaju bakarlaritzan arituko direlarik) hauek izango ditu, besteak beste, bere zitak: Estrainekoa Iruñeko Gaiarren, datorren astelehenean, hilak 20, iluntzeko 8etatik aurrera; astearte eta asteazkenean, hurrengo txanda, hilak 21 eta 22, Donostiako Victoria Eugenia izango da arratsaldeko 7,45etan; gasteiztarrek berriz, Guridin ikastolan izango dute ikustekoa, datorren ostegunean, hilak 23, arratsaldeko 8etan; eta txangot honen a*aiara gisa, Bilboko Ca*pos Eliseos antzokia izango dugu azken e*analdiaren lekuko, datorren ostiralean, hilak 24, ilunabaraldeko 7,45etatik aurrera.

arteak

ITURRINO GASTEIZEN

Martxoak 5 ukan Marte, Gasteizko San Prudentzio erakustokiak, Francisco de Iturrinoren zenbait lanaz osatutako bilduma ikusgai izango dugu. Artelan horiek hain zuzen, 88 pieza dira, zein-

tzen artean, lapitzez egindako 8 marrazkiak, 4 plantxa, eta 9 argo lana dauden, lan gehienak grabakiak badira ere.

ARGAZKIAK PASAIAN

Igande honetan zabalduko eta datorren ostiralean, hilak 24,

itxiera e*ango zaio "Donibane Herri Eskola" III. argazki lehiaketaren emaitzak bistaritzen dituen erakusketari. "Gizakia bere era guztietan" izenburuko argazki bistratze hau, Victor Hugo etxean ikus ahal izango dugu arratsaldeko 5etik 8etara.

ihardunaldiak

Askagintzaren hitzaldiak

Askagintzak drogamenpekotasunari buruzko hitzaldi eta bideo batzuk antolatu ditu Donostian. Hitzaldiak auzoz auzo burutuko dira, Askaagintzaren ustez, auzoa bait da droga fenomenoari aurre egiteko moduko espazio egokiena. Aurreko astetan ospaturiko hitzaldien ostean, otsailaren 17an Altxako Kasares kultur etxean izango da emankizuna, eta 24ean Larratxoko auzo elkartearen. Hitzaldi guztiak arratsaldeko 7,30etan izango dira, bertan Askagintzak buruturiko "Bizirik bizi" bideoa eskeiniko delarik.

Natura eta mendiari buruzko zikloa.— Donostia-ko liburutegi eta kultur etxeen udal patronatuak antolaturik, aste honetan "Urteko natura eta mendiari buruzko zikloaren" barruan bi emanaldi izango dira. Lehen, otsailaren 21ean burutuko da Intxaurreondoko Larronetxe kultur etxean, bertan "Annapurnara egingako Gipuzkoako espedizioa"ren partaideen eskutik bideo emanaldia eta hitzaldia izango delarik. Bigarren emanaldian, hots, otsailaren 22an, Ángel Fernandezek "Saharako basamortua eta mendiak" gaia aztertuko du, bere azalpenarekin batera, diapositiba eta pelikula emanaldia izango delarik. Bi emanaldiak arratsaldeko 7,30etan izango dira.

ikastaroak

● **Hiria eta agindutako lurra.**— Bergarako UNEDeko historia sailak antolaturiko "Hiria eta agindutako lurra" ikastaroaren barruan, larubatean, hilaren 25ean alegia, Deustuko unibertsitateko irakaslea den Rafael Aguirrek "Judu literatura-aren ereduak" gaia arakatu-ko du. Ikastaroa, aurreko ekitaldietan bezala, UNEDeko aretoetan izango da.

lehiaketak

□ **Esku-soinu sariketa.**— Bizkaia mailan esku-soinuaren sustapenerako garrantzizko ekitaldi ezagunik ez dagoela ikusirik, Santurtzi-ko udalak estatu mailako esku-soinu lehen sariketa antolatzea erabaki du. Sariketan partehartzea, Espainia-ko estatuan jaio den 26 urtez azpiko edonor soinu-joleri irekia dago. Sariketa ar-

txoaren 16 eta 28an jokatu-ko da, eta parte hartu ahal izango dute, maila bakar batean neurtuko diren 26 urtez azpiko soinu joleak eta 1989ko martxoaren 1a baino lehen izena ematen duten guztiak. Izenematea, bai posta bidez edo pertsonalki Saturtziko udaetxeko erregistroan egingo da. Izenemateko beharrezkoa izan-

go da ondoko datu eta agiriak aurkeztea: IAN-en fotokopia, tlf. zenbakia, curriculum labur bat eta bakoitzak libreki interpretatuko duen obraren partitura hirukoitza. Lehen hautaketa fasean, honako pieza hauek jo beharko dira: "Ciaccona de Jehuda Oppenheimer" eta "10 Kms. al

□ **"Rikardo Arregi" kazaritza saria.**— Andoingo udalak "Rikardo Arregi" kazetari lehiaketaren I. edizioa antolatu berri du, bertan 1988ko maiatzaren

15etik 1989ko maiatzaren bitartean egunkari eta aldizkarietan, prentsa idatzian orohar, euskaraz argitaratutako lanek daukatelarik parte hartzeko aukera. Hiru ataletan banatzen da saria: sekzioa, baloraziozko kazaritza eta herrietako aldizkariak, partehartzaile bakoitzak nahi beste artikuluz parte hartzerik izango duelarik. Denbora horretan beste sariren batetara aurkezturiko idazlanak, ordea, ezin izango dira honetan aurkeztu. Lanak honako helbide honetara bidali behar dira: Andoingo udal-etxea. 20140 Andoain. Gipuzkoa.

□ **San Martzialak 89.**— Irungo udaletxeko kultur batzordeak ohar baten bitartez, 1989ko San martzialetan edozein ekintza buruzteko proposaen epea zabaldu du, hilabete honen bukaera bitartean. Deialdi hau kultur, kirol, atsedenaldi eta gainontzeko elkarte mota guztiei zuzendurik dago, eta jaietako egitarauan azal daitezkeen ekintzei dagokie. Kultur batzordeak aztertu-ko dituen proposaen guzti horietan ondoko azalpenak adierazi beharko dira: ekintzaren azalpen laburra, ekimenaren arduradun eta honen datuak, burutuko den lekua azalpena, egingo den eguna (ahal izanaren gero ekainaren 23tik uztailaren 1a bitartean) eta beharrezko udal azpiegitura (argindarra, trofeoak, aukiak, eszenatokia...). Udalak proposamen guztiak bildu ondoren, egitarauan sartuko dire ekintzen berri emango du.

□ **Uri Zaharreko ipuin lehiaketa.**— Lanak euskaraz idatzita eta orijinalak beharko dute izan, nahi duen edonorrek parte har dezakelarik. Lanen luzerari dagokionez, gehienek zazpi orritakoak beharko dute izan, makinaz eta tarte bikoitzez idatziak. Lanakohitura den lege, ezizen batez sinatuak igorri beharko dira, kartazal itxi batean izen-abizenak eta gainontzeko datuak idatzi behar direlarik. Sarietako bi sari izanen dira; nagusien mailari dagokionez, hiru sari egongo direlarik: 75.000, 25.000 eta beste horrenbeste bizkaieraz idatzirik ipuin onenarentzat. Lanak honako helbide honetara igorri behar dira martxoaren 3a baino lehen: Goi-Zubi kultur elkarte, Tenderia kalea 17-2. 48005 Bilbo.

kirolak

■ Donostia, Azpeitia eta Tolosako emaldien ostean, Beasainen izango da ikusgai aste honetan Mendi-zinemazikloa, otsailaren 20etik 24a bitartean hain zuzen ere. Egitaraua lehengo asteko alean ikus dezakezue.

Petretxemara ibilaldia

otsaila

18 Oiartzungo Girizia mendi elkarteak, otsailaren 18 eta 19rako Aragoiko pirineotan kokatzen den Petretxema mendira ibilaldi bat prestatu du, irteera otsailaren 18an, arratsaldeko 3etan Oartzungo plazatik izango delarik. Gaua Isaban pasatzea erabaki dute Oiartzuarrek, igandean egingo dute ibilaldia 7 ordukoa izango delarik. Partehartzaileek ordaindu beharko dutena, 1.700 pezeta izango da.

Bakion idi demak.— Martxoaren bigarren eta hirugarren astean izango dira Bakion idi demak, bertako udaletxeak antolaturiko lehiaketan. Proba hauek Bizkaiko Aurrezki Kutxak, Corte Ingles eta Lejarza hiru sari nagusietarako baliagarriak dira, beraz partaide-tza bikaina izango dela ziurta daiteke. Uztarri bakoitzaren oinarritzko pisua 1.200 kilokoa da, hortik gorakoei, kilo bakoitzeko kilo terdiko zama erantsiko zaielarik. Sariei dagokienez, irabazleak 120.000 pezetako saria eta ohizko mantak jasoko ditu, hamabigarrena bitartean sariak egongo direlarik, honek 35.000 pezetako dirutza jasoko duelarik. Proba honetan parte hartu nahi duzuenok, honako telefono honetan eman behar duzue izena, martxoaren 5a baino lehen: 94-6873141.

Laudion demak

Hasiera batetan otsailarako iragarrita baldin bazeuden ere, esan beharra dago Laudioko idi demak martxoaren 11ean hasita hile bereko 19a bitartean jokatu direla. Pentsa dezakezuenez izen emateko epea oraindik ixteke dago, hau martxoaren 5ean itxiko delarik. Epea itxi bezain pronto, partaidetza honen jabe izango zarete.

mendi ibilaldiak

- **Edurtza:** Gasteizko mendigoizale hauek Semendiara egingo dute ibilaldia otsailaren 19an.
- **Aldatz-gora:** Candanchura egingo dute ibilaldia Bilboko mendigoizale hauek otsailaren 18 eta 19an.
- **Lagun Onak:** Azpeitiako mendigoizaleek, Gipuzkoako birako bederatzigarren etapa, hots, Lizarrusti-Illarazu bira egingo dute otsailaren 19an.
- **Murrukixo:** Eskiatzera joango dira Aretxabaletako mendigoizaleak otsailaren 19an.
- **Lagunak:** Lagunak mendi taldeko partaideek Belaguan kokatzen den Txamantxoia mendira egingo dute ibilaldia otsailaren 19an.
- **Ubietamendi:** Zallako mendigoizale hauek Txolope mendira egingo dute ibilaldia otsailaren 19an.
- **Anaitasuna:** Lizarrusti-Illarazu bira egingo dute Azkoitia mendigoizaleek otsailaren 19an.
- **Pagoeta:** Zarauzko mendigoizaleek Aranazko zirkora (Mendaur) egingo dute irteeraldia otsailaren 19an.
- **Tabira:** Lunadara egingo dute ibilaldia otsailaren 19an Durangoko mendigoizaleek.
- **Nafarroa K.E:** Candanchu-Hecho eskizko bira egingo dute Nafarroako kirol elkarte partaideek otsailaren 19an.

OTSAILA
19
OTSAILA
25

Euskal preso politikoak gogoan

Centro de Cumplimiento Cerrado.
Apdo. 77 Manzanares
CIUDAD REAL

Modulo 1

Alonso Ormaetxea, Mikel
Aranzamendi Arbulu, J.M.
Arburua Iparragirre, Fernando
Arregi Tejedor, Bernardo
Arrese Garate, Koldo
Agirre Etxeita, Enrike
Basterra Urrutia, Joseba
Bilbao Moro, Jon
Eskudero Ibañez, Kepa
Etxaburu Solabarrieta, Estanis
Gallastegi Lagar, Jose Luis
Gil Garcia, Carlos
Ikaza Olealdekoa, Julio
Jugo Alvarez, Aitor
Lopez Lopez, Alex
Zubia Berriozabal, Alex
Sagardui Moja, Jose Mari
Haranburu Carrera, Imanol
De Miguel Sagardia, Oscar
Erdozia Larraza, Angel
Razkin Mendinueta, Jesus
Muiños Diaz, Agustin
Aginagalde Urrestarazu, Jon
Agirre Agiriano, Jon
Alberdi Agirregomezkorta, Josu
Alberdi Egaña, Kepa
Arribas Puerto, Alberto
De Marcos Olaizola, Koldo
Eskisabel Etxebarria, Patxi
Franco Argibai, Fran
Gogorza Zugarramurdi, J. Antonio
Goikoetxea Munduarte, Jose
Iholdi Mujika, Xabier
Kareaga Urkizu, Koldo
Lizarraga Goikoetxea, Juan Mari
Miner Aldabalde, Kepa
Muiños Garcia, Manuel
Oregi Etxebarria, Xabier
Trula Larrañaga, Iñaki
Unanue Makazaga, Xabier
Ureaga Gastesi, Joseba
Erdozia Larraza, Angel

Urbegain Zabaleta, Jesus Mari
Zelarain Errasti, Ramon
Zumarraga Luzuriaga, Mikel
Azkarate Ramos, Manu
Azkarate Ramos, Iñaki
Erro Zazu, Iñaki
Urbiola Díez, Xabier
Garitano Beristain, Oscar
Guridi Arozena, Pedro
Ostolaza Alcoler, Imanol
Urain Larrañaga, Jokin
Etxaniz Zorrilla, Jose Mari
Nazabal, Bixente
Piriz Lopez, Jon
Ribas, Eneko
Torre Altonaga, J.L.
Bibanko Ruiz, Pablo
Ibarra Izurieta, Gotzon
Lejarreta Etxebarriaganboa, Manu
Cabello Pérez, Patxi
Carrasco Alba, Josean
Palacios Aldai, Emilio
Goienetxea Fradua, Miguel Angel

Modulo 2

Artola Ibarretxe, Joseba
Barrena Pagai, Jose Luis
Bartolome, Francisco Xabier
Etxebarria Gonzalez, Xabier
Fernandez Castañares, Elias
Largatxa Arce, Fidel
Madariaga Markoartu, Markel
Pastor Landa, Luis Alberto
Barea Piñeiro, Ramon
Calvo Marques, Ramon
Garcandia Solano, Rikardo
Lasa Mikelez, J. Antonio
Landa Iturraspe, Fernando
Arozena Solabarria, Xabier
Astigarraga Ibarluzea, I.
Azpiroz Lekuona, Jokin

Eizagirre Mariscal, Joseba
Etxabe Urrestrilla, M.
Ganboa Galarregi, J. Jose
Lizeaga Azkue, Fernando
Lorenzo Gonzalo, Iñaki
Lucha Garcia, Juan
Mendiburu Iturain, Iñaki
Mitxelena Galarza, Ander
Olaizola Eizagirre, J. Manuel
Olasagasti Sanchez, Rafael Maria
Saez Lasala, Fco. Javier
Sagarzazu Mendibe, Xabier
Sarasketa Escribano, Agustin
Arzalluz Egiguren, Jose
Baloa Arruti, Bixente
Barrenetxea Varela, Patxi
Carrera Juarros, Tomas
Urkizu Ormazabal, Jon Ander
Varona Lopez, Txema
Zalakain Odriozola, Mikel
Zarrabe Elkoroiribe, Jesus Mari
Arluziaga Iribar, Josean
Ibabe Guridi, Iñaki
Oiarbide Aldasoro, Iñaki
Orotegi Otxandorena, Inazio
Sarasua Landa, J. Miguel
Turrientes Ramirez, Mitxel
Zapirain Telletxea, Ramon
Zuazilaziorraga Larrañaga, Iñaki
Zubillaga Artola, Jokin
Huizi Mendiola, Xabier
Bengoa Garcia, Felix
Apilanez Olalde, Iñaki
Aldazuri Santoyo, Kepa
Galbarriatu Azkue, Bittor
Altura Gazetabeitias,
Ibarra Cruz, Iñaki
Recio Gutierrez, Carlos
Herrera Perez, Jose Luis
Vidal Abad, Armando
Castejon Elvira, Oscar
Cuesta Garmendia, Pello

AMNISTIAREN ALDEKO BATZORDEAK

Idatz iezaiezu!!!

Gorka Martinez, Herri Batasunako Mahai Nazionalekoa

«Tregua lehertzeko baldintzak prestatzen ari da PSOE»

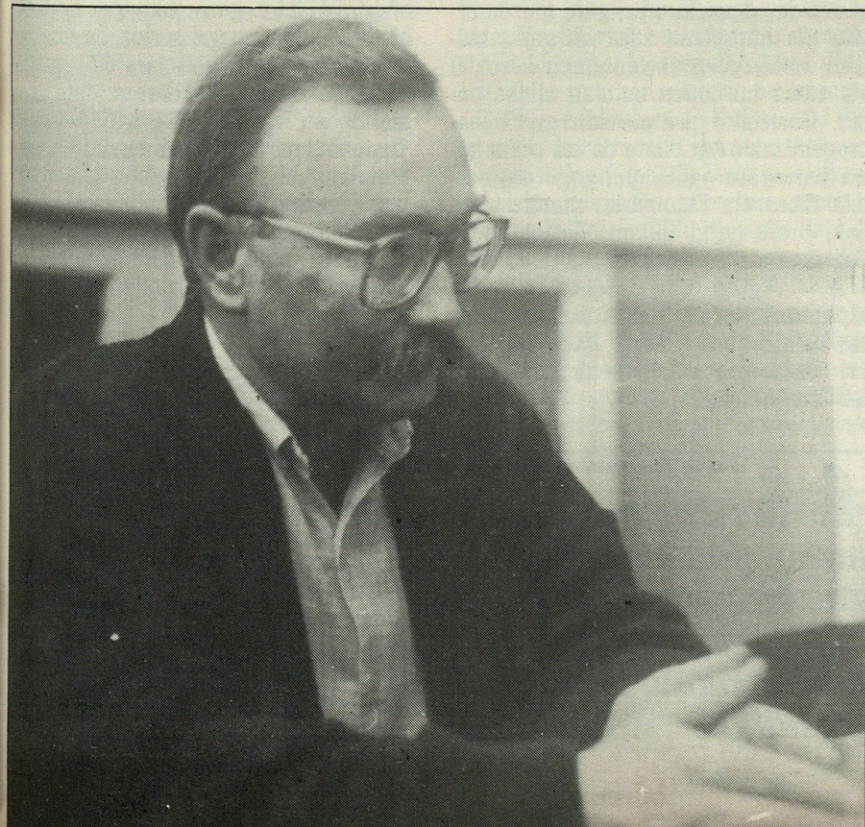
Euskal Herriko politikaz galderak egiterakoan irrifar txiki bat egin eta emeki-emeki erantzuten duen pertsona da Gorka Martinez Bilbao. Herri Batasunako Mahai Nazionalekoa eta sasi espektatiba guztiak alde batetara utzi behar direla pentsatzen duenetakoa, ez du PSOEren negoziatzeko borondatean sinesten. Garai latzak datozela eta era askotako kalapitak ezagutzeko aukera izango dugula iragarri digu abertzale honek.

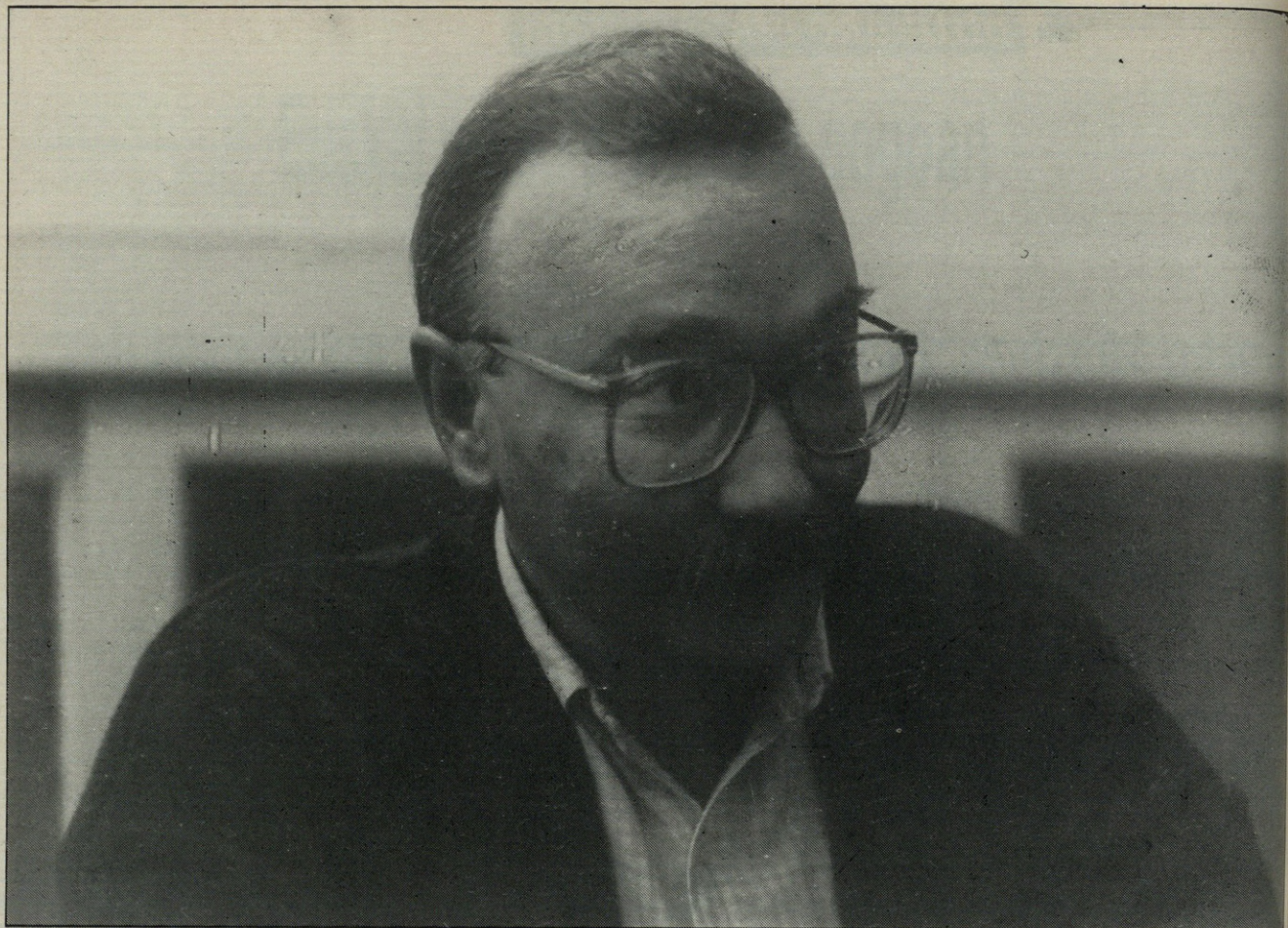
ARGIA.— Alde batetik, Herri Batasunak Madrilek errekamaran duen kartutxotzat hartzen du Eusko Alkartasuna, eta bestetik, hurbilen duen indar politikoa omen du, nolatan ulertzen da hau?

Gorka Martinez.— Horren baitan indar eta espazio politikoak aztertzeke joera oker bat dago. Jakin badakigu, PNV eta EAKo oinarri eta indar elektoralak euskal abertzalea dela eta ez diola erosotasun espainolistari erantzuten. Bere erizpide nazionala benetako subrotasun baten bila dabil eta ez diote ez autodeterminazio eskubideari ez eta independentziari uko egiten konnotazio politiko posibilista batzuegatik.

Arazoa ez dago oinarri hauekin, alderdi politikoon zuzendaritzarekin baizik, honela, PNV eta EAren zuzendaritzaren artean ez dago desberdintasunik. Eusko Alkartasunak PNVtik aldendu nahi du, eta era berean, Askapen mugimenduaren multzotik, non honen askatasun sozial eta nazionalaren koordinadak errealitate zientifiko batetan eta gizartea benetan eraldatzeko errealitate batetan oinarritzen diren. Pundu honetan, PNVec bezalaxe, euskal burgesia industrialaren defentsa egiten du eta EA, Baskongaden —Nafarroa alde batetara utziaz noski, gerora begira zer etekin emango duen gordetzen den giltza bait da— proiektuaren eraikuntzan arazoak dituen neurri berean, pertsonalismoaren arazoan murgildu da.

A.— Non dakusazu PNV eta EAren zuzendaritzek Herri Batasuna hain

«Cuerda EAn urpekari gisa izaten, PNVk jokatzek jakin izan duela erakutsi du».

gogor erasotzeko arrazaioa?

G.M.— Bi zuzendaritza hauek oso belligerante agertu dira, batipat EAkoa. Azken honek Askapen mugimenduari eta bereziki ETArekin, gogor ekiten du, eta Herri Batasuna gauero azaltzen zaion mamu tzarra da. EAk ez duen esparru politiko bat behar du, PNV eta Herri Batasunaren —Askapen mugimenduari adierazpen gisa— artean dagoena eta hor ez da kokagunerik. Gestoreen eta burgesiaren konfidantza lortu nahi duenez, jakin badaki Herri honetan gu erasotzen erdiesten dela hori. Hala ere, egunotan garbi ikusten ari gara EA nekatzen, ahultzen ari dela: jendeak ihes egiten dio, bere jendeak Euskadiko arazoa negoziaketa politiko baten bidetik bakarrik konpondu daitekeela dakusa eta alderdi honetako arduradun politiko batzuk ez dute ETArekin borroka armatua terrorismotzat jotzen, borroka armatutzat baizik, Imanol Beristainek adibidez; beraz, nahiz praktikan nahiz identifikapen alorrean hainbat printza gertatu zaio.

A.— Orduan, jasaten duen ahuleziak zer ekarriko dio EAri?

G.M.— Desgaste hau gertatu behar zitzaion eta azkenean PNV eta EAren artean hurbilpen bat suertatuko da. Hori bai, Garaikoetxea jauna galtzaile ba-

karra izango da, Arzalluzek ez bait dio orain arte egindakoa barkatuko. Cuerdo EAn urpekari gisa izaten, PNVk jokatzek jakin izan duela erakutsi du.

Bestalde, EAren oinarria ez da saltsa honetan eroso kokatzen, eta gauzak argi azaldu ez zaizkionez, gure mezua argitu eta hurbiltzen saiatzen gara, bultzatu nahi duten enfrontamendu sozial eta zibila hurbilpen batetan bilaka dadin. Gasteizko paktuarekin goitik homoginizazio bat bilatu da eta orain kalea harrapatu nahi dute, gogoratu bestela Eibar eta Elgoibarko manifestapenak, orain gutxi Bilbon 'Gesto por la Paz'ekoa eta horrelakoak.

A.— Agian minimoetaz ezin da aipamenik egin, baina zein baldintza minimotan joango litzateke Herri Batasuna udaletxeak ez diren instituzioetara?

“ HBri instituzioetara joateko egiten zaizkion deialdiek ez dute baiezko erantzunik, instituzio antzuak direlako ”

G.M.— Baldintzak dinamikoak dira eta bilakaerak eta prozesuak bultzatuko dituzte. Orain arte zenbait instituzioetara ez joateko baldintzek bizirik diraute eta zein baldintza litzatekeen behar? Marko juridiko-politikoaren aldaketak eragingo luke gure jokaera aldaketa. Instituzioena oso gai serioa da eta ezin dira 'tapadera' gisa erabili; guztiek eraikitzeke balio bat behar dute izan, efektiboak izatea alegia. Iruñeko nahiz Gasteizko parlamentuek ez dute konpetentzia nahikorik ezer berririk eraikitzeke, Konstituzio espainiarrak agintzen duen gobernu zentralaren pean daudenez, gure lurraldetasuna zatitzen dutenez, eta gobernu zibilen kontrol estuaz bizi direnez ez dira ez erabilgarri ez probetxagarri gure Herri proiektuak eraikitzeke. Horregatik esfortzuak beste borroka moeta batetara zuzendu ditugu, emaitza oparagoak eman ditzaten eta ditugun indarrak zeharo sakabanatuak gerta ez daitezen.

Horregatik diot borroka instituzionala oso inportantea dela, baina egun marea borroka eta borroka armatua determinanteagoak direla ere bai. Gure esfortzu horiek negoziaketa politikoetara eramaterakoan, egun Euskadi-Estatuaren arteko 'arazoa' konpontzeko dauden borondateak ikusiko ditugu. HBri instituzioetara joateko egiten zaizkion

Gorka Martinezen ustez, kontakto polizialeatik politikoetara pasa behar izan dute; batez ere, Askapen mugimenduak ofentsiba horri eutsi eta aurre egiteko gaitasuna izan duelako.

deialdiek ez dute baiezeko erantzunik, esan bezala, instituzio antzuak direlako.

A.— Zer ari da Aljerren burutzen?

G.M.— Egun Aljerren elkar hizketa politiko batetarako mahaia nola artikulatzen den dago auzian. Aljerren ez da ezer negoziatzen ari. Bi lagun antagonista mahai baten inguruan eseri eta hara zerk eramaten dituen eztabaidatuko dute.

Urte hauetan suertatzen ari den borroka desgaste handia eragin dio Estatuari eta gure helburua Herriari kendu zaizkion eskubideak eta berezkoa duen subiranotasuna errekuperatzea da. Honetaz mintzatuko dira eta biharko egunean, Aljerren edo edonon, negoziaketak burutuko da; hau da, KASen alternatiba taktikoa oinarritzat duelarik, gure programa politikoaren aplikapen erritmoak negoziatuko dira; ez gure programa, Herri bezala ditugun eskubideak ez bait dira negoziagai.

A.— Alderdi politiko bakoitzak bere informazio iturriak ditu eta zuek zeuena izango duzue, noski. Aljerrekoa zertan da une honetan, aurrera al doa?

G.M.— Garai batetan kontaktoak polizialak ziren neurrian eta egun gobernuaren eta ETaren arteko kontaktoak direnean aurrera goaz. Aurrerakada ez da espektakularra, mantso doa eta preso ikaragarri batez.

Aurreko urteotan kontaktoak gertatu diren hein berean militanteen erahilketak ikusi ditugu, atxilotetak, GAL taldea, deportatuak, entregatuak, estraditatuak, presoenganako tratu latza, tor-

tura..., baina, hala ere, kontakto polizialeatik politikoetara pasa behar izan dute; batez ere, Askapen mugimenduak ofentsiba horri eutsi eta aurre egiteko gaitasuna izan duelako.

A.— Eta hurrengo urratsa zein izan daiteke?

G.M.— Aurrerakada ezin da neurtu zenbat kontakto jazo diren zenbatzen. Aljerren, gehienez, negoziatzeko egutegi baten akordioa onartzea lortuko da, beste edozein espektatiba faltu baino, arriskutsua izan daiteke, ez bait du uste gobernuak momentu honetan oso esku zabal jokatzeko ahalmenik duenik, atzetik militarrek eta oligarkia espainiarra dauka eta. Horregatik garbi diogu PSOEk tregua hau europar parlamenturako hauteskundeetara luzatu nahi duela soilik, horretarako, gainera, Askapen mugimenduari puntu askotan amore eskatzen zaiolarik; horretara prest ez gaudenez, tregua lehertu egin nahi du PSOE; honek kontraesanak baditu, Europako Elkarteak lehendakaritza ahal duen erosen betetzea e.a... Baina une honetan PSOE tregua lehertzeko baldintzak prestatzen ari dela baieztatu nahi dut, treguaren hausketaren ardura ETA eta Herri Batasunari eragozteko

“Gure programa ez da negoziatuko, Herri bezala ditugun eskubideak ez bait dira negoziagai”

asmoz. Treguak bi hilabetetako iraupea du eta hausten bada gobernuaren ardura izango da batipat.

A.— Europar parlamenturako hauteskundeak hurbil ditugu, zein espektatiba dago zuen artean?

G.M.— Espektatiba onak ditugu eginko berregituraketak bere emaitzak emango dituelako. Lan egiteko gogoia eta bizitasuna nabari da militantziaren artean baina 'handicap' batzu ere baditugu: gure ideia eta transmititzeko zubiaren aurrean izugarritzko pareta erai-ki nahi digute eta, horregatik, gure mezua zabaltzea zaila zaigu; hala ere, pareta hori erortzen denean beren aldera joko du, zalantzarik gabe.

Informazioaren transmisioaz gain, gure kriminalizazioaren bila doaz; Estatuko prentsan 'ETA-HAS' edo 'ETaren ordezkariak Mahai Nazionalen' eta horrelakoak entzun eta irakurtzen ditugu, intosikazioak puntu gorenenak oraindik ikutu ez dituelarik. Hau honela, gure mezua zabaltu nahi horretan Autodeterminazioaz kanpaina hezitzaile-informatzaile bat burutuko dugu, EA eta PNVren autodeterminazioaren aldeko azaleko mezu horiek ezerezatzeko eta benetako kontzeptoaren garrantziaz jabetzeko.

Eta Estatu mailan, berriz, hazi egingo gara, sistema honekin identifikatzen ez den asko bait dago eta ondorioz, Euskadirekiko Elkartasun komiteak gehitu egin dira, hauek gure errealitatea ezaugarazteko plataforma ttipitan bilakatu direlarik.

A.— Martxoaren 2an Autodeterminazioaren aldeko kanpaina sendo bati ekingo diozuela adierazi duzue. Nori eta zein helbururekin antolatu duzue?

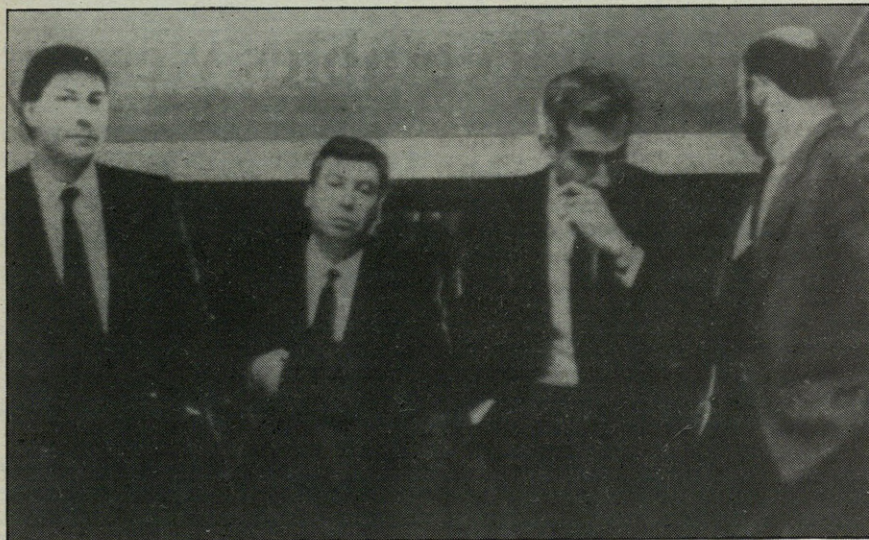
G.M.— Euskal Herri osoari zuzendua dago. Alde batetik, zer nahi dugun, zeren alde borrokatzen dugun argitu behar dugu, Autodeterminazio hitzari zuen esanahia lau egunetan kendu bait zaio, eta bestetik, Autodeterminazioaren eskubidea zer den erakutsi behar diogu gure Herriari. Kontzepto hau, autonomia, autogobernua, independentzia eta subirotasun kontzeptoetatik desberdindu egin behar dugu, guztiek elkarrekin zerkusirik badute ere, desberdinak direlako.

Eta eskubide hau gure ikuspuntu propiotik, KAS alternatiba taktikoaren ikuspegitik alegia, ulertzea funtsezkoa da, eskubide honek eskubidearen onespina esan nahi bait du, hau da, Herri bezala gure nortasun nazionalaren onespina, eta bestetik, eskubidearen gauzatzea dago; tarteko zubia eraikitza nazionala deritzoguna legoke.

N. ARRASTOA

Haustura hotsak

Iragan astebururako espero zen berriren bat Aljeriako elkarriketa mahaitik. Komunikabideek iragarria zuten: «Corcuera erronda berri batetara deituko ditu alderdi politikoak datorren astean, beraz... bada zerbait». «Informazio» horietan sujeritzen zenez ETArek agiri bat argitaratuko zen asteburuan treguaren iraupena iragarritz. Bestalde, EAn ere urak ez dira bare eta larunbatean burutuko duen batzarreak zer esan frango emango du.

Gasteizko bilera polizialak susmo txarrak dakartza Euskal Herrira.

Asteburua iragan eta, ez da ez espero zena plazaratu! Espero ez zenak hitzegin du, Aljeriako gobernuak, estatu espainoleko ordezkariak gehiegi hitzegin ari direla esanaz eta «nahastea dakarten bitartean, Estatu espainolean egin daitezen deklarazio oro irrimo eta sendo gaitzetsiz».

Urtarrilaren 23an Euskadi Ta Askatasunak argitaratutako agiriaren seigarren puntuan Aljeriako gobernuak elkarriketatzaileren bitartekari eta moderatzailearena egingo zuela agertzen zen. Madrilgo gobernuak ez zuen ez baieztatu ez ezeztatu puntu hori.

Duela egun batzuk Aljeriako informazio agentzia ofizialak nabarmendu

bazuen Estatu espainoleko komunikabideen jokaera 'nahasgarria' Aljeriako elkarriketei buruz, oraingo honetan 'Efe' agentzia espainolaren bidez plazaratu da Aljeriako gobernuaren haserrea.

Zergatik ordea? Badirudi moderatzailearen papera ahalik eta isilen egotea dela elkarriketa ondo burutzen deanean. Zerbait okertu dela ondorioztatu behar ote dugu? Agian ez baina, Aljeriak Madrilgo gobernuarekin dituen harreman ekonomikoak eta presioak kontutan hartuta, indar handiko arrazoiak behar dute tartean gobernu espainoleko ministroen deklarazioak salatze.

'Une delikatu' Aljerian

Aljeriako gobernuaren komunikatuan nabarmen gertatu den beste puntubat zera da, oso une 'delikatu' batean daudela orain elkarriketak. Corcuera barne-ministriaren azken deklarazioak «pesimismo moderado» eta Herri Batasunako ordezkariaren ere «PSOE treguaren haustura prestatzen ari da» une honen garrantziare adierazgarri dira. Jakina, bakoitzak bere errotara eraman nahi du ura, edota hauteskundeei begira, arerioari egotzi nahi dio elkarriketen porrota posiblearen ardura, hein berean, elkarriketa mahaian bertan, interlokutorea presionatuz komunikabideen bitartez eritzi publikoa uste batez blaitzeko daukan gaitasuna erakutsiz.

Ildo beretik jarraituz, antzeko esplikazioa izan dezake Corcuera ostiralean Gasteiza egindako bisitak. Gobernu espainolaren Gasteizko ordezkari-tzan bildu ziren Corcuera ministraria, Julen Elgorriaga, Rafael Vera, J.M. Rodríguez Colorado, Luis Roldán, Ballesteros, Martínez Torrez, Goñi Tirapu, Daniel Vega eta César Milano. Izenak aipatzearekin nahiko dela dirudi.

Zertarako bildu zen estatu espainolaren poliziaren agintaritza hiru probintziatiko gobernadore zibil eta Madrilgo gobernuaren delegatuarekin? Corcuera hitzetan «vamos a hablar de las cuestiones que son propias de quienes estamos en la reunión».

Herri Batasunaren ustetan zentzu bakarra zuen Gasteizko bilerak: «PSOE bide polizialek apustu eginez jarraitzen du. Bere helburu bakarra Aljeriako mahaia lehertzea da, proposatzen dioten erreinsertzio eta errendiziora birmoldatzen ez bada ETA».

Baina alderdi bakoitzak uste duenaz gain, zertarako bildu dira Gasteizen Corcuera barne-ministraria eta bere menpeko polizia buru eta gobernadore guztiak? Bizkaiko gobernadore zibila adierazi du beraiek beti bezala jarraituko dutela ETArek komandoen bila. Horren aurrean egia da ez dela egon enfrentamendu armaturik ETA eta poliziaren artean tregua hasi denetik. Egia da halaber poliziak ez duela komandorik atxilotu.

Baina zertarako egon behar du aste honetan Corcuera Madrilgo ETArek aurkako paktoa sinatu zuten alderdien ordezkariekin?

Aljeriako agintarien komunikatua eman diezaioke erantzuna galdera honi. 'Egoera delikatu' horretan aurki daiteke erantzuna. Corcuera —eta hipotesi bat da— espero zen bezala alderdiak informatu beharrean, **kontsultatu** edota **tanteatu** egin behar ditu ETak egin.

Zortzi urte barru 7.000 ertzainek polizia eta guardia zibilaren oraingo lanak burutuko dituzte.

dako proposamenen bati nola erantzun jakiteko. Ez dezagun ahaztu urtarilaren 23ko agiriaren 3. puntuak zer diola: «Se acuerda la elaboración de un contenido de trabajo a establecer mutuamente en consonancia con el calendario de trabajo antes mencionado y los sucesivos órdenes del día que se vayan marcando. Por parte de E.T.A. se ha entregado ya un programa político global de debate».

Ertzantza eta kolaborazioa

Ardantzaren erantzunaren bati nola erantzun jakiteko. Ez dezagun ahaztu urtarilaren 23ko agiriaren 3. puntuak zer diola: «Se acuerda la elaboración de un contenido de trabajo a establecer mutuamente en consonancia con el calendario de trabajo antes mencionado y los sucesivos órdenes del día que se vayan marcando. Por parte de E.T.A. se ha entregado ya un programa político global de debate».

«Diario 16» en erreportaia batek, Barne Ministeritzako iturriak aipatuz, 8 urteren buruan 7.000 ertzainek FSE direlako ardurak beregain hartuko dituztela dio. «Terrorismoa» barne. Erreportaia horretan ez da argi gelditzen zenbat polizia nazional eta guardia zibil joango diren hemendik. «El acuerdo... supondrá que las FSE destinadas en el P.V. se reducirán en un 35%. Es decir, de los 6.000 actuales quedarán menos de 4.000».

Matematiketan asto samarra ez den edonork daki sei milaren ehuneko hogeita hamabosta ez dela inondik inora lau mila. Baina beste galdera ere hor dago, nork esan du sei mila besterik ez direla FSE direlakoak Hego Euskal Herrian?

Zenbakiak alde batera —nabarmena da beste inon baino polizia gehiago dagoela Euskal Herrian biztanleko— gero

eta ageriago agertzen ari da polizia espainolaren eta Ertzantzaren arteko **kolaborazioa**. Argi utzita bakoitzaren lan eremua —**komunitarioa, suprakomunitarioa**— asmoa da Ertzantzak ere ETaren borroka armatuaren kontra ekitea. **ARGIA** honetan bertan Ertzantzaren arduradun batek dioen bezala «**delitu den guztiaren kontra**» aritzea.

«Diario 16» en erreportaian aipatzen da Ertzantza ez dagokela oraindik prest informazio mailan lan hori aurrera eramateko eta polizia espainolaren kolaborazioa izango duela. Kolaborazioaren beste bi puntu formazioa eta nazioarte mailako polizia nazionalaren harremanak aipatzen dira. Interpol-ekin harremanetan jartzeko polizia espainolaren bitartekotza behar du Ertzantzak.

Aurrera begira, maisu bezala, informazioaren jabe bezala edota nazioarteko ordezkari bezala, polizia espainolaren garrantzia ez da nabarmenki jeisten. Kopurua, ikusteko dago jeitsiko den.

EA larri
Nazio Batzarrera

Larunbaterako, otsailaren 18rako, konbokatutako EAren Nazio Batzarraren daude jarrita politikari askoren begiak. Arian arian etengabe agertzen dira alderdi honi buruzko «informazioak» —«intoxikazioak» Garaikoetxearen hitzetan— komunikabietan. EAK, berezko komunikabiderik ez duela, publizitate kanpaina bati eman dio hasiera prentsan nahiz publizitate-bailatan. «Gaur-express» egunkaria ere hilabete honen bukaeran kaleratzeko asmoa agertu du.

Oraingoz, Oliveriren aurka eta Ardanzaren alde ihardun ondoren, isildu da Cuerda. Ez ordea Markel Izagirre. Gipuzkoako EAKo lehendakariak dimittitzeko eta karguaren bozketara berriro ez aurkezteko asmoa erakutsi du. Bere ustez «**Es de dominio público que tengo enemigos y que la movida se inicia en Donostia. Más que una corriente es una amalgama de intereses y resentimientos determinados**».

«Bultzagileak» taldea indarrez jokatzen ari da EAren krisian. Arzalluzen alderdia bere hariak mugitzen ari da EA ahuldu, eta gero, PNV indar posizioan jarriaz, hasiera emateko EA—PNVren arteko elkarriketa hipotetikoei. Garaikoetxearen aldekoek badirudi nahiago dutela hauteskundeak pasa eta gero planteatzea posibilitate hori. Cuerdaren aldekoek berriz aurretik ere nahiko lukete zerbait.

Larunbatean ikusiko!

Kongresu eratzaileak erakundearen oinarri eta ildoak zehaztu

«Egizan» emakumearen zapalkuntza globalitatean dakusan erakundea

Joan den asteburuan finkatu zituen estatutuak eta ildo politikoa Egizanek. KAS blokearen barruan dagoen emakume askapenerako mugimendu honek zapalkuntza espezifikoak globalitate politikoan kokatzen ditu, ENAM-ek defenditzen dituen helburuekin bat etorritik baina bere alorrari dagokioenetik aportazio propioak eginez. EGIZAN emakume 'kuadroentzat' eraturiko talde politikoa dugu, gerora begira emakume talde zabalago bat bultzatzea helburutzat daukana.

Linea politikoarekin loturik, arlo laboral, juridiko eta soziala jorratu nahi ditu Egizanek

Orain urte bete asanblea sortzailean sortu ziren egitura minimoak gorpuzteko eta indartzeko burutu berri dute Kongresu Eratzailea. Kongresu Eratzailean estruktura zehaztu dira, batzordeak gorpuztu dira eta militantzian betebeharrak zein eskubideak zertu dira. Egituren aldetik, batzordea funtzionatzeko erabakia hartu dute, batzorde nazionaletik hasi herrialdeetako batzordetara iritsi arte, batzorde klasi-koez gain (prentsa, tesoreria eta propaganda) eta linea politikarekin loturik, arlo laboral, juridikoa eta soziala jorratu nahian dabilta.

Batzordea

Bestalde linea politikoa egoeraren azterketa bati atxeki zaio. Kongresuan analisis orokorra planteatu dute erformatik hasita gaur egun arte eman diren aldaketak kontutan hartuz, gaurko egoera "ongi zentratzeko". Hortik abiatutik hiru alorretan sakondu dira batez ere, alor laborean "gizarte kapitalistan zein eragin euki duen birmoldaketak adibidez, lan murrizpenak, eta gero aztertu dugu ze eragin euki duen emakume langilearengan. Lan munduan emakumeak %20a errepresentatzen du eta murriztu diren lehen lanpostuak emakumezkoenak izan dira. Horrekin loturik azpi-ekonomian sarturik dabilzanak emakumezkoak direla, guk aztertu ditugu azpi-ekonomiaren ezaugarriak, egoera latza eta soldata nimenak", botatzten digu Egizaneko partaideak, "azken finean plangintza orokorrean kokatzen da guzti hau eta sistemaren

«Egizan» kuadroen erakundea

Zerk bereizten du masa erakunde bat kuadro erakunde batetik? Egizan emakumearen askapenerako erakundea KAS blokearen barruan sartuta dagoen neurrian konpromezu sendo eta tinko batzuk dakartza. Konpromezu maila altu bat behar da beraz erakunde honetan parte hartu ahal izateko. Konpromezu maila altuaz gain disziplina gogor bat eta horretarako bakoitzak bere denboratik parte haundia dedikatu behar dio erakundeari. Funtsean konpromezu mailak bereizten ditu bi erakunde mota desberdinak, hortaz militantzia desberdinak. Masa-erakunde batetan parte hartzeko exigentziak tipiangoak dira beraz konpromezu

maila txikiagoa. Orain Egizan erakundeak kuadroak formatzeari ekingo dio, eta horiek formatuz gero, bere helburuetan daukan bezala masa erakunde bat sortzeari eta bultzatzeari ekingo diolarik. Egizaneok emakumearen askapenari ez diote gaur egungo egoeran konponbiderik ikusten eta, emakumearen askapenerako ezin bestekotzat jotzen dute marko politiko juridikoaren aldaketa baina hala eta guztiz ere inondik inora baldintza nahikotzat. Bitartean, bidea ibiliaren ibiliz marrazten da eta gaurdanik oinarriak jartzeko konpromezua hartu dute.

E.M.

mearen egoera hobetzeko bide eragin-korrik ez dute markatu", borobiltzen du Egizaneok.

Alor soziala dute hirugarren batzordea, eta honetan emakumearen rol sozialari ekin diote, beren hitzetan, "lan-indarra birsortu behar du eta transmisio ideologikoa betetzen du emakumeak".

Behin baineko alternatibak

Egizaneok argi dakusate emakumeen arazoa gaurko egoeran ez dela aldatuko, marko honek dirauen biartean. "Guk dauzragun alternatibek orain-oraingokoari aurre egiteko biterik ez dira, baina egoera orokorra aldatzen ez den bitartean emakumearen egoera ez da aldatuko. Baina bien bitartean eskakizunak planteatu behar ditugu, adibidez, lana sortzeko politika bat eskatu behar eta horrekin lotuta etxeko-lanen kolektibizazioa edo sozializazioa exigitu behar dugu", botatzen du partaideak, baina halere "guk proposaturiko puntu batzu marko honetan onar daitezke, baina orokorrean emakume langile euskaldunaren zapalkuntza ez da konponduko. Aldaketa hori KAS alternatibari oinarrituko den programa batetan gauzatu da, programa sozio-politiko bat izango da", erizten du Aintzanek "argi dakusagu aldaketa hortik pasatuko dela, baina KAS alternatibara iristeko bide bakarria negoziazio politikoa dela. Geure arazo espezifikoak bai baina orokorrean". Emakumearen arazoa ez da aldatuko gainontzeko guztia ez bada aldatzen, baina egoera aldatuta ere zerk ziurtatzen du emakumearen arazoaren konponketa? "Ziurtatu ez daikit hitz egokia ote den", erantzuten du, "geuretzat beharrezko baldintzat jotzen dugu baina ez nahikotzat, estatu sozialista bat lortzeari beharrezkoa deritzogu, horrekin bederen bidea jartzen dugu, guretzat bide bat da gizon eta emakumea libreak izateko". Baina badirudi emakumearen arazoa gerorako uzten dela, lehendabizi KAS alternatiba, gero Euskadi sozialista, gero Emakumeen egoera hobetzea? Non daude lehentasunak? Egizaneok partaideak ihardesten dio: "Marko honetan ez dugu aldaketa posiblerik ikusten baina bitartean geure arazoari ekin behar diogu, guk lanean egon behar dugu oinarritzko baldintzat jartzearen, horregatik sortu zen Egizan ezin dugulako gerorako arazoa utzi. Argi dagoena da ezin garela iritsi estatu sozialista batetara emakumeen alorrean ezer egin gabe".

E.MADARIAGA

Egitura minimoak goprpuzteko eta indartzeko burutu berri dute Kongresu eratzailea

helburua emakumea etxera bidaltzea da bere 'antzinako' etxeko funtzioak bete ditzan, eta horretarako erabiltzen dute emakume lan-usurpadorearen kontzeptua", segitzen du.

Batzorde Juridikoari dagokioenean, Egizaneok "Legedia aztertu dugu, nahiz eta zentzu batetan diskrimina-

zioa gainditzeko lege batzu finkatu diren, bideak ez dira bultzatu" dinosku partaideak, "gero batzorde horretan legedi konkretuagoak aztertzen ditugu laborala, zibila, penala, batez ere emakumeengan duen eragina aztertuz. Baina hitz batetan legeak nolabait moldatu dituzte, baina emaku-

‘Heroinaren trafikoaren aurka’ lemapean eutsi diote kanpaina berriari

Hernaniko Herri Batzarrak drogomenpekotasuna auzitan jarri

Gauza jakina da Hernanin beti izan dela kale mailako halako dinamika berezi bat. Elkarte, koadrila, kultur talde, eta mogida anitzek jazten du gaur egun ere bertako giroa. Heroinaren arazoak ukituta daude halere, beste herri askoren modura, eta beroni irteera bat eman nahian hor dabilta buru belarri, koordinazio sendo baten baten gauzatzen. Hango esperientzia jaso du ARGIAk.

Hernaniko herria bizi-bizian somatu dut. Elizaren atzekaldetik barrena abiatu naiz, sasoi batean inguruko dantzaleku girotuenaren zena Tilosetako plaza zeharkatuz; jendea honat-harat dabil, gartetxoak solasean, ezkien itzalean jostari, mugimendua nabari da nonahi... arratsaldeko 6rak, zai ditut honezkero, elkarrizketarako prest, Iñaki Armendariz, Gazte Asanbladako partaidea; Inesa Ariztimuño, Herriko Batzarrekoa; Juan Ortega, Herriko Batzarrekoa ere; Inma Lopetegui, Askagintzako; Serafin Rodríguez, “Molotoff” irrati librekoa; eta Txus Congil, Udaletxeko Prebentziarako teknikoa bera, besteak beste.

Hernanin, egun, drogodependentzien egoera zertan den aztertzea nuen aldeaz aurretik helburutzat. Aitzakia horrekin bildu nituen behintzat solaskideak, herrian halako mugimendu berezi bat sortu dela berriki entzuna nuelarik. Mahaiaren, lasai-lasai eserita, esandakoak bildu ditut segidakoan, eta hori da hain zuzen, letuko duzuen.

Trafikoaren aurkako Asanblada Herritarra

Duela 8 urte sortu ziren Hernanin zenbait gurasok eragindako estraineko elkarteak, heroinomanoetatik ardurarik konponbideak bilatu asmoz mugitu zirenak. Gerora eratuko zen Drogak

trafikoaren kontua ikutuz era berean. Historiaren azken zatia egungoa da, zeinaren berri ematea da elkarrizketa honen asmoa.

IÑAKI ARMENDARIZ: «Molotoff» irrati librean egin zuen programa batek piztu zuen heroina trafikoaren aurkako gaia. Igoera nahiko fuertea antzematen zen iazkoan herrian, eta planteatu zen zerbait egitea horren mozteko. Gazte Asanblada pentsatu genuen izan zitekeela mogidaren eragile eta aldi berean Asanblada Herritarra deituko zuena. 88ko abenduaren 13an egin genuen Gazte Asanblada, eta onartu zen kale-

ratzea kanpaina "Heroina Trafikoaren kontra" lemapean Herri Asanbladarako dei bat eginez.

JUAN ORTEGA: Jende pilo bat joan zen Asanblada Herritarrak deituta. Arrazoia? Tilos-etan gazte mordoa mugitzen zen heroinarekin, denen begibistan, eta izuturik zebilen jendea dudarik gabe. Argi dago asanblada hori ondo egon zela mobilizazio bat izan zen neurrian baina, bestalde, nabaritu zen, gazte asko joan zela hara yonkiak zirela-ta minduta... Eta hau argitu beharra dago, ze beste zenbait droga mota ezbaian jarri zirenean talde bat segituan hasi zen heroinaren kontra bakarrik joan behar

droga batzuri buruz hitzegitean, ez di-tuela gauzak hain argi eta orduan atze-ra bota zen, eta hori gero ikusi da Komisioan lan egiteko orduan.

Heroina, speed-a, alkohola...

TXUS CONGIL: Hor bazeuden hiru sektore: batak zioen heroinaren aurka jo behar zela soilik beste drogak zaku berean sartu gabe. Beste sektore batek, alternatiba bakarra drogen legalizazio-tik antzematen zuen, eta hirugarrenak zionez, heroinaren kontsumoa zen Herri Biltzar Herritarra bultzatu zuen 'leif motive'a, baina beste kontsumoak ezin dira justifikatu.

Ezkerretik eskuinera: Iñaki Armendariz, Serafin Rodriguez, Inma Lopetegi, Txus Congil eta Inesa Ariztimuño.

zela esanez, speed-a ez dela txarra... eta nere eritziz, garrantzitsuagoa da beste droga hauen aurka egitea.

INESA ARIZTIMUÑO: Biltzar Herri-tarrean ikusi zen, jende askok, beste

“*Inportanteena ez da Askagintza, Gazte Asanblada, Batzarra edo Kultur Koordinadora, baizik eta errekurtsuak sortzea komunitate mailako erantzuna emateko*”

Guk argi daukagu ez dugula kontsumitzaileak zigortzera jo behar, benetako trafikoaren interesen kontra egin behar dugula, eta hori izan da gure lana betidanik; Batzarra egin aurretik hor ari zen Askagintza lanean, edo Alkoholiko Anonimoak, edo Udala, Prebentziorako Tekniko batez baliatuz, eta hor dago ere 'Bizirik bizi' kanpaina, zeinak egundoko garrantzia izan duen guzti honen zuzpertzeko orduan.

INMA LOPETEGI: Hain zuzen ere, Askagintzaren asmoa hori izan da beti, jendea sentikortzea, eta badirudi, orain, igoera bat markatu dela heroinaren trafikoa salatzen delarik indarrez, eta ikusten da, koordinazioaren tresna eskutan, aurrera egiteko gogoia dagoela. Askagintza bezala aurrera jarraituko dugu kanpainarekin eta prebentzio mailan ere, ze herrian jende asko bait dago oraindik 'galdu' samar dagoena.

JUAN ORTEGA: Argi dago Hernanin zenbait gauza mugitu direla, debate

bat sortu da gai honen inguruan... nik speed-arekin jarraitu nahi nuke halere, ze nere eritziz, gaztediaren zati haundi batek ez ditu ideiak argi droga honi buruz. Zer gertatzen da? Drogekin bizi nahi du, eta nola heroinarekin ezinezkoa egiten den merpretxatu egiten du, baina besteak?

TXUS CONGIL: Baina ez da ahaztu behar droga guztion atzetik interes berdinak daudela, eta ondorioz, arazo haundiena azentua sustantzietan jartzten dugunean sortzen da, ze speed-arekin, adibidez, sartzen bagara orain buru belarri, beste edozein droga hor geratzen da ikutu gabe, eta arazoa ez da droga bera, ze badaude droga batzuk elkarbizitza minimo bat posibilitatzen dutenak, baina sujeta pertsona den neurrian, eta ez droga. Horregatik jarri behar dugu azentua drogomenpekotasunean, eta ez drogan.

Trafikoarekin nola moztu?

INESA ARIZTIMUÑO: Asanblada egin ondoren 15 pertsonatako komisioa ari da martxan mugida guzti honen dinamizatzaile moduan. Bi bilera egin dira, eta bi debate proposatu.

IÑAKI ARMENDARIZ: Guk argi daukagu Gazte Asanbladan eratu nahi dugun alternatiba zein den, eta alternatiba honen barruan ikusten da drogomenpekotasunaren arazoari aurre egin behar diogula ezbairik gabe, eta horretarako baliapideak sortu behar direla.

INMA LOPETEGI: Garrantzitsua da oso erantzun komunitario bat ematea, benetan Hernani izan dadila sujetua. Inportanteena ez da Askagintza, Gazte Asanblada, Batzarra edo Kultur Koordinadora, baizik eta errekurtsuak sortzea erantzun komunitarioa emateko, eta horretan benetako urratsak ematen ari gara.

SERAFIN RODRIGUEZ: «Molotoff» Irrati bezala esan behar dugu irekita gaudela sortzen diren inizatiba guztiak bultzatzeko eta horretan jarraituko dugula, 'roilo' hauek bultzatzen.

INESA ARIZTIMUÑO: Guk argi daukagu trafikantearen aurka jo behar dugula, baina zehaztuz... ez dugu kontsumitzailearen kontra egin behar zuzenean. Sareetan inziditu nahi dugu ez sustantzietan, eta horren atzetik dihardugu, ez gara eroriko betiko gauzetan, azkeneko kakarekin, benetako ardura-dunak harrapatu behar dira, ze bestela betikoak kriminalizatu besterik ez da egiten. Erdiko katea ikutzea izan behar du gure helburua. Ikusi dugu halere, ezin dugula hasieratik horretara joan behar, behar dela jendea kontzientziatu, gaia zabaldu...

LOREN ARISTI

Krisi ekonomiko latzari ekonomiaren
altxatu ezina gaineratzen zaio

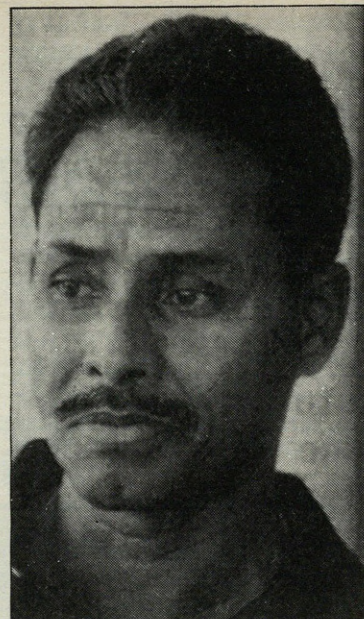
Bangladesh: heriotzaren delta

**Munduko herririk pobreenetakoa. Ezezagunenetakoa. Urru-
nenetakoa. 105 milioi bizilagun. Hamazazpi urtez indepen-
diente eta independentzia meneratu ezinean. Iritsi ezinean
demokrazia formaleko egoera batera. Ibaiak ur-gainezkatzen
direnetan berriz, titularrik txikienak baizik merezi ez dituzten
milaka, eta milaka hildako. Baina aldi «normal»etan ere, bost
urtez beheitiko bi mila eta bostehun haur hiltzen zaie egune-
ro.**

Urterik urte eta hamarkada batez el-
karren segidako estatu kolpeak jasan
eta gero, 1986an gauzak pittin bat
egonkortuko zirela zirudien. Hussein
Mohamad Ershad jeneralak estalki de-
mokratiko batez jantzi gura zuen bere
boterea. Oposizio partiduak legeztatu
zituen, bi partikulazki: Khaleda Zia,
1981ean asasinatutako Ziaur Rahman
presidentearen alarguntsak zuzentzen
duen 'Bangladesh Nationalist Party', ba-
ta, eta Hasina Wajed, 1975ean asasina-
turiko Mujibur Rahman cheikharen ala-
bak presiditzen duen 'Awami League',
bestea. AL, sozialista-antzeko joera due-
na, Indiaren alde lerratzen dela esan ge-
nezake. BNP berriz islam-zalea, mende-
baldezalea da.

Ershadek ez du lortu oposizioak bere
jokuan parte hartu dezan. Hala 1986ko
nola 1988ko hauteskundeak boikoteatu
egin dituzte oposizio partidu gehienek,
jeneralak oso bere aldeko emaitzak ja-
sorik noski, baina, manipulazioak eta
guzti, %50 inguruko abstentzio xifrekin.

*Deltako nekazariak
geroz eta larriagoko
dramak pairatzen dituzte.*

*Ershad jeneralak porrot egin du
oposizioa bereganatzeko saioan.*

Egitura arazoak

Estatuaren ekonomia berriz, hondar
urte bitan lurjota dabil. Lehendik xer-
bait ari bide zen hobeagotzen asuntza,
ordea 1987ko ekainean hogeitamar ur-
tetako uholderik txarrenak izandu zi-
ren, arroz uztaren parte handi bat gale-
raziz. Eta, 1988ko irailean, Bangladesh
osoa aurkitu da urpetan. Munduko del-
tarik handiena da hura. Urak lasai dato-
zelerik, guztiz onuragarri dira, urtero
Himalaiatik bi mila milioi tonelada lo-
katz ekarki dute eta. Osterantzean ha-
serretzen badira... 87koaren ondorioak
inbertsio berezi batzuez nola-hala ore-
katu zituzten, baina oraingo honetan 30
milioi lagun gelditu dira etxegabeturik.
Halako ekonomia hauskor batek ezin
jasana...

Naturaren erasoari beste arazo egitu-
razko batzuk eranstean zaizkio. Estatu
handietan, munduko gainpopulatuena
dugu Bangladesh. Nekazariak gehien-
bat (%80a). Berrehun mila ume jaiotzen
da hilabetero. Lur-jabegoak banatzera-
koan, puska txiki-txikiak egiten dituzte:
lautatik bat hektarea-laurdena baino
txikiagokoak. Ezin egoki produzitu. On-
dorioz, Asiako arroz produzitzailearik
handienek daukatena baino lau bider
eskasagoko produktibitatea daukate
bangladeshtarrek.

Mendebaldetik-eta, negar puntualak,
laguntza puntualak heldu dira Bangla-
desha. Larri gutxi, estatu hura epe luze-
ra babesteari zuzenduak: urei eusteko
azpiegitura iraunkorrak (Nepal, India,
Bangladeshko bertako basoak zainduz
bereziki), enpleguen sorketa, industria
inbertsioak... Baina horiek ez dagozkie
erakunde «humanitario»ei.

PABLO SASTRE

7 urtez, 8. promozioa,

akordio berria

Ertzantza gaur: despliege berriaren zain

Ahazturik zirudien Ertzantza gaiak prentsa idatziaren lehen orrialdeak bete ditu asteotan. Konpetentziak zeintzu diren argi idatzirik omen badaude ere, irakurketa desberdinak egiteaz gain, Madrileko eta Gasteizko Administralgo hauek puntu horien aplikapenaren erritmoaz, hau da despliegeetaz ez dute akordiorik sinatzen, sinatzear badaude ere. Hortik zehar sakabanaturik dauden hainbat eta hainbat datu metatu eta egun Ertzantzaren despliegea zertan den argitzea izan da erreportaia honen xedea.

1980.eko apirilaren 29an, berriro ere Euskal gobernua osatu zenetik, pertsonalitate eta instituzioen zaindaritzaz arduratuko den gorputz polizial armatu baten beharra ikusi zen. Honelaxe, urte bereko uztailaren 2an, 25 boluntario maisu ingelesen begirada pean, bi hila-

betez Berroziko baserri batetan instrukzioa egiten hasi ziren, hau amaitu ondoren 14k froga gainditu zutelarik. 'Berroziak' martxan zeuden. Geroxeago, beste hiru ikastaro egin ziren eta azkenik 84 'berrozi' 'osatu' zituzten. Hauen lehen lan poliziala Estatu espainiarreko

erregeek Gernikako Juntetxera eginiko bisitan, Herri Batasunako kargu hautesiak kanporatzea izan zen. Ertzantzaren hazia ereina zen.

Ertzantzan 3tik 2 bizkaitar

Ertzantza osatzeko lehen deialdia 1981eko ekainaren 23an egin zen eta 1.203 gaztek erantzun zuen. Hauetatik 689 aukeratu ziren eta Arkauteko aka-

Promozioa	Plaza konb.	Aurkezt	Aukerat	Ertzainak
1. promozioa (82-II-) (82-VII-)	700	1.203	689	603
2. promozioa (82-83)	1.000	2.063	728	627
3. promozioa (83-XI-14) (84-V-18)	400	3.741	409	365
4. promozioa (84-VII-10) (85-III-13)	600	3.859	620	562
5. promozioa (85-VII-8) (86-II-15)	600	5.288	600	521
6. promozioa (86-V-12) (87-II-13)	400	3.055	503	415

teko gai da; esfortzu bereziak egiten ari gara lan honetan baina bertako lan egiteko erritmo eta ordutegiek ez dute gehiagorako ematen».

Ertzain izateko ikastaroak sei hilabeteetakoak izan ohi dira eta bertako frogak gainditu ondoren, komisaria batetara destinatua izaten da bi urtez praktikak egitera; epe hau amaitu ondoren funtzionario egiten den ala ez erabakitzen da, ia beti, beti ez esatearren %99ak lortzen duelarik. Benetako hau taketa lehen egina da.

Ertzainaren prototipoa

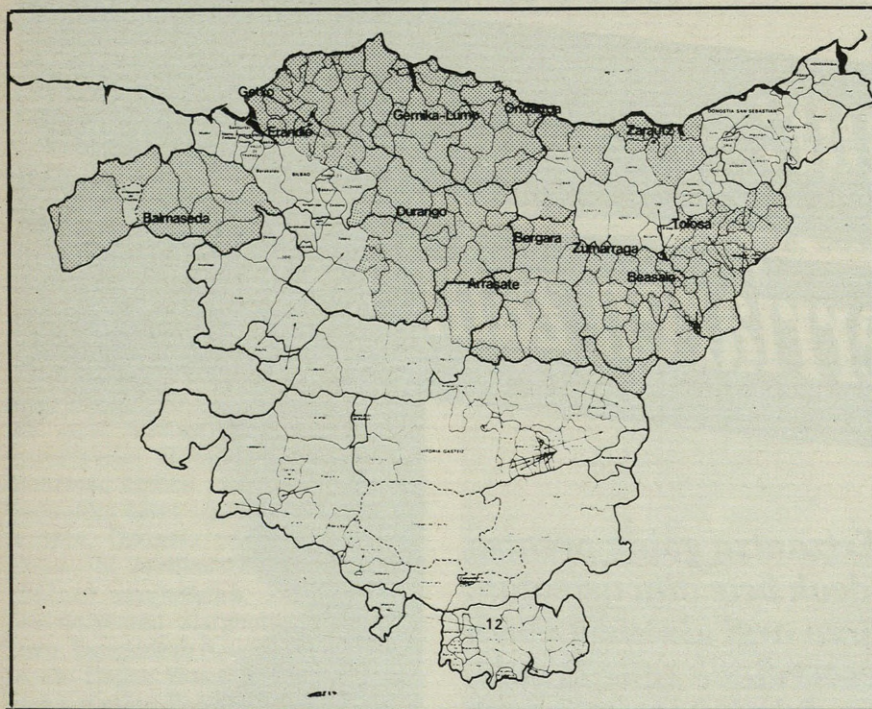
Deialdi bat irekitzen den bakoitzean aurkezten den langabetu mordotik geroko ertzain izango direnen hautaketa egiteko sistemak kritika garratzak jasan izan ditu urteotan. Makina bat aldiz, Barne kontseilariatzako buru zen Retolazaren izena zalantzan ipini izan da, bere hautatzeko sistema 'faboritismoan' eta PNVrekiko 'alderdikierian' oinarritzen zelako.

Bestalde, hautaketa sistema honek ETako militanteak Ertzaintza ez infiltratzeko inolako eragozpenik ez zuela suposatzen salatu zen. Ondorioz, Retolazak, bere ohizko jarrerarekin kontra, noski, hautaketa sistema nolakoa eta zein erizpideetan oinarritzen zen erakutsi beharra izan zuen eta —aurkezten den jendetza kopurua ikusirik, begibistakoa da baheak handia behar duela izan— hautatzerakoan egiten diren ohizko frogez gain, hau da, fisikoa, nortasunezkoa, ezagupidezkoa... informazio zerbitzuak bere lanak egiten zituela eta zenbait pertsona ertzain izateko gaitasuna izan arren, atzera botatzeko segurtatsun neurriak zeudela azaldu zuen.

Adierazi digutenez, beste hainbat aldagarri kontutan izanik, ertzain ereduak aukeratzekoan —gabinete psikologikoa bat dago horretarako—, jakintsuak baino ikasteko eta gauzak egiteko gai diren pertsonak hautatzen dira, autokontrola menderatzen dutenak eta Herri honekin identifikatzen direnak. Publikoaren aurrean 'egoten' dakitenek eta oreka pertsonal ona dutenek aukera zabalena omen dituzte ertzain lanetarako.

Ertzaintzaren radiografia

Egun lanean ari diren 7 promozioen artean 3.623 ertzain dago eta Arkauteko akademiako 8. promozioarekin 4.100 ertzain inguru izango dugu honez gero. Guzti hauek 12 komisarietan banaturik daude Komunitate autonomoko lurraldearen %42,07 berenganatzen dutelarik eta populazioarekin %27,57a. Jakina, trafiko konpetentziak %100ean daude.

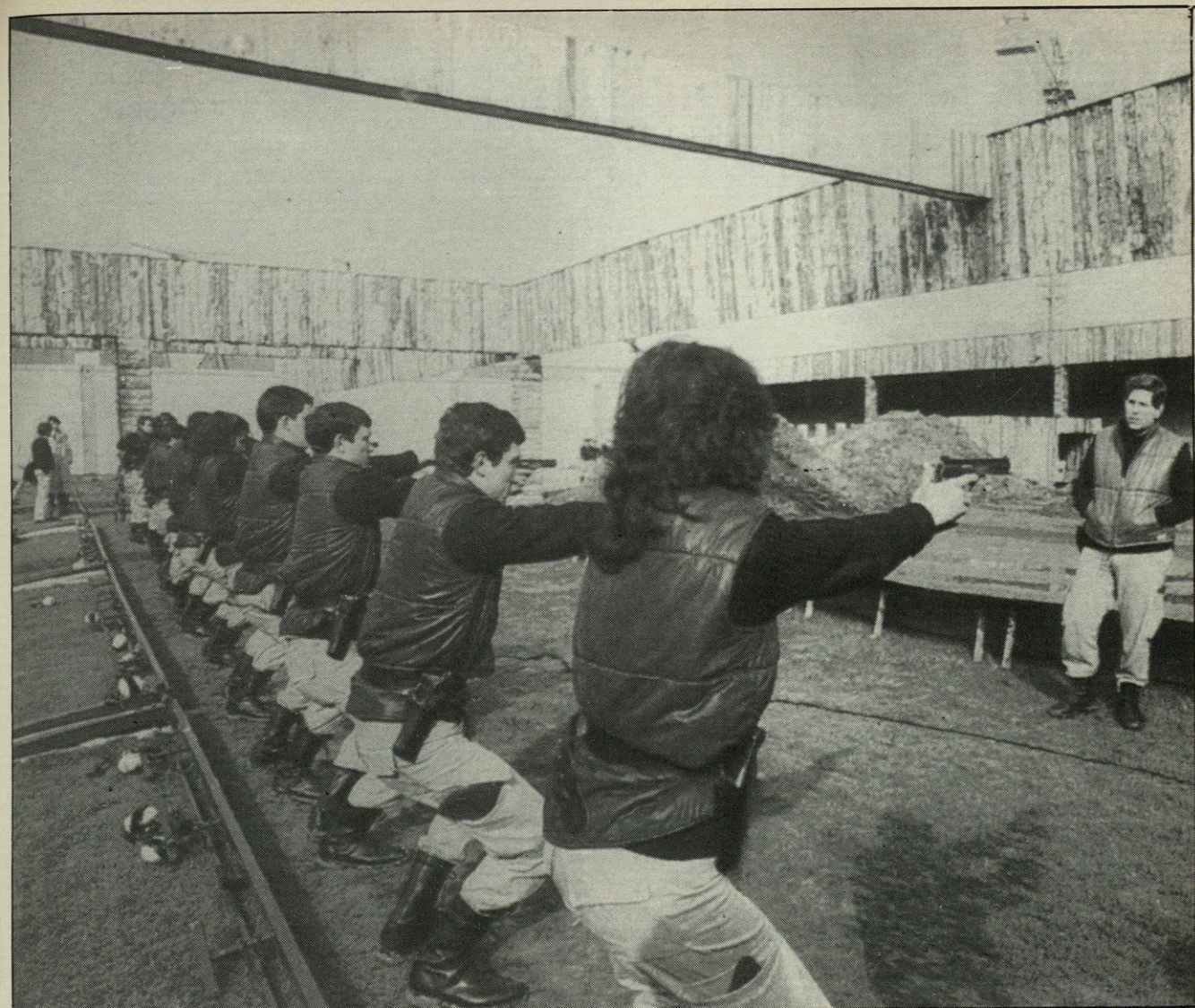
Komunitate Autonomoaren lurraldetasunaren % 42,07a eta populazioaren % 27,57a berenganatzen du Ertzaintzak.

demian 5-6 sei hilabetez aritu ondoren, uztaila partean, 603k gainditu zituzten froga guztiak. Lehen promozio hau trafikoko eta Institutioetara zuzendu da. Geroztik, 7 promozio martxan ari dira He-go Euskal Herriko Komunitate autonomoan eta egun 8.a Arkauten hezkuntza prozesoa da.

Behar diren plaza eta aurkezten den jendetza arteko proportzioa izugarri hazi da azken urteotan. 8. promozioaren lekukotasuna dugu argigarri; promozio hau osatzeko 600-650 plaza behar ziren eta aurkeztutako jendetza 5.000tik gorakoa izan da. Beste datu

harrigarri bat: kasu gehienetan, hau da, promozio guztietan, ertzain izateko asmotan Arkautera agertu diren bizkaitarren kopuru tzarra: eskuarki, aurkezten den kopuru osoaren %65-70ekoa bait da. Emakumezkoek, berriz, kopuru osoaren %15-20 betetzen dute.

Arkauteko iturri batek adierazi digutenez, euskaraz primeran moldatzen diren kopurua %25-30ekoa omen da, «euskal gizartearen ematen den batak besteko baino altuagoa, hain zuzen», ziurtatu digu. «Hala ere, nahiz oso ongi ez moldatu, ertzain asko agurtzeko eta elkar hizketa xume bat aurrera erama-

Arkauteko akademian sei hilabetez ikasten egon behar du ertzainak; bertan hainbat gairen artean tiroa da garrantzitsuenetakoa.

Komisaria hauek, teorian bederen, sarjentu nagusi eta beste sarjentu batez osatuak daude, gehi inspektoreak, kaboak, ertzainak eta 'askatus'ak (paisanozkoak). Ertzainen hizkeran, kalean gora eta behera dabilzan ertzainak 'korrikas' dira. Ertzainak oro har, 130-140.000 pezeta irabazten dute hileko, osagarriek soldata igotzen dutelarik.

1989. urterako Barne Kontseilaritza-ren aurrekontu proiektua 25.468.000.000 pezetetako da, euskal poliziak 20.870.000.000 (%81a) bere poltsikora sartzen duelarik. Hauetatik, 14.554.000 pezeta soldatetan gastatuko da eta Sail honetako iazko zenbait alorri gain begirada emanez gero, aurtengo batzuk igoera ederra jaso dute; Komunikazio Sare Ofizialak kasu, %370eko igoera izan du (2.200 milioi pezeta). Zifra hauei begiratzuz gero, Eusko Jaurlaritzako hirugarren Kontseilaritza garrantzitsuena bihurtu da Barnekoa eta inbertsio zuzenen kontutan lehenengoa.

Polizia integrala

Barne Kontseilaritza, eta Ertzantza bereziki, jarraian irauten duten aferak izatera kondenatuak daude. 'Beltzen' jokamoldeak, 'Ekintza'ren lan izkutua, telefono pintxazoak, ER.N.E. sindikatu, Madrilekiko tirabirak, ordenu publikoaren kompetentzia, ETArekiko jarrrera, polizia eredua, droga trafikanteak diren ertzainak, atxiloketa eta erretentzio indiskriminatuak (Huertas epailearen kasua eta ehundaka Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako kaleetan)... guzti hauek, sarritan, jendearen begiko ez izatera bultzatzen dute polizia hau.

«Gure asmoa polizia integral bat egitea da, —dio Alberto Sanz-ek, 'Garapen eta Despliegue'ko teknikoak— hau da, amon bati lagun diezaiokeena eta lapurreta ekiditeko eta persekutatzeko balioko duena, polizia batek egin ditzakeen zerbitzu guztiak egingo duena alegia» argitzen du; baina Madrilek Ertzantza bigarren mailako poliziatzat hartu

izan duela ere, adierazi digu.

Ertzantzak, desplegatua dagoen eskualdeetan, integraltasun honi erantzun nahi dio eta Europako hainbat polizia honen eredua nola ari den garatzen ikustutzen ari da.

Ertzantzaren zuzendaritzaren erizpi-deen arabera, Europako batz bestekoari heldu nahi zaio, hau da, 1.000 biztanleko 3-4 ertzain izango genituzke baina «egun jasaten dugun polizia desberdinen arteko ez egokitzearen ondorioz, hots, Ertzantza desplegatu eta guardia zibila eta polizia nazionala erreplegatzen edo egokitzen ez diren heinean, batz besteko hau handiagoa dugu». Garapen eta Despliegue-ko tekniko den Alberto Sanz ertzainarentzat, Ertzantzaren despliegak ez dio inprobisazioari erantzun, despliegak, nahiz erritmo mantsoz aritu, fase batz daramatza eta oinak sendo kokatzen dituen erraldoia bihurtu da, «despliegue hau Ertzantzak harrera ona izango zuela pentsatutako eskualdeetara zabaltu ge-

**Lan prebentiboa egiteaz gain, lan errepresiboa asumitua dauka Ertzantzak.
Britania Handiko eta Alemaniako polizia ereduak ditu begikoen.**

nuen, konfliktibo zonaldeetatik aparte, honela Bergara, Durango aldera jo dugu industrialdea orain harrapatzen hasi garelarik, hala nola Erandio eta Beasain. Azken despliegia Erandiokoa izan da eta arreta bereziz begiratu behar harko dugu komisaria hau, gerora begira, herrialde historikoko hiriburuak ditugu helburutzat».

Lan prebentiboa, lan errepresiboa

Gorputz polizialek, militarren antzera, berezitasun gisa aldagetak jasateko malgutasun eza dute, eta polizien arteko mesfidantzak makina bat istilu sortu die.

Hala ere, badirudi Madril eta Gasteizko Barne sailek hurbilpen batetara iristen ari direla, egunotan bazterrean eta geldirik zegoen konpetentzien erritmoen aplikapena martxan ipiniko duen akordioa sinatzea espero bait da. «Akordioa sinatzeaz dagoela aipatzen da prentsan baina hori ez da eginik dagoen gauza; horrela izanik ere, sinaturiko ustezko akordio batekin elkarrenganako mesfidantza batzu gainditu behar ditugu».

Kexu ageri da komunikabideetan Ertzantzaren alde txarra baino ez delako agertzen. «'Beltzak' dira hain zuzen gero mendian norbait salbatzen dutenak, edota itsasoan» alegatzen du. Argi dauka ordea, «eta asumituta daukagu inopularra izan beharra», Ataun eta Bilbo gertakizunetan ekin beharra daukarela. «Ataunen esaterako, ardura handiko gauza gertatu da. Ezin duzu itxaron ze ideologiatakoa den begira. Horren ardura leporatu behar zaio egileari».

Manifestazio eta horrelakoak landa, orain arte ez da izan ETA eta Ertzantzaren arteko enfrontamendu zuzenik, Aginagalderen bahiketa eta Zumarragako trenbidekoa eta Arcocharen salbuespenak kenduta. Gertakari hauetako bakoitzari bere esplikazioa eman ohi dio Euskadi Ta Askatasunak eta Ertzantza erasotzea helburu ez duela adierazi izan du.

Pentsatzekoa da ordea, Ertzantzak Polizia Nazionalaren eta Goardia Zibilarren lanak egiten doan neurrian maizago gertatuko direla erasoak. Alberto Sanzen ustez «garbi dago Ertzantzak delitu den oro pertsegitu behar duela».

Aljeriako elkarriketen emaitzak

izan dezake eraginik Ertzantzaren despliegia arintzen... edo mantsotzen. Polizia Nazionala eta Goardia Zibila ez dira joango erakunde armatua gogor ari den bitartean. Polizia eta Goardia Zibila joaten ez diren neurrian beti egongo da erakunde armatua kudeatuko duenik... eta Ertzantzak bigarren mailako papera betetzen jarraituko du. Halaz ere, teknikoaren ustez «Aljerekoak ez du eraginik. Seguritate Juntan dira epeak. Despliegia bat itxaroten dago».

Bestalde, Ertzantzaren inguruan sindikatoek polizia eredu eza dagoela behin eta berriro salatu badute ere, «guk Europako eta Ameriketako polizia ereduak ikuskatu ditugu eta bereziki, Alemaniakoa eta Britania Handiakoa. Alemaniarra oso efikaza da eta bestea berriz, oso integratua, bi hauen sintesia lortzen saiatu gara, beraz, eredu badiugu eta bi eredu horiekin gure eredu berria asmatzen jakin izan dugula esango nuke gainera» adierazi du Alberto Sanz ertzainak.

J. MOLLARRI
N. ARRASTOIA

ARGIA

K O M I K I A

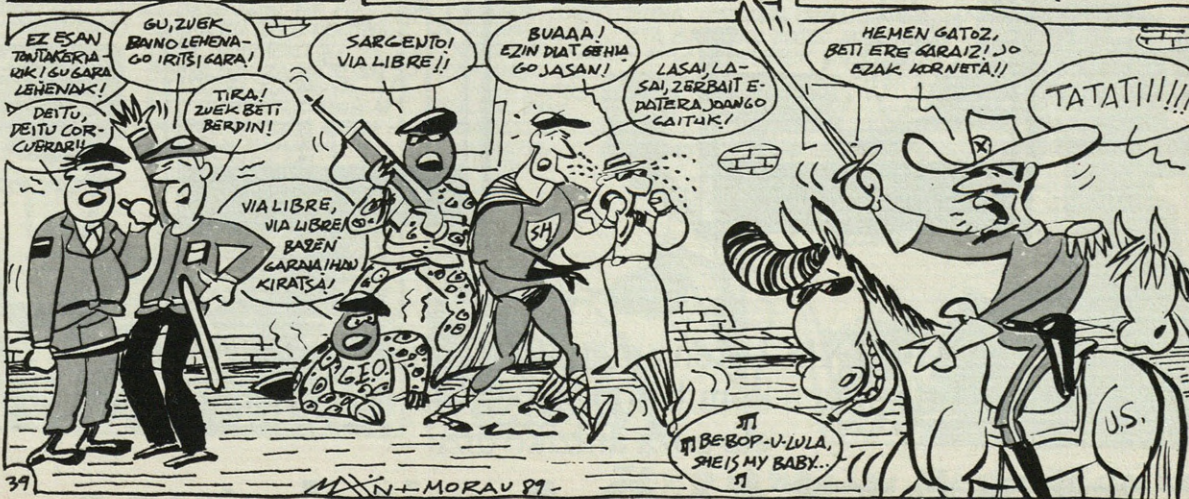
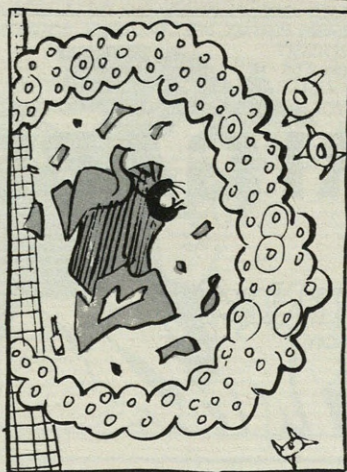
137. zenbakia

BOKARTA

MORAU + MARTIN

MAFIA!!

8. ATALA: PAKETEA PARKERA ERA-
MATEKO AGINDU, BONBA BAT JA-
RRI DUTE BOKARTAREN AUTOAN...

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

m
miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

Onddoak eta buruak

KAIXO CORTO MALTESE. BISITA EGITERA ETORRI ZAIGU LEVI COLUMBIA...

ZEHARO MAITE DITUT BISITAK.

JENDEA EMATERA ETORTZEN BAITA ETA EZ ESKATZERA.

EGUNON CORTO MALTESE. SARKASMO HORREK ADIERAZTEN DU EDERTO ARI ZARELA SENDATZEN... ZER EGIN BEHAR DUT? ZUTIK GELDITUKO NAIZ?

BARKATU, LEVI COLUMBIA, JEZAR ZAITEZ. ETA ZU CORTO, ZERGATIK ERASOTZEN DIOZU HORRELA? GURE LAGUNAK LAGUNTZA BEHAR DU ETA... HEMEN AURKITUKO ZUELA ESAN DIOT. EZ DUZU MOTIBORIK HORRELAKO HARRERA ZAKARRA EGITEKO.

AIZU STEINER... HORI BALDIN BADUZU IZENA, EZ DAKIT ZER EGITEN DUZUN HEMEN NIREKIN BAINA GOXOA IZATEN SAIATUKO NAIZ: ZOAZTE BIAK PIKUTARA. BURUKO MINA DUT ETA BATERE GOGORIK EZ BERRIKETARAKO... NEKATURIK NAGO.

ORDUAN...

UTZI EGIDAZU HITZ EGITEN LEVI... ENTZUN CORTO: ELIAH CORBETT ETA PIERRE LA REINE-K, ITZULI EZ ZIRENEKO BIDAIA BATETAN HIRI INKAIKO EDO AURREINKAIKO BAT IZAN LITEKEENA AURKITU ZUTEN EQUADOR EDO COLD-BIAKO AMAZONIAN. LEVIK ESPEDIZIO BAT FINANTZATU NAHI DU HARA JOAN GAITEZEN IXTORIO HORI EGIA DEN ALA EZ EGIAZTATZEKO.

PIERRE LA REINE?

GUAYANATIK ALDE EGINDAKO PRESO POLITIKO BAT... DIRU MORDOA ESKAINTZEN ZUTEN BERE BURUAREN TRUKE. BAINA BERAK ETA CORBETT IRAKASLEAK AKABERA AURKITU ZUTEN INDIARRAREN ARTEAN.

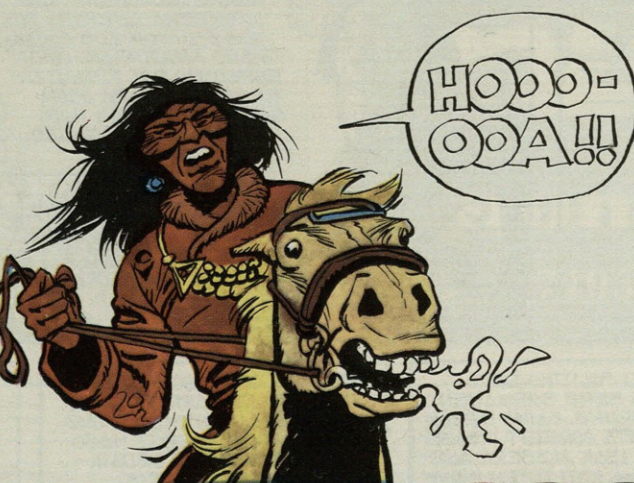
HIRI HORI OTE DAGOEN JAKIN NAHI DUT: IZUGARRIZKO AURKIKUNTZA LITZATEKE? ONARTZEN BADUZU PREST NAGO HOGEI MILA DOLAR ORDAINTZEKO... KONTU GUZTIA GURE ARTEAN GELDITZEKO BALDINTZAREKIN.

ULERTZEN DUT. BEHIN HIRIA AURKITUZ GERO GOBERNUA AGERTUKO LITZATEKE PAPER MORDOA-REKIN...

...ETA GURETZAT OSPEA BESTERIK EZ LITZATEKE GELDITUKO. BAI, IZKUTUKO KONTUA IZAN BEHARKO DU. BAINA GAUZA BATETAN EZ NATOR ZUREKIN BAT. LORTZEN DIREN IRABAZIAK ZATI BERTINETAN BANATU BEHAR DIRA.

EDERTO CORTO JAUNA, LORTZEN DENAREN ERDIA IZANGO DUZU... ETA HASTEKO HOGEI MILA DOLARRERATIK HAMAR MILA BESTERIK EZ DIZUT EMANGO. SOZIOEK ARRISKUAK ERE BANATZEN DITUZTE, EZTA?

BAI, NOSKI... AXER I GALANTA ZARA LEVI COLUMBIA.

BEREHALA, BEREN ZALDI TIKIEKIN, KHAMBAK LASTERKA HASI DIRA BOROBIL BAT EGINEZ JONATHAN! INGURUKA...

JONATHAN...

Antxeta
Argitaletxea

IZOTZA PUSKATZEN DEN UNEAN BERTAN, HIRU
ZALDUNAK BAPATEAN BAZTERTZEN DIRA ...

Jarraituko da.

ORDUAN, BIHAR ARTE... "MARAHON" ERAKO TXARTELAK EKARRIKO DIKKIZUT, RIO BAMBATIK MANAIGERA DOAN IBAI-BARKUA. GERO ZEUK IKUSIKO DUZU IQUITOS BAINO LEHEN LURRERATZEN ZAREN ALA EZ...

AGIAN HOBE LITZATEKE ZU HEMEN GELDTITZEA NIREKIN MARACAI-BON LASAI...

BERO HANDIEGIA DAGO HEMEN... AGUR LEVI COLUMBIA!

AGUREA BAIZINA TRATATU ZAITU BAINA EGIA DA BIDAIA ARRISKUTSUA IZAN DAITEKEELA... BAI ETA ZURETZAT ERE STEINER.

ZERGATIK, EZ AL ZAUDE ZU NI BABESTEKO?...
MMMMMM...
HAUXE USAI GOXOA!

ZER ARI ZARA PRESTATZEN?

SORPRESA... SORPRESA...

LEVI COLUMBIA... ZURE LAGUN HORI... BURUTIK TXARTO DABILELA EMATEN DU. ELDORADOREN BILATZE HORRENA ZORO TALDE BATEN KONTUA DA: ORELLANA, RALEIGH, NUNEZ, CORBETT... NON EZAGUTU DUZU?

ZEIN? LEVI COLUMBIA?... PARISEN, DUELA URTE AGKO... ETA ORAIN PRESTA ZAITEZ ONDDOAK STEINER ERARA DASTATZEKO.

ZEUK ASMATUTAKO ERREZETA? EZ GARA, BADA, POZOINDUKO?

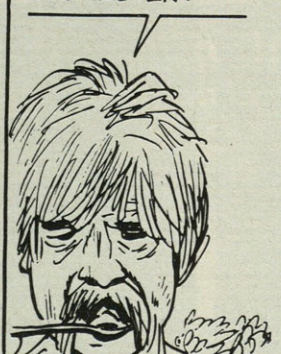

KATUARI EMAN DIOT PUSKA BAT ETA EZ DA EZER GERTATU.

KATURIK EZ DUGU BAINA...

OSO GOXO DAGO... LASAITASUN OSOZ JAN DEZAKEZU. ZERGATIK EZ ZARA HASTEN?

ETA ZER DELA ETA HORREN-BESTE PRESA?

PRESA?... EZ...
HAU BEZALA-
KO JAKI 60-
XOAK HOZTU
BAINO LEHEN
JATEKO ESATEN
NUEN... BAINA
AGIAN ONDDOAK
EZ DITUZA ATSE-
GIN IZANGO...

OSO GUSTOKOAK DITUT. BATEZ
ERE HEMEN MARACAIBON
ZAILA DELAKO
AURKITZE...
BENETAN
GOXOAK.

ONDDO
BEREZIAK
DIRA... MEXI-
KOKOAK.

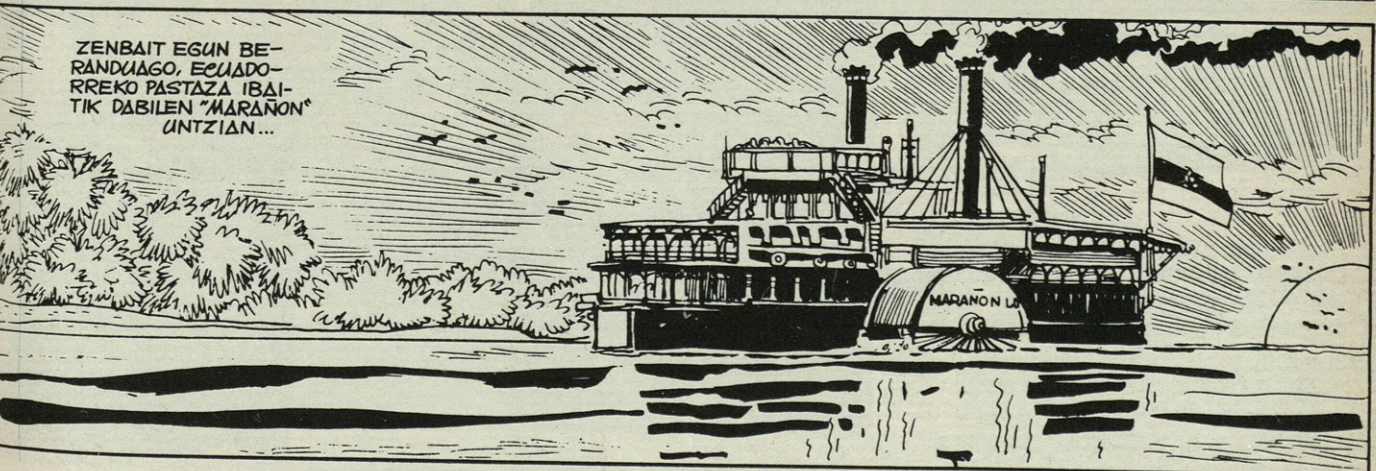
HARA... HORRELA BEGIRATZEN DIDAZUNEAN...
EZ ZAIT LARREGI GUSTATZEN... HAU BAI
ARRAROA. IZUGARRIZKO
LOGUREA SENTITZEN
ARI NAIZ.

HOBERENA OHE-
RA JOATEA DUT.
BIHAR PRESTA-
TUKO DUGU BI-
DAIA. GABON
CORTO MALTESE!

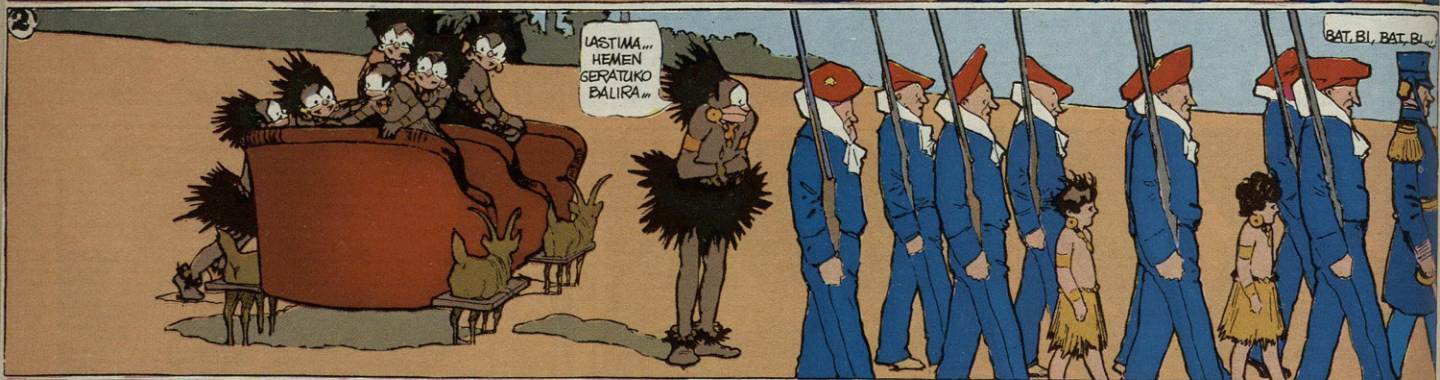

ONDO
LO EGIN,
STEINER.

ZENBAIT EGUN BE-
RANDUAGO, ECUADO-
RREKO PASTAZA IBAI-
TIK DABILEN "MARANON"
UNTZIAN...

LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

Transylvania argi iturri

Enbor nagusitik berezita bizi den europar nazio-adarrik handiena, Transylvania-ko magyartarrak osatzen dute ('Erdély' hungarieraz). Gogoan har, adibidez, Albania-tik at gelditu den Kossovo albaniarra (1.277.000 biztanle, 1981); edo-ta Suezia-tik at dagoen Suomi-ko sueziar mulzoa (300.675 biztanle, 1980).

Austria-Hungria izeneko inperio bikiuna 1918an suntsitzean, magyartarrak ere banatu zituzten Hungaria ofizialetik at. Milioi pare bat utzi zuten Errumania berriaren barruan (2.150.000 magyartar azken datu fidagarrien arauera), eta beste milioi erditsu bat Jugoslavian (385.000 magyartar Voivodina-ko Probintzia Autonomoan, Serbian, eta 1981eko Erroldaren arauera).

Errumania-ko Ipar-Mendebaldean dago Transylvania, zabaleraz Estatuaren heren bat hartzen duelarik. Magyarta-

rrak gutxiengo dira Transylvania osoaren arauera (%30 inguru); gehiengoa, bi probintzian ez besteetan, errumania-rrak direlarik.

Hungariarrak gehiengoa diren lurraldean ('Szeklers' izeneko alderdian) "Hungariar Probintzia Autonomoa" lortu zuten mundu-gerratea amaitzean. Baina gero, 1956an hungariar anti-stalinistak Mosku-ren aurka altxa zirenean, Transylvania-ko magyartarrak beroegi agertu ziren Imre nagy-ren alde; eta honen frakasaren ondoren hasi zen

Transylvanian 'errumaniartze' politika; gero eta azkarkiago Bucuresti-tik bulztatua.

Guk hemendik Transylvania-ko arazoa osoki garbitu nahi izatea arriskugarria litzateke; eta harrokeria gaitza ere bai. Balkanetako nazio-liskarrak, hau barne, biziki korapilotsuak direlako. Eta izari soziolinguistikoa besterik ez dugu begiratuko; nahiz hau gainerako aldagai guztiekin batuta gertatu.

Egoera soziolinguistikoa (1966)

Magyartarren kopurua zazpi probintzian da nabarmen; nahiz beste batzutan ere kontutan hartzeko modukoa izan (Suomi-ko neurkeraren arauera, adibidez).

Transylvania-ko Ekialdean, mendi-katearen inguruan, eta Errumania-ren erditsuan, 'Szeklers' eskualdea dugu; eta honetan magyartarrak dira nagusi (**lehenengo koadroan begira**).

Transylvania-ko kulturagune nagusia Cluj (H. Kolosvár) izanik, 300.000 bizilagun, eta laurdentsu bat hungariarra, hortxe gertatu da eskualdearen burmuina.

Ekonomiaren aldetik, bestalde, Szeklers eskualdea atzeratua izan da orain arte, eta herri koxkorrez osatua.

Irakaskuntzaren antolaketa

Hiru maila bereziko ditugu.

a) **Eskola maila.** Lehenengo urteetako pluralismoa Buda-Pest-en ondoren alde batera utzirik, Bucuresti-ko gobernuak Transylvania-ren errumaniartzea bilatzen du deplauki.

Magyartar asko, esana dugunez, herri txikitik bizi da: 500/1.000 biztanle. Hots, 1973ko legeak ('barneko araudiak' ofizialki) haxe agindu du: *hungariar eskola* bat zabaltzeko, *25 magyartar haur* behar direla gutxienez. Herri askotan, beraz, demografi arrazoiengatik, kopuru hori iritsi ezin, eta errumanieraz eskolatu behar. *Errumaniar* eskolen zabalketa, noski, beti baita lege-

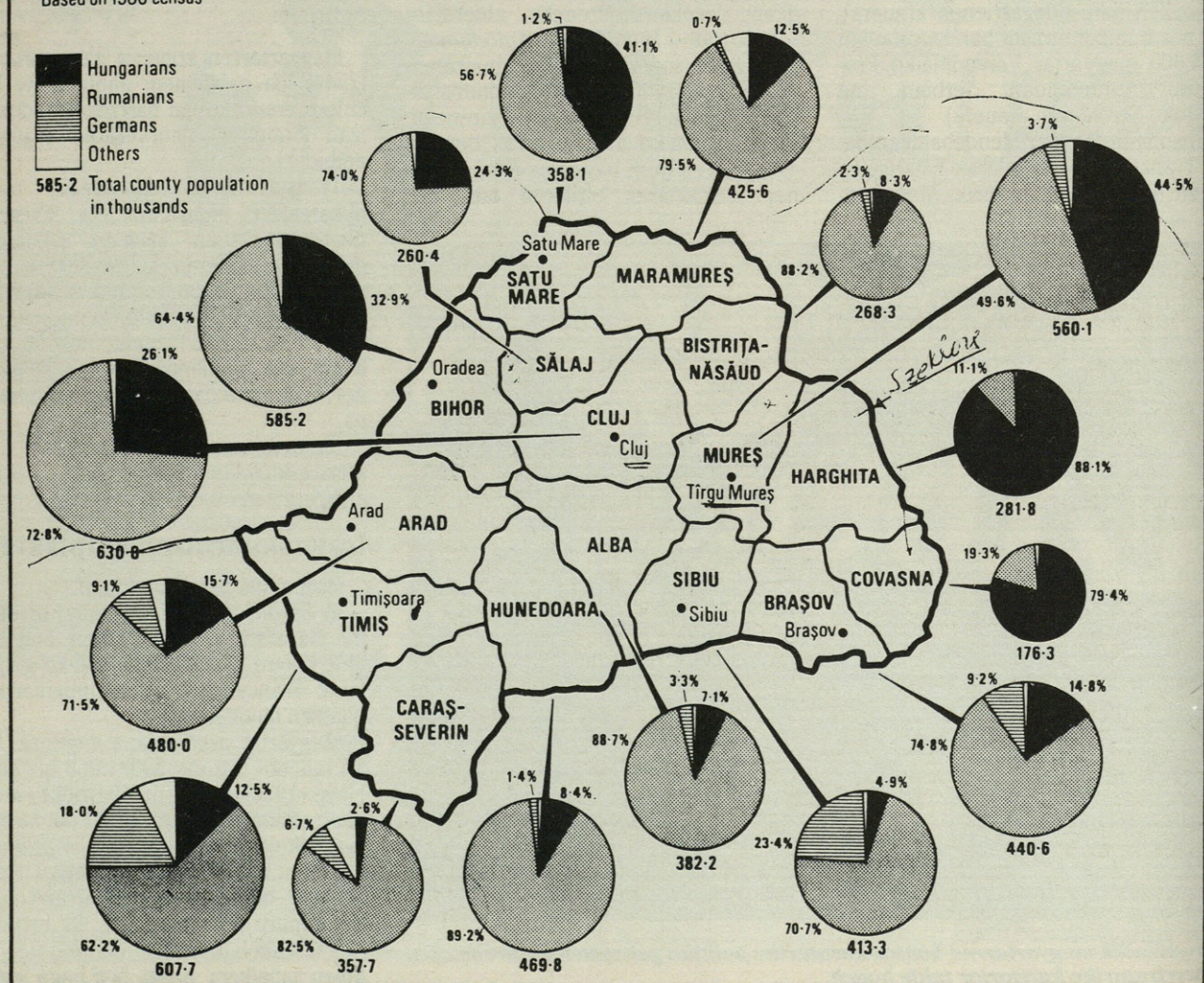

Errumaniak magyartarren kontra buruturiko politika gaitzesten du Bruselasen atzerriaturiko hungariar talde honek.

Transylvania: ethnic distribution

Based on 1966 census

koa, inolako *kopuru-baldintzarik gabe*. Ondorioz, beraz, hungariera nagusi den herri askotan, errumanierazko eskola besterik ez dago.

b) Lizeo maila. Joera bereko agin-
duak eman ditu 1973ko legeak bigarren
mailako lizeoei buruz: *36 hungariar*
ikasle bildu behar. *Bestela errumanie-*
raz. Magyartarrek kontzentrazio-esko-
letan jarri zituzten beren begiak; baina
'gasolinik eza' dela-ta, debekatu egin zi-
tuen gobernuak (gogoan har, honi bu-
ruz, Ploiesti dela Europa-ko petrolio-pu-
tzurik oparoena).

Eta lizeoen bilakaera hau izan da,
hungarieraz ikasten dutenei dagokie-
nez (**2. koadroa**).

Ohar bat: eskola berean lerro hunga-
rriarra eta lerro errumaniarra batera
gertatuz gero, eskola-burua errumania-
rra izaten da; eta buru-ordea magyarta-
rra.

c) Unibertsitate maila. Gerratearen
ondoren, Cluj hiria bihurtu zen Trans-
ylvania-ko ikasgu nagusia. Eta *bi uni-*
bertsitate paralelo zabaldu ziren: Bolyai
izenekoa, hungarieraz; eta Babes izene-
koa, errumanieraz.

“*Bide seinale* *guztiak, haserako* *egoera aldatuz, gaur* *errumaniera hutsez* *daude*”

Buda-pest-eko gertakarien ondoren,
eta 'errumaniar nazio-sendimendua az-
kartzekotan', *bi Unibertsitate elebaka-*
rrok, Bolyai-koa eta babes-ekoa, *batzea*
erabaki zuen Bucuresti-ko gobernuak.
Elkarketa gogoangarri hura ospatzeko-
tan, hain zuzen, Ceausescu bera etorri
zen Cluj-ra (1959).

Handik piska batera, Ceausescuk be-
rak kritikatu izan ondoren, Lászlo Sza-
bédi Bolyai-ko Errektoreak bere burua
hil zuen. Elkarketa 'abertzale' hartan,
Bolyai-ko Unibertsitatearen suntsiera
somatu zuen Szabédik.

Eta xuxen igarri zuen etorkizuna.
Hungariar ikasleen kopurua behera
joan da; arrazoin 'praktiko'engatik ka-
rrera errumanieraz ikasten duten %20a
aparte utzirik ere (**3. koadroa**).

Unibertsitate ikasleek errumanierara
jotzen dute.

Azter dezagun orain *Cluj-Koloszvár*
Unibertsitatearen bilakaera; 1958 (el-
karketa aurretik) eta 1976 (elkarketa
ondoren), irakaslegoak alderatuz (**4.**
koadroa).

Errumanierazko irakaslegoa azkartu
egin da, batzutan 4 eta 5 aldiz handia-
goa izanik hungarierazkoa baino (**5.**
koadroa).

Bide beretik, eta hezkuntza 'tekni-
koan', askoz ere klase gehiago ematen
da gaur Cluj-en errumanieraz, hunga-
rieraz baino:

Azkeneko erabaki bortitzak ahaztuta
ere (eta gehiegi ahaztea da: 14.000 he-
rri txikitako jendearen kaletartze bor-
txatua) prozesua garbi agertzen da zifra
horietan.

Bi puntutxo erantsiko ditugu baka-
rrik: bata bide-seinale guztiak, hasera-
ko egoera aldatuz, gaur errumaniera
hutsez daudela; eta bestea, Cluj-ko Idaz-
leen Elkarteak, barruan dauden erru-
maniar elebakarrak direla-ta, erruma-
niera hutsez egiten dituela bere bile-
rak...

"Du déjâ vu"... Ez duzue uste?

TXILLARDEGI

KOADRO 1		
Probintzia	Magyartar	Errumaniar
1— H. Hargita (R. Harghita)	248.886 bizt.	31.272 (%88,1)
2— H. Kovászna (R. Covasna)	140.472	34.099 (%79,4)
3— R.Mures (H. Maros)	249.657	278.386 (%44,5)
Oro har, 639.000 magyartar <i>Szeklers</i> -etan. Eta beste lau probintzian, gutxiengo garrantzitsua:		
4— R. Satu Mare (H. Szátmár)	147.594 bizt.	203.386 (%41,1)
5— R. Bihor (H. Bihor)	192.948	377.837 (%32,9)
6— R. Cluj (H. Koloszvár)	164.768	457.169 (%26,1)
7— R. Salaj (H. Salaj)	63.850	194.790 (%24,3)

KOADRO 4						
Irakasle kopurua bi hizkuntzetan						
	Errumanieraz		Hungarieraz		Proportzioa (H / R)	
	1958	1976	1958	1976	1958	1976
Kimika	45	63	36	14	0,80	0,22
Legeak	18	23	15	4	0,83	0,17
Ekonomia	23	76	15	19	0,65	0,24
Matemat.	31	51	19	14	0,61	0,27
Fil.Hist.	29	20	14	7	0,48	0,35

KOADRO 2	1955—1956	1974—1975
2. mailako eskolak	%8,0	%5,5
Eskola teknikoak	%6,1	%1,4

KOADRO 5		
klase kopurua	R	H
1973—1974	174	2
1976—1977	192	9

KOADRO 3				
Ikasle kopurua (Errumania osoan)				
	Magyartarrak		Errumaniarrak oro	
	Kopurua	%	Kopurua	%
1957—1958	5.500	10,75	51.094	100
1974—1975	6.188	5,7	108.750	100

*Filosofia irakasle, Instituto Zuzendari, PNVren alkate-gai Zarautzen Udal Hauteskundeetan, "Euskal Ipuin Harrigarriak" liburuaaren egile...
HABE erakundeko Zuzendari Orokorra dugu orain Martin Etxeberria, J.J. Gonzalez de Txabarri ordezkatu berri duelarik kargu horretan. Euskalduntze-Alfabetatzeak euskaltzaleoi sortzen dizkigun kezkak jarri ditugu Donostiako Kontxara ematen duen bere bulegoko mahai gainean: demandaren jeitsiera, AEK-PNVren arteko emaitzik gabeko akordioa, AEKren larrialdia, HABEren ebazpen berria...*

Martin Etxeberria: **«HABEk daukan** **asmo berari heltzea** **da nire asmoa»**

GALDERA: Zer egiten du filosofiako irakasle batek HABEko zuzendari orokor gisa?

ERANTZUNA: Nik uste dut bizitzak bere bueltak ematen dituela, eta beno, alde batetik, ni irakaslea naiz eta hor sentitu dut nere burua, eta urte dezente pasa ditut horretan eta pasako oraindik, nere lanbidea hori delako; baina ez naiz irakaslea solik, ardura batzuk dauzkat aldamenean, herriko arazoetaz arduratzen naiz eta nere konpromezuak hartzen ditut, eta bide horretatik eskeintza bat egin zidaten, eta pentsatu nuen aurrera egitea, ze nere profesioarekin lotuta dagoen mundua bait da hau, eta nahiz eta orain arte mundu horretan sartuta egon ez, beti hor ibili gara, filosofia euskaraz ematen aspaldian hasi ginen eta euskarari buruzko zaletasuna oraindik lehenagotik dator.

GALDERA: Euskal mundua ezagutzen duzu beraz.

ERANTZUNA: Ezagutu bai, piskat bai, behinik behin beti arduratu naiz lanak euskaraz egiten. Beti saiatu naiz euskaraz idazten, neri zegokidan mundua euskaraz lantzen. Hor ibili gara...

GALDERA: Alde horretatik behatuta, euskaltzale bezala, eta bestalde PNVko kargu bezala ere, nola ikusi duzu PNV eta AEKren artean eginiko eaitzik gabeko akordioa?

ERANTZUNA: Nik egunkarietatik izan nuen akordio horren berri, eta beno, hor behatzen da pauso posible bat bezala, eta hor dago, eta nik uste dut borondate bat badagoela arazoak konpontzeko, eta beharbada borondate horren agerpena izan zela pakto edo hitzarmen hori.

Pentsatzen dut bestalde, borondate hori orokorki mantentzen dela, eta euskararen munduan gabiltzanok, hor lanean dihardugunok, aurrera egin behar dugula uste dut; problema izaten da beti formuletan, nola egin aurrera eta abar, ze borondatea izateak ez du esan nahi puntu guztietan adostasunik egongo denik, edo bakoitzak bere ikuspegia uko egingo dionik, eta hor sortzen dira trabak beti bezala, arlo guztietan bezala.

GALDERA: Beti agertzen da borondatea hitza, baina ikusten da Administrazioa eta AEKren artean ez dela iristen adostasun batera, eta bien bitartean ikusten da benetan egoera larria noiztzen duela AEKk eta ez zaiola irtenbiderik ematen.

ERANTZUNA: Neretzat arazo nagusia na, eta nik uste hortik etorriko direla

problemak, egon daiteke alde bakoitze-
tik dauden ikuspegietan, eta ikuspegi
horietan, momentu batean, elkar uka-
tzaila bezala agertzen badira indarrak,
orduan, hor konponbidea zaila izan dai-
teke. Arazo guztietan bezala urreratze
prozesu bat gertatu behar du, eta ez da-
kit, hori ibiliz ibili egiten da.

GALDERA: Epe laburrean ikusten al
duzu konponbiderik? Adibidez, Federa-
zioak jarri dira Hezkuntz Kontseilaritza-
rekin nahiz eta PSO Erena izan... Hori
AEKrekin ez da eman, HABE sortu zene-
tik ikusi dugu bidea zein izan den, ukatu
eta...

ERANTZUNA: Nik aurretik eman diren
pausuak ez ditut bizi izan eta ezin ditut
epaitu, baina lehen esan dudana ikusten
dut: ez nuke planteatuko zuk diozun
eran 'baten' aurkako politika. Beno, hor
halako ikuspegi bat dago, beren aldetik
behinik behin, euskalduntzearen arloa
nola eraman behar den eta nola eratu
behar denari buruz, eta nik uste dut na-
hiko bidezkoa dela ikuspegi horri hel-
tzea, eta honen aurrean nik ikusten dut,
gure ikuspegiari heltzen diogunean ez
dagoela AEK izorratzea gogoan, baizik
eta euskalduntzearen eta alfabetatze-
aren eremu hori nolabait egituratu nahia
guretzat bidezkoa diren ikuspegi ba-
tuzen arabera, eta behar bada, arlo ho-
netan pentsatzen dut, ez AEKrekin ba-
karrik, beste erakunde eta abarrekin
ere egongo zirela lehen halako tirabi-
rak, azken batean hori egituratzen bait
doa. Behar bada problema da ikuspegi
horietan akaso oso urruti gaudela, ikus-
tea bakoitza bere bidetik doala eta ez
duela ezer jakin nahi besterekin. Neri
iruditzen zait batzutan horrelako plan-
teamenduak egiten direla.

GALDERA: Zuk nola planteatuko zeni-
tuzke hor agerian utzi dituzun ikuspe-
giak.

ERANTZUNA: HABEren ikuspegia be-
re ebazpenen bidez markatzen da. Nahi
dena da mundu hori profesionaltasun
batetik begiratuta, seriotasun batetik
begiratuta, zenbait baldintzen barnean
bideratzea.

GALDERA: Baina gertatzen dena da
ebazpen horietan markatzen dena edo
jartzen diren baldintza horiek —Bizkaian
kasu, zenbait gau eskola eta euskaltegi
subentziorik gabe geratuko lirateke
ebazpen horiek medio— profesiona-
tasun zera bat ematen diotela jardun hori,
baina baita ere dagoen behar haundi
bat murrizten dela horiez baliatuz.

ERANTZUNA: Nik uste dut hori ez dela
helburua; azken batean, hemen planteat-
zen dena eta hemen bueltan dagoena
da prozesu hori nolabait bideratu eta ga-
ratu nahi bada, jendea euskalduntzea
nahi bada, ze baldintza minimotan ibili
behar den hori lorgarria izan dadin, eta
hori markatu egin behar da. Iruditzen
zaigu helburu hauek lortzeko minimo
batzuk behar direla eta horiek zehazten
dira ebazpenetan, ez da beraz jendea
bartzertzea gure helburua. Dena dela,
ebazpenetan egiten dena halako marko
orokor bat ipintzea besterik ez da, bal-
dintza horiek markatuz, marko horien
barruan jokatu behar dugula esaten da,
eta honez gain beti gelditzen da atea
irekirik marko horretatik kanpo egon
daitezkeen egoera bereziak aztertzeko
eta laguntzeko. Nik ezagutzen dudanez,
ate hori beti irekita egon da, eta irudi-
tzen zait, jokabide normala dela minimo
horiek jartzea, zeintzuek sektore hau

***«Borondatea
izateak ez du
esan nahi puntu
guztietan
adostasuna
egongo denik,
edo bakoitzak
bere ikuspegiari
uko egingo
dionik eta, hor
sortzen dira
arazoak»***

arautzeko beharrezko diren.

Ezin da utzi ezer egin gabe, elementu batzuk jarri behar dira, eta jartzen diren momentutik beti sortzen dira egoera bereziak, nahiz eta marko zabalena jarri beti geratuko dira kanpo elementu batzuk.

GALDERA: Baina ez da gauza bera bereizketa bat egiten denean pribatu libre eta homologatuen artean, 42 pezeta ikasle-orduko batzuri eta 105 besteei, ze beti jartzen bait da marku estu bat batzurenzat eta zabalagoa besterentzat. Nahi bada herri hau masiboki euskalduntzea, kondizio hobeagoak jarri beharko dira, kondizio errazagoak alegia, eta ez esijitu ez dakit nolako titulu akademiko eta beste... Ikustea besterik ez dago nola sortu ziren Ikastolak, oraindik ere ze jende dabilen hor klaseak ematen, esan nahi dut badirela beste modu batzuk lan egiteko...

ERANTZUNA: Ikastolaren arazoa aipatu duzu, eta beharbada, momentu batean horrela sortu ziren eta denok dakigu ze jende ibili den, baina Ikastolaren mundua bera, nahiz eta honela hazi, aspaldi normalizatu da, hau da, bide batzuk ireki ziren egoera hura nolabait normaltzeko eta hortik aurrera ikastola horiek horretara abiatu dira. Esan nahi dudana da, gizartea normaltzen doan neurrian egoera berezi horiek ere normaltzen doazela, eta beharbada, momentu hartan ere titulazio hori eskatzea estutze bat bezala bizi izan bazen ere, gaur gauza erabat normaltzat jotzen dugula Ikastolako irakasle izateko gutxienez titulua edukitzea, eta abar.

Hor zegoen bultzada eta herri gogoari nolabait ateak itxi zaizkiola esan nahi al du horrek? Nik ez dut uste, horregatik diot ebazpenean eskatzen denean, hola-ko titulazio minimo bat edukitzea hain zuzen, ez dut uste hori itotzeko edo isteko asmoz egiten denik, baizik eta pentsatzen delako egoera normal batetan hortik jo behar dela.

GALDERA: Baina egoera anormal bate-
tik abiatzen gara. Euskararen egoera ezin da normaltzat hartu gaur egun, eta hau honela, egoera anormal batetan ere neurri anormal edo estra batzuk behar direla ezinbestekoa dirudi euskararen arazoa konpontzeko. Ez da bakarrik titulazioarena, hor dago zentru homologatuen, zentru txikien egoera... horiek anormalki lan egiten ari diren neurrian ez dira laguntzen, traba mordo bat jarri baizik.

ERANTZUNA: Berriro ere gauza berdinera bueltatzen gara: trabak jarri edo

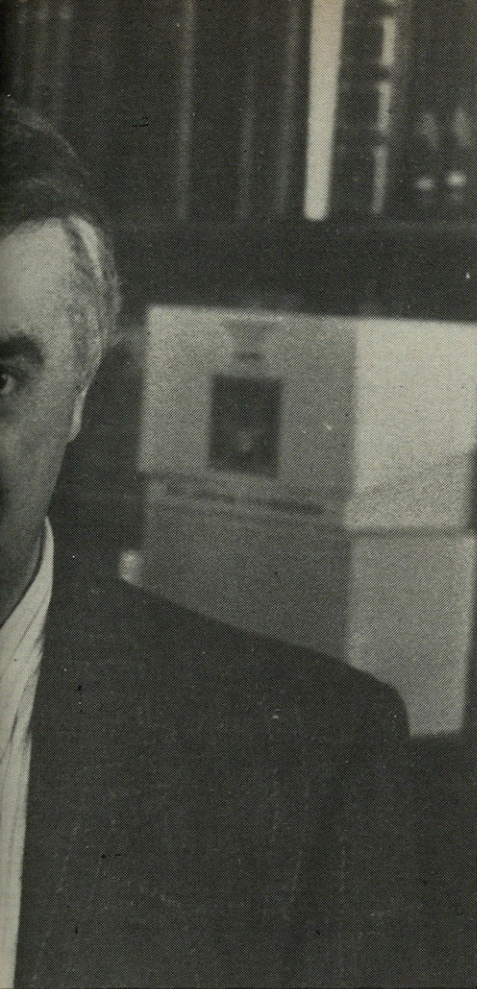
hori normaltze bidean jarri. Euskararen arazoa ez dugu guk askatuko, hori askoz ere zabalagoa da, baina guri dagokigun arloan jokabidea behinik behin ez doa murriztera eta itotzera, bideratzera baizik... Hortik aparte mila gauza egin beharko dira arazoa konpontzeko.

GALDERA: Azkeneko urteotako euskalduntze alfabetatzearen joera ikusirik antzeman daiteke garbi estankamendu bat egon dela eta orain aldiz beherantza doala. Alde horretatik ere ez da ikusten beste saio extrarik Administrazioaren aldetik demanda sortzeko.

ERANTZUNA: Puntu hori gogoan neukan lehen beste hori esaten nuenean. Nik uste dut nahiko garbi dagoela orain arte egon den gogo, bultzada hori, estankatu egin dela, eta horregatik esaten nuen hor elementu gehiago jarri beharko liratekeela martxan berriro ere lehengo abiada gureganatzeko eta ahal dela hori gainditzeko. Baina nik uste hor elementu asko sartzen direla puntu honetan, ez da AEK soilik, ez HÁBE soilik, gizarte osoan martxan dauden elementuak dira hor mugitu beharrekoak, bizkortu beharrekoak.

GALDERA: Egia da faktore askok jokatzen dutela gizartean...

**«Ez da AEK
soilik, ez HÁBE
soilik, gizarte
osoan martxan
dauden
elemenduak
dira mugitu
beharrekoak»**

lako ugarte bat bihur dateke bestelagure Plangintza.

GALDERA: Gauza da nola lortzen den pasibotasun hori piztea, eragitea. Baina galdera zen gehiago azken sei, zazpi urteotako politika ikusita, eraman den politikari begira. Gaur esaten dugu gizar-tea pasibo dagoela baina hortik ez da eragin; HABEtik jokatu da modu batean, AEKtik jokatu da beste modu batean, eta euskaltzaleak sufritu egin du guzti hori, ze honela jokatzeko bada nola eragin jendearengan aktibotasuna?

ERANTZUNA: Ez dakit, ez dut segitunik horrela... ni nere munduan egon naiz eta hor jota fuego ibili gara, irakasten, hiztegiak egiten... ikusten zelako gu geunden alor hori euskaldundu behar genuela, eta saiatu gara D eredua bultzatzen, baina bestela ez daukat daturik.

GALDERA: HABEko zuzendari bezala ze helburu jarriko zenituzke aurtengo urtean garatzeko, ikusita nola dagoen panorama...

ERANTZUNA: Hilabete daramat honetan, eta uste dut ikasteko fasean nagoela. Orain arte euskaltzaletasun munduan mugitu banaiz ere HABEren munduan ez naiz mugitu. Nere asmoa HABEk daukan asmo berari heltzea da, hau da, HABE baldin badago alfabetatze eta euskalduntze mundu horretan aritzeko hor buru belarri aritzea, eta nire aldetik ez dago inolako trabarik, irekita aurkitzen naiz, nere erara behinik behin hor aritu naizelako; problema hasierakoa da, halako sensibilitate bat badaukatu euskararekiko eta une berean erantzunkizun batekin aurkitzen naiz, hau da, erakunde bezala mundu hau bideratu behar dut eta hor marko batzuk, eritzi batzuk, aurrera ateratzen saiatu, eta honetan ez dut uste inor itxita dagoenik hurbiltze prozesu horretara arazoak elkarrekin aztertu eta irtenbideak bilatzeko orduan. Oraindik beharbada gehiegi mamitu gabe daude baina irtenbide bila bagabiltza, eta besteak ere bai... hori ez da erraza izaten, nik esaten dudana da elkar hitzegin, arazoak mahai gainean jarri eta ikusi behar direla, HABE eta besteek daukagun giro motel hori berriro bizkortzen ahaleginduko bagina denontzat mesedegarri litzatekeelako azken batean. Baina hor dago ere gizarte osoak egin beharreko lana; lehengoan letzen nuen herriak hizkuntza galtzen duela gogoia falta zaionean, eta gogoia norberak jarri behar du, eta gogo hori dago askorengan itzalita.

I. URIÁ
J.J. PETRIKORENA

ERANTZUNA: Hor beste dinamika bat falta da, edo moteldu egin da, eta euskaltegiaren nabarmenak da moteltze hori, ikasle kopurua jeitsi egin delako, baina hori dinamika zabal baten barruan ulertu behar dugu.

GALDERA: Dinamika horretan oso parte eraginkorra behar luke izan Jaur-laritzaren Hizkuntz Politikak. Planifikazio ezatik eta hizkuntz politika konkretu bat eramatetik bestetik, datorrela moteltze hau. Zuk nola ikusten duzu hau?

ERANTZUNA: Hizkuntz Politikako Idazkaritza lan garrantzitsu bat planteatzen ari da momentu honetan, hain zuzen ere administrazioaren euskalduntze prozesua, eta alde horretatik ez zait iruditzen oker doanik. Hor mundu bat dago, jende kopuruari dagokionean nahiko zabal eta garrantzitsua dena. Prozesu hori aurrera eramaten dugun neurrian hori biderkatzaile bilakatzen da berez, orain, pentsatzen dudana da horrekin ere ez dugula dena egiten, dinamika zabala dagoela bere inguruan; azkenean, jende arruntak euskararekiko daukan kontzientzia behar da bultzatu ze horrek bultzatuko du euskara, ze jende hori modu pasibo batean baldin badago ha-

*«HABEren
ikuspegia bere
ebazpenen
bidez
markatzen da.
Nahi dena da,
profesionaltasun
batetik
begiratuta,
mundu hori
zenbait
baldintzen
barnean
bideratzea»*

Aurrekontuen gorakadak adierazten duen legez

Txirrindularitza publizitatearen gurpilean

Oraindik aurreko denboraldiaren oihartzunak itzali gabe dauden une honetan, berriro ere mar-txan jarri zaigu txirrindulari profesionalen trope-la. Txirrindularitza profesionalak neurrigabeko garapena jasan du azken urte hauetan, txirrindu-laritza publizitate biderik garrantzitsuena bihurtu delarik.

Azken urte hauetan gertatu ohi den bezala, txirrindularitzak mugitzen duen neurrigabeko diru kopurua da ezbairik gabe denboraldi hasierako eztabaida gai nagusia.

Espainia mailan, hamaika izango dira errepideetan zehar arituko diren eki-poak, hauetariko hiru, Caja Rural, Rey-nolds eta Zahor, "euskaldunak" direla-rik. Haueaz gain, eta Espainiako txi-rrindulari federakuntzatik ate, Arrasa-teko Fagor entresak duen taldea du-gu, Frantziako txirrindulari federakun-tzaren baitan.

Publizitatearen menpe

Azken urte hauetan txirrindularitzak ezagutu duen zabalkundearen oinarri nagusienetarikoa bat telebista izan da, ekipoak publizitatea egiteko bitarteko soil bihurtu direlarik, askotan kirol bera ere publizitatearen menpe dagoelarik.

Arestian esan bezala, publizitatea helburu nagusia izaki, bi mila milioieta-ko aurrekontua osatzen dute Espainai mailan arituko diren hamaika taldeek, hauetarik 700 milioi "euskal" ekipoak erabiliko dituztelarik.

Caja Rural Orbea taldea izan da ge-hien indartu den taldea, 200 milioieta-ko aurrekontutik 300 milioietara pasa delarik. Honenbestez, Orbea taldeak beste babesle bat bilatzeari ekin dio, pentsa daitekeen legez, babesle bakar batek nekez bete bait dezake honelako aurrekontu bat. Reynolds talde nafarra-ri dagokionez, aurrekontua 280 milioi-etan kokatzen da, hauetarik 70 bat mi-lioi korrikalari bakar batek eramaten dituelarik, Pedro Delgadok hain zuzen ere. Oñatiko Zahor taldea da aurrekon-tu txikienarekin plazaratzen den euskal taldea, beste talde gipuzkoarraren aurrekontu erdira ailegatzen ez delarik, 125 milioi alegia.

Harrobia zalantzan jarria

Aurreko denboraldiaren bukaeran Kas talde gasteiztarren desagerketak zenbait txirrindularien etorkizuna ilun-du baldin bazuen ere, bi talde berriren sorrerak, hauetariko korrikalari ba-tzuen etorkizuna argitzeaz gain, harro-bitik sortutako txirrindularien eskasia plazaratu du. Baieztapen honen adie-razpenik nagusiena, talde profesionale-tan arituko diren 200 korrikalarietatik

40 bat atzerritarrek izatea litzatekeela-rik.

Txirrindulari atzerritarren ugaritasun honez gain, azken urte hauetan gara-tu den fitxen neurrigabetasuna da aipa-

tu beharreko beste puntu bat. Pelotoian dabilen edozein txirrindulari batengan 10-15 milioietako dirutza ezartzea, eguneroko dinamikaren barruan sartzen den zer bait da, gaur egun prentsa mailan erabiltzen diren kopuruen arabera, punta-puntako korrikalariak futbolarien bikainen mailan kokatu direlarik: Delgadok 70 bat milioi urteko, Pinok 60 bat eta Marino Lejarretak 50 bat besteak beste.

Egunkarietako lehen orriak betetzen dituzten puntako txirrindulari hauek gain, badira beste hainbat eta hainbat txirrindulari, "gregarioak" deitu izan direnak hain zuzen ere, talde buruen menpe daudenak.

Zazpi urte eta gero...

Azken urte hauetan txirrindularien artean aritu den "gregario" bikainenetako bat Modesto Urrutibeazkoa, Ibarako txirrindularia, izan dugu. Azkenik, Euskadiko sei orduak jokatu ondoren, bizikleta zintzilikatzea erabaki zuen, bere bizitzaren funtsa izan den txirrindularitza behin betirako saihaskatuz.

Profesional gisa zortzigarren urtea bete behar zuen modestok, baina berak dioen bezala txirrindularitzaren munduan dena ez da urte kolorezkoa. «Jende asko dago diru asko irabazten, beste hainbatek gutxiagorekin bizi behar du-

Peli Egaña: «gure aurrekontua laukoiztu egin da»

Ez da ez gauza erraza Caja Rural Orbeako Zuzendari orokorrarekin zita bat lortzea, denboraldia hasi besterik egin ez den une honetan harat-honat bait dabil azken orduko xehetasunak lotzen. Azkenik Madrilgo hotel batean aurkitu dugu, hone-la mintzatu zaigularik.

ARGIA.— Zein da Orbea taldearen aurrekontua?

PELI EGANA.— Aurten 26 korrikalariz osaturiko ekipo batekin ibiliko gara, askotan bi frentetan arituko garelarik. Talde bezala ekipo bat izango gara, eta guztira 300 milioietako aurrekontua izanen dugu.

A.— Gorapen nabaria soma daiteke aurrekontuan. Zein da arrazoia?

P.E.— Ez dakit onerako edo txarrerako izango den, baina azken lau urte hauetan gure aurrekontua laukoiztu egin da. Honenbestez Caja Rural bezalako babesle bat guztiz beharrezkoa bihurtu da, edozein babeslek ezin bait du honelako aurrekontu bat jasan. Honez gain, ekipoa erdibitu egin dugu, kanpoan aritzen direnak, beste babesle bat izango dutelarik, baina taldea beti Orbea-Danena izango da.

Nere iritziz, honen arrazoia telebista da. Telebistak egiten duen publizitatea oso errentagarria bait da edozein entepesarentzat.

A.— Nondik bideratzen da dirutza guzti hau?

P.E.— Normala den legez, aurrekontua fitxetan bideratzen da bati-pat, 26 txirrindulari profesionalen gain beste 20 bat pertsona bait daukagu gainontzeko lanak egiten. Aurrekontuaren % 70a hemendik joaten da.

A.— Gainera puntako txirrindularien fitxak ez dira nolanahikoak?

P.E.— Oraindik ez dira beste kirolen mailara aillatu. Dena dela, gaur egun esan daiteke estatu mailan badirela hamar bat txirrindulari, profesional gisara, beraien bizitza bideratzeko gai direnak. Kontutan eduki behar da azken urte hauetan eska-eskaintza nagusitzen ari dela, guztiek nahi dutelarik Delgado bat edo Pino bat eduki laisterketan, horrek, ezbairik gabe, dirua suposatzen du txirrindulariarengan, eta ondorioz babeslearentzat.

A.— Aurrekontu hauek jasateko, ze neurri hartu beharko dira?

P.E.— Gu neurri berri batzuen bila gabilta, hain zuzen ere ekipoa "Sociedad Anonima" delakoa bihurtzea ikertzen ari gara. Honelako ekipo batek kalte eta abantaila batzuk sortzen ditu. Gure asmoa ez da ekipoa etekinak eskeiniko dituen entepesa batetan bihurtzea, baizik eta orain gauden bezala ez jarraitzeko neurri batzuk hartu nahi ditugu. Horain kirol talde bat gara, gure baitan ez eskubiderik ez erantzukizunik ez dugularik; gure asmoa gauzatuko balitz erantzukizun batzuk edukiko genituzke, baina baita ere eskubide batzuk.

telarik. Bakoitzak merezi duena irabazi beharko luke; gaur egun puntako korrikalariak "desmadraturik" daude, ekipo gehienetan puntako txirrindularien artean eta besteen artean desberdintasuna oso nabari da».

Urrutibeazkoak zenbait ekipotan jarraitzeko aukera izan zuen, baina milioi terdiko desberdintasunagatik, arestian

esan bezala, bizikleta zintzilikatzea erabaki zuen. «Hori da eztabaidatu beharreko kopurua, baina hori ez doa nerek. Ez dut batzuk irabazten dutena kritikatzeko asmorik, baina neri merezi dudana ordaintzen ez didatela uste badut, agur eta kitto; ez da ezer gertatzen».

I.GOIKOETXEA

**BIDEO ETA FILMEEI AHOTS, HOTS ETA MUSIKA
EZARTZEKO PREST**

ARBAITZALDE ETXEA - SAN ROKE AUZOA Tf. : 46 29 64 - 45 96 29

**HAR EZAZU
ASTERO
ZURE ETXEAN
BETE
TXARTELA
LEHENBAIT
LEHEN**

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

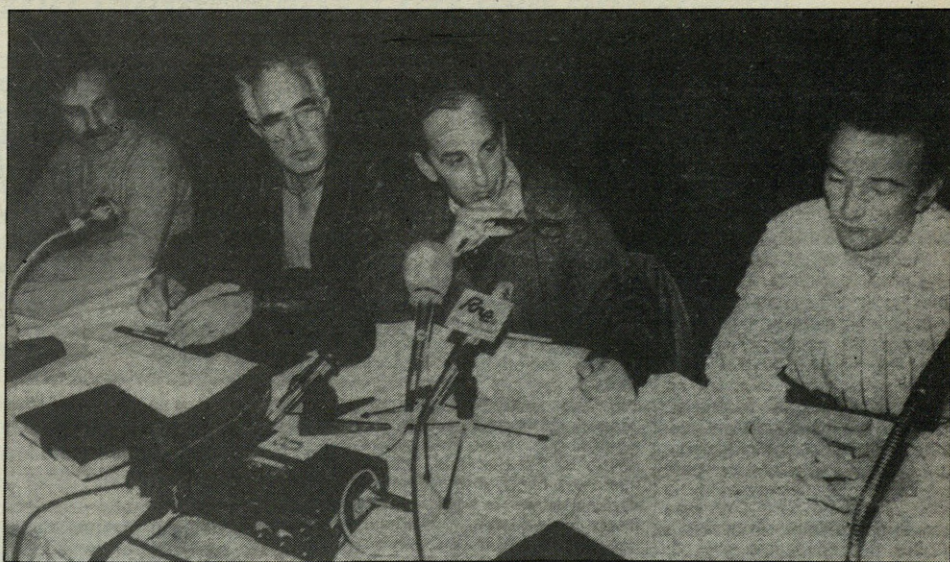
BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

Euskararen Aholku Batzordean ordezkari berriak

Jaurilaritzako Euskararen Aholku Batzordeak bilera nagusia izan zuen otsailaren 10ean Argomaizen, Hizkuntz Politikarako idazkari nagusia den M.K. Garmendiaren presentziaz. Azkeneko bilkurako agiria onartu zuten, batzorde atalen lanen eta egitasmoen berri eman, halaber komunikabideei buruz abenduan eginiko bilkuraren eta jarraitzeko urratsen berri ere, eta Batzordeak bete dituen eta betegabe-ko puntuen inguruko txostena aztertu gero.

Bestalde, urte beteko bizitza egin duenez Aholku Batzordeak, partaideen aldaketa burutu zen. Kargua uzten dute: A. Arejita, J.M. Etxeberria, I. Idiazabal, E. Oregi, J.A. Retolaza, J. Uriarte eta A. Urrutiak. Izendatu berriak: D. Amundarain (lehendakaria), E. Iriondo, O. Kruzeta, M. Lizarralde, A. Sagarna, M. Ugalde eta J. Urizar.

HALA ERE ERREZELOAK AGERTU ZIREN KONFLUENTZIA PROSEZUAREN AURREAN

Euskal Eskola Publikorako konbenioaren alde Ikastolak

Joan den larunbatean Elgoibarren buruturiko batzarrean erabaki zuten Euskal Herriko Ikastolek eskola publiko sarera bateratzeko aurre konbenioaren alde agertzea, nahiz eta integrazio soila inondik ere onartuko ez den.

Baskongadetako 109 ikastolatako ordezkarietarik gehientsuenak agertu ziren joan den larunbatean Elgoibarren buruturiko batzarrean. Bertan Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako ikastolen federakundeek Gasteizko gobernuko Hezkuntza sailarekin hitzartu behar duten konbenioaren aldekotasuna ala ez jarri zen auzitan, bozketaren ondoren 318 aldeko agertu zirela, 28 kontra eta 9 zuri.

Bozketaren ondoren aldeko agertu izanak, ordea, ez du esan nahi dokumentua sinatuko denik, eta are gutxiago patrimonioa Administrazioari utziko zaionik, Federakuntzako bozeramailea den Antonio Campos-ek esan bezala, «ez bait da sekula inte-

grazio soil bat onartuko».

Urtarrilaren 21ean Hezkuntza sailarekin zertutako negoziaketa bileran Ikastolek Administrazioari aditzera emandako bost baldintzak betetzea derrigorrezkoa beharko du izan konbenioa sina dadin: dirulaguntzen kobraketa, sindikatuekiko harremanen ondorioak aztertzea, langilegoaren zerrrenda tajutzea, dokumentazioaren mamitzeko komisio teknikoak martxan ipintzea eta ikastoletako batzordeak baieztatzea. Bestetik, kritikatu izan zen konfluentzia prozesua eztabaidatuko duen komisioa eskola publikoetako ordezkariak baka-

Donostiako 37. Zinemaldia irailak 15-23

Dagoeneko ezagutzera eman da aurtengoan burutuko den Donostiako Nazioarteko Zinemaldiaren 37. edizioak zer nola-ko egituraketa izanen duen, Berlingo Zinemaldian aurkezturiko aldirikariaren bitartez.

Ohizko Sekzio Ofizialaz gainera, eta Zabaltegi, beste bost atal desberdin gehiago iragarri dira: James Whale zinegilearen erretrospektiba —Frankenstein zeluloidera eraman zuen lehena—, Hegoamerikako Melodramen saila, Diligentziaren 50 urte —western generoari omenaldia—, Informatiboen saila —zine, telebista, publizitate eta dokumentaletako azken lan interesgarrien berri emango duena—, eta azkenik, 39ko gerratearen kausaz herbestera ziren zinegileek exilioan errodatutako obren zikloa.

37. edizio hau, irailaren 15ean (ostirala) zabalduko da eta hilabete horretako 23. ean (larunbata) amaituko ohizko Victoria Eugeniako klausuraz.

Aste honetan

«Ke arteko egunak»
filmea errodatzen
martxoan hasiko
(46. orrialdea)

Herri Kulturaz Blai
koordinakundea Bilbon
(48. orrialdea)

«Elhuyar» hilabetekari
dirulaguntza berezia zio
(49. orrialdea)

Koldo Izagirre,
literatur sariketetz
(50. orrialdea)

Aurten ez dira
«Galarrotsak» jokatu
(51. orrialdea)

Munduan zabaletik
kultura: Cassavetes.
(53. orrialdea)

GAUR EGUNGO EUSKAL HERRI URBANOAN KOKATU ISTORIAO,
DRAMA ETA KOMEDIAREN ARTEAN, IRONIKO ETA GARRATZA

«Ke arteko egunak» luzemetraia martxoan hasiko da errodatzen

Trenbideko Filmeak eta Bertan Filmearen ekoizpena izango den «Ke arteko egunak» bi aste barru hasiko da errodatzen. Antton Ezeiza zinegile ezagunak zuzenduriko luzemetraiak euskal zinemagintzako lehen gailurra ipiniko duen itxura guztia hartu du honez gero.

Martxoak 6. Isiltasuna. Errodatzeko prest... «Ke arteko egunak». Produksioa: Trenbideko Filmeak eta Bertan Filmeak. Aktoreak: Pedro Armendariz junior, Elene Lizarralde eta Hiro Landaluz. Beste zenbait aktore: Ikerne Letamendia, Patxi Ugalde, Patxi Bisquert, eta agian Ramon Agirre eta Xabier Elorriaga. Direkzio artistikoa: Antton Olariaga. Musika: Michel Portal (oraindik zehaztu gabe). Argazkia: Alfredo Mayo. Muntaia: Pepe Salcedo. Gidoia: Koldo Izagurre eta Antton Ezeiza. Produktore ejekutiboa: Luis Goya. Zuzendaritza: Antton Ezeiza. Iraupena: 100 minutu.

Bi aste barru ekingo zaio «Kea arteko egunak» luzemetraiaren erro daiari, zeina bi hilabetez luzatuko den, maitez muntaia lanetan hasteko eta, dena ongi burutuz gero, Donostiako Zinemaldian aurkezteko.

Gaur egungo Euskal Herrian, eta giro urbanoan, gertatzen den istorioa kontatzen

da bertan: «pelikula unibertsal bat da», aipatzen digu Ezeizak, «bizitzaren azken aldiko angustia, etxera itzultzeak eragiten duena, frustrazioarena, amodio harremanen inposibilitatea, krea zio poetikoaren zailtasuna... Gai unibertsalak ditugu, baina ingurune konkretu batetan gertatuak, egungo Euskal Herrian, horrek dakartzan kulturaren osagai disoziatzaileekin, amodio eta gorrotoen presentziaz, erre alitatearen kontraesanak barne. Laburbilduz, esan liteke, gizarte zabal batetako sufrimenduen 'dokumentu' tik hasi eta jubilazio baten drama eta alegrien arterainokoak kontatzen direla, betiere konfliktu sozialak agerian dauden Belfast edo Beirut baten gisako herrialde honetan kokatuak».

Zuzeneko soinu z errodatuko da

Zuzeneko soinu z eta euskaraz erro datuko da «Ke arteko egunak». «Zinema zuzenean

Hamar urte eta piku Ezeizak azken luzemetraia errodatu zuela. Nostalgia rik gordeko ote du honetan?

neko soinuaz behar da errodatu. Egun dauden baliapide teknikoak edukita, zinema fenomeno audiobisual eta sonoroa den neurrian, bistazko tomak soinu enarekin batera egin behar dira. Hibrido errikulooa litzateke biko zketa baliatzea, bainera kutsua duen biko izketa. Gainera, zuzenean egiteak beste hainbat

ez augarri baliotsu ekarriko dizkigu: aktoreen disziplina, erro daiakoa, elkar hizketen ezagutza doia, hitzen eta espresioen lotura zuzena eta abar eta abar. Horrela egin behar da zinema, eta ez bestela. Benetan ekintza kreatiboa garatzen ari den unean bertan parte hartu behar du hizkuntzak, beste osagai guz-

A. Ezeiza: «Ez da posible loreen apoteosia erakustea, ingurune guztia muturrekoka ari den bitartean»

Antton Ezeiza, 1935. urtean Donostian jaioa, Madrilén egin zituen zinema ikasketak 60. hamarkadan. Lau luzemetraia: «El próximo otoño» (1963), «De cuerpo presente» (1965), «Ultimo encuentro» (1967) eta «Las secretas intenciones» (1969). Mexikora egingo zuen mudantza gero, han errodatuko zitula «Mina viento de libertad» (1976) eta «El complot mongol» (1977). Mexikoko Unibertsitatean hiru urtez zinema irakasten.

Hego Euskal Herrira itzuli-rik, 20 «Ikuska» erroda zitezen ardura hartu zuen (batzu berak burutuak), eta beste hainbat dokumental eta spot gehiago segidan. Martxoan «Ke arteko egunak» luzemetraia zuzentzeari ekingo dio.

ARGIA.— Noiz sortu zen «Ke arteko egunak» egiteko proiektua?

A. EZEIZA.— Urte batzuk bai. Lehen ere Koldo Izagirre-ekin batera zenbait gauza egin ditut, futboleko beroketaldia deitzen den modura edo. Ez dakit esentzian eta erritmoetan asmatu ote dugun baina... Hemen, mundu guztiak, autonomia delakoa ailegatu zelarik, uste izan zuen lurra nahikoa ongarrituak zeudela. Baina guk bestelako planteamendua egin genuen.

Tira, pelikula egiteko azken erabakia orain bi urte hartu genuela, alegia. Hauxe da bat, baina bi edo hiru ere baditugu proiektatuak. Ez dakit posibleetakoen artean

onena den ala onenen artean posibleena.

A.— Esentzia eta erritmoak aipatu dituzu.

A.E.— Mexikoko exiliotik itzuli nintzenean, bazirudien Euskal Herrian denetarik egin behar zela, eta horien artean zinema. Baina borondate eta ausardiaz pentsatu nuen erritmo bati jarraiki behar geniola. Lehenik zinema euskaraz egiten ikasi behar genuela, hemengo jendea landu behar zela, ez teknikoan aldetik bakarrik, bai eta nolabaiteko eskola aktiboaz ere. Orduan «Ikuska»k egitea-ekin jendeari aukerak eman behar zitzaizkiola pentsatu nuen, zinema egiten jendea trebatzen has zedin edo.

Uste dut esentzian asmatu dugula, baina ez dakit erritmoan, ze batzu egundoko abiadura hartu bait dute honetan... eta ba omen dira jadanik 17 luzemetraia. Ez dut uste ordea, esentzia erratu garenik, ez bait dakit guzti hori den benetan errealitateak eskatzen duen produkzioa, edo hori izan den herri honen kulturarentzako benetako aportazio kreatiboa.

A.— Zure traiektoria pertsonalagatik akaso zenbait film politikoa bat espero du.

A.E.— Nik zoritzarrez, frankismo garaian Estatu espainolean egin nituen pelikuletarik batere ezin izan nuen holakorik egin. Ez dut ukatuko sentsibilitate politikoa markatundun piztia ez naizenik,

eta arazo kolektiboek indibidualek baino gehiago unkitzen nautela.

Baina pelikula honek nolabaiteko bokaziorik baldin badauka, gizabanakoaren hainbat frakaso eta garaipen agertzekoa da, pertsonaia nagusiaren derrota, esango nuke. Hala ere, ezin uler daiteke hemen egindako pelikula bat, non ez den urrundik ere jorratzen Euskal Herrian, gaur eta hemen gertatzen ari dena: dela linguistikoa, opresioa edo dena delakoa, beste zenbait lekutan hain nabar-

men agertzen ez direnak.

Ez da posible loreen apoteosia erakutsi nahia, ingurune guztia muturrekoka ari den bitartean. Begira, nazkatuta nago spot-ak errodatzen hasi eta kamara non kokatu jakin ezean ibiltzeaz... etxetako hormetako pintadak ez daitezken ikusi! Ez litzaidake burutik pasatu ere egingo, zinema egin nahi eta abstrakzioetan denbora galtzen ari-zea.

G.A.

तिके parte hartzen duten gisa berean». Euskal zinemagintzako orain arteko saioetan etxea teilatutik hasi den eritziakoa da Ezeiza.

Gidoiak eta bere hizkuntzako dramaturgia baldintzatzen duen neurrian, aktoreen hautapen orduan, euskaraz bizi direnengana jo dute ezinbestez. «Jokaldi estereotipatuak ekidin behar ditugu, aktoreek beren hizkuntza hartuko dute erreferentzia baktartzat, erdarak eragiten dituen tick desberdinak aldebat utzita».

Ezeizak azpimarratu nahi izan zigun, hizkuntzaren aldetik nolabaiteko oztoporik gertatuko bada —«eta ez dut uste, laguntzaile talde ezin hobea izango bait dut aldamenen»—, izan litekeela Pedro Armendariz aktore mexikarrak ezinbestez gaztelaraz jokatu beharko duelako, «eta bestalde, nigatik, nire euskararen ezagutza nahikoa ezagatik. Hala ere erretoari eutsiko diot, borondate nazional eta politikoz, eta pastitxeak ez egiteko borondate artistikoa eta profesionalaz».

Drama, komedia, ironia

Luzemetraia errodatu ahal izateko TVEtik jasoko dituzte 40 milioi pezeta, Madrilgo Miniteritzatik 30 eta Jaurilaritzatik 25 profitatuko dituzte, filmean aurrekontu orokorra 125 milioitakoa izaki. «Gutxi gorabehera 30 milioi pasatxoko zuloa izan liteke, nahiz eta sarrera salmentetatik kitoan geratzea lortuko dugula espero izan».

Donostia eta Pasaia arteko ingurunean errodatuko den «Ke arteko egunak» komedia

dramatikoaren errodaia pronto dago beraz. «Ez dakit ongi nola definitu: drama ironikoa, agian. Komediari uko egiten ez dion drama izango da. Eta komedia aipatzen delarik, gogora ekartzen ditu beste zenbait ezaugarri: azido, korrosiboa. Gidoian dextetan errepikatzen den esaera zera da: 'hau izorrazial'».

Martxoak 6. Isiltasuna. Errodatzeko prest.

GORKA ARRESE

«HERRI KULTURAZ BLAI» KOORDINAKUNDEA SORTU DA BILBON

Udalgintza elitistaren kontra eta herri kultura euskaldunaren alde

«Herri kulturaz blai» koordinakundea sortu berri da Bilbon, hiritar mailako ahots berri bat, auzoetako kultur eta giza elkarteen kultur aldarrikapenen oihartzuna zabalduko duena. Udaletxeko sarreragelan egin zuen koordinakunde honek aurkezpena alkateari bertso batzu kantatuz.

«Herri Kulturaz Blai» Koordinakundea ekarri zuen bilerara Bilboko Santutxu auzoan kultur etxe bat zabaltzeko udal batzarrean aurkeztutako mozioa errefuxatua izan zenean antolatuta zen, Josu Kamara, koordinakundearen partaidea azaldu duenez. «Auzo handi batek egiten zuen eskaria, Kultur Etxe bai sortzeko 200 milioi, baztertzearen berri eduki genuenean asanblada baterako deia egin genuen eta hortik sortu zen Koordinakundea», zehaztu du.

Kultura instituzionalari aurre

Santutxuko arazo puntuala izan bazen abiapuntua sako-neko egoera baten islada zen soilik, Bilboko Udalak darman kultur politikak ez baitu, koordinakundearen partaideen ustez, auzoetako iniziatibarik ezta herri kutsua dutenik kontutan hartzen. «Adibide bezala, Alondegiko proiektuari buruz hitz egiten denean 7.000 milioetaz hitz egiten da, duela hiru hilabete 3.000 milioetaz hitz egiten zenean, eta gainera, koordi-

natzaile bat —Jon Insausti— kontratu dute, urteko sei milioetako soldatarekin; eta alderantziz Santutxuko Kultur Etxearen mozioa ez zuten plenora pasatzera utzi ere», dio Josu Kamarak.

Kontraste hauen aurrean «Herri kulturaz blai» koordinakundekoek egin duten azterketaren arabera «gutxi batzurenzako kultur politika pasiboa (ikuskitzuna) bultzatzen da, itzelezko kostodun

azpiegiturak (Arriaga, Ayala) erabiliz eta mantendu eta ikuskizun garestiak emanez. Baliteke —salatzen dute— aurten Arriaga eta Ayala-ren aurrekontua zapirehun milioi pezetara heltzea. Kultur politika eredu honen helburua ez da kanporantz hiri «europarraren» irudia ematea baino, berezko eduki bari-rik eta herriaren zerbitzura egon beharrean interes pertsonaletara (alkatearenak) eta partidu erreformistanetara dagoelarik, azken batez, ezarrita dauden botere ekonomiko eta politikoen zerbitzura».

Instituzionalizatua ikusten dute Bilboko kultur eskeintza, «administrazioak inposatuta dator, berak egiten du programazioa, bere aretoetan jartzen ditu, berak bultzatu nahi dituen kultura moeta eskeintzeko», adierazi du Josu Kamarak, beste alde-rik etor daiteken pega bat

aurreikusiz: «esaten badute ez dagoela kultur adierazpenik erantzuna erreza da, ze iniziatiba batzu moteldu badira mila errebindikapen eta eskaera egin ondoren udal-etik erantzunik jaso ez dutelako izan da». Honez gain, Euskal Herriko beste hiri askotan bezala auzo mailako mugimendua gazteek bizkortua izan da, gaztetxe eta kultur etxeen inguruan. Gazteak ari diran tailerrak, bertsolari eskolak, irratia aurrera eramaten administrazioaren itzalpetik kanpo, lokalekin arazo larriak dituztelarik.

Herri kulturaren sustapenerako sortu berria den Koordinakunde honek hile honen 3an egin zuen aurkezpena eta ondoko hiru hilebetetarako kanpaina bat jarri du martxan «kultur ekintza errebindikatioen» bidez, «kultura elitista bultzatzen duen Udalaren kultur politikaren aurkako ofentsiba garatu» eta «kultur herritarren demanda piztu» eta «euskara bilbotar kulturaren tresna bihurtu» asmoz, argitaratu duten agirian diotenez.

PELLO URZELAI

Alkateari kantatu bertsoak: «limosnatxo baten bila ez gatoz/ gaur egunian zugana/ auzoetarako etxe apain bat/ eskatzen gatoz gaur jauna».

HAMABOST MILIOITAKO DIRULAGUNTZA JASO BI URTETARAKO

Lakuako subentzio bereziaren bermaz, «Elhuyar» hilabetekari bilakatu berri

Donostiako Urbieta kaleko leiho bati ilusioa dario, Elhuyar elkartekoari hain zuzen. Arrazoia: orain dela hilabete pare bat Josu Legarretarekin izandako telefono hitz aspertu ondoko albistea. Izan ere, 15 miloiko subentzio berezia luzatuko zitzaiela bi urtetarako.

1986. urteko otsailaz geroztik «Elhuyar» kultur elkar-tearen iceberg muturra den «Elhuyar, zientzia eta teknika» aldizkaria, zientzilari euskaltzaleen (edota euskaltzale zientzilarien) kuttuna izan dugu. Plazan bi hilean behin, astronomiaz, tramankulu teknikoez, zientzi berrien testigantzaz eta osasun berriez, besteak beste, gorritutako 72 orrialde inguruko errebista izan eta dugu haxe.

Mota bereko aldizkari erdaldunengandik urrunduta irauten duen «Elhuyar»ek, sortu zenetik, eta betidaniko asmo gisa, zientzi aldizkari standar bat bilakatzea eduki du xedetzat. Hala ere, helburu hori betetzeak eskatzen zuen entsegu ekonomikoari ezin izan zaio, gaur arte, erantzun.

Orain dela bizpahiru hilabete berriz, helburu hori gauzatzeke aukera azaldu zitzaizen Elhuyarrekoek, Inaki Irazabalbeitiak esaten digunez: «Jaularitzatik, Josu Legarretak deitu zigun, esanez esperientu bat egin nahi zuela gure aldizkariarekin, laguntza berezi bat emanez».

Horrela, eskaintza aintzakotzat hartuta, Elhuyarre-

koek Lakuak eskatutako planing bat osatu zuten, beren giza baliabideak eta ahalmen ekonomikoak hilabetekari bihurtze hori erdietsi nahiez. Jaularitzaz, alde batetik, jasotako proposamena onestuz eta eskatutako diru laguntza emateko prest agertuz, eta bestetik Elhuyar zenbait betebeharreko formalak onartuz, bi parteak akordio batera iritsiak izan ditugu.

Esperientzia piloto gisan bi urtez

Finen, harreman berri honen nondik-norako konkretuak bi zutabetan dauka oinarri. Batetik, Elhuyarrek, 7 milioi t'erdi jasoko ditu aurten eta beste horrenbeste datorren urtean; alabaina, diru laguntza berezi bat izanez gero, Elhuyarrek ezin izango du euskal aldizkarietako ohizko subentzio plangintzatik —1,7 miloi pezeta— deus ere jaso. Bestetik, Elhuyarrekoek jestio ekonomikoaren argitasunak eman beharko ditu Jaularitzaren aurrean; halaber, aldizkariaren itxura formala eta ohizko edukinari eutsi beharko dio —besteak beste, 16 orrialde kolorezko

Hilabetekari bilakatu da «Elhuyar».

argazkiez hornitutako 72etako orriko formatoa—, eta urtean zehar hamaika ale plazan eduki beharko.

‘Esperimentazio’ baten kumea izanez gero, laguntza honen etorkizuna kolokan egon badaiteke ere aldizkari-burua ilusioz agertzen zaigu: «errebista txukun atera eta gero, guk espero dugu bi urte barru horretan jarraitzea, nahiz eta Jaularitzan horretaz arduratzen den pertsonak ezin konprometzu bat hartu, alegia, hemendik bi urte barru kanpo egon baitaiteke».

Eragin berri honen zimikoz, Irazabalbeitiak euskal gaieikiko (euskal ikuspegitik jorratutako gaieikiko bede-

ren) atxikimendua indartze-ko asmoa azaldu digu, baita beren salmenta kopurua zabaltzeko ideia ere —egun 2.000 aleko tirada, irakurle gehienak harpidedun izanik—, eta beste diru iturri zenbait bilatzeko kezka (publizitatekoa alegia).

Halaz ere, Elhuyarrekoek jakin badakite aurten ere defizit ekonomikoa izango dutela, horregatixe elkarre honen, beti, bultzatzen eta egi-ten dituen beste hainbat alderdiri ez diote muzinik egingo. «Aldizkaria Elhuyarren parte bat besterik ez da, ez garrantzitsuena ez eta xumeena».

JOXAN OIZ

SARI-AROA, LITERATURAREN ESZEPZIO EGOERA PERMANENTEA

Ez naiz hamabostero juezarengana joanen

Ni ez nator puntuka. Ez nuke inor kofradiko egin nahi eta, ez beza inork kandelarik jaso. Desadan, hala ere, otsailaren 12ko ARGIA n Joserra Bilbaok idatzitakoari txol interesgarria derizkiodala.

Itsuen begi bistakoa ere bada hemen aurrezki kutxek antolatzen dutela kultura, eta halaxe daukagula daukagun kultura, aurrezki kutxek mailakoa. Baina ez dut uste aurrezki kutxek ezer antolatu behar luketenik. Are gehiago, uste dut aurrezki kutxek ez luketela esistitu behar. Nekez eskatuko diot nik ezer, dirua izan ezik. Tamalez, egia esan.

Sari-antolatzailearen batek pentsa dezake, eskubide osoa dute hauek ere zer edo zer pentsatzeko, euskal literaturak ez lukeela ezer irabaziko sari-keta barik geratuta. Erronka handixeaa ez ote den nago. Beharbada antolatzaile horrek esan nahi zuena zen idazle batzuek ez luketela deus irabaziko sariketak gabe, sarien dirurik gabe geratuko liraketeela idazle sarizaleak. Konforme.

Niri, herri osoaren partaide naizen aldetik, berdin zait sariak kirolari, idazlari, irrintzilari, puta, mehatzari, tabernari, langabetu edo kale-garbitzaile jatorrenari ematea. Eta aitortzeko ere ez dut lotsarik, kasi-kanahiago nuke idazleoi ez beste edozeini ematea. Eta idazleek ez didate harrika emanen, bai baitute aski sentsibilitaterik hemen miseria asko dagoela ulertzeko.

Idazlea naizen aldetik berriz, sarien kontra kontra kontra nago. Batzuek behintzat badakigu, eta frogak daukagu, euskal literatura ez dutela sariek sortu. Literato bezala ez ditut nahi. Langile bezala, akaso. Ea Mihail-ek esplikatzek didan noizpait intzientiboen zera hori...

Ale interesgarria benetan ARGIAren azken hori, sarien inguruko sesio honetarako. Joserra Bilbaoren artikulua beste, elkar hizketa bana dakar bi saridun berrirekin, eta oso gauza interesgarriak esaten dizkigute. Konparazio baterako:

«Beti fidatzen zara sarituta-ko liburu batetaz saritua izan ez den beste batetaz baino. Gutxienez badakizu kritika izan duela, maila bat gaintu duela, ez dela oso txarra izango nahiz ez izan gustokoa» (J.R. Madariaga).

Alegia, eta Jakin-en idatzi nuen (azken alea, «Literatura eta Inguru Soziala» izenekoa), sariak bilakatzen direla irakurlearen orientabide (hutsalak, nioen han, eta kaltegarriak, diot hemen) alternatiboak. Kritika ez dagoenez, sariek betetzen dutela haren eremua. Hala proposatzen du gainera, argi eta garbi, Joserra Bilbaok,

antolatzaile berak: «(...) obra bat aurkezten duen idazleak, epaile bakoitzak bere lanaz esandakoa jakiteko eskubidea izan dezala, saritua suertatu ala ez, horrela, sariketek kritika funtzioa ere izango luketarik» (sic). Kritikarik ez dagoenez, norbaitek hartu behar bere gain kritika funtzioa. Konforme.

Baina kritikarik ez baldin badugu, kritikarik ez dagoelako da noski, edo kritiko izenekoek jarduten ez dutelako. Orduan, nondik atera kritikak? Oso erraza: epaimahaikide jaunak eta andereak kritiko bihurtuz. Eta horra zirkulu eder bat eginarratu batekin.

J.R. Madariaga gaztearen elkar hizketaren ondoan bigarren sariatua dator zoragarriko ARGIA horretan. Imanol Irigoiena da, Lizardi Sariaren irabazlea, hura Bizkaiko Diputazioaren Poesia Sariarena bezala. Dioskunez, sarirako ezin-

bestekoak ziren seirehun inguru bertsoetarik mordoxka bat kentzeko asmoa du: «Gehiegi dira. Asko laburtuko nituzke...». Irigoien zaharragoa da, eta zuhurragoa. Badaki sari bat nola irabazten den, eta ez ditu saritu guztiak kalera nahi... Konforme.

Idatzi ez dudana uler dezake zenbaitek, eta Jakin-en garbi azaldu nuen nik ez diodala inori ezer esijitzen; sarietara ez presentatzeko, adibidez. Beste la uler dezake baten batek Jakin-ek artikulua amaieran egiten dituen laburpenak irakurririk. Gaztelaniazkoa emanen dizuet, frantses denari uko fuertean jarraitzen dugu eta: «El autor constata, no sin ironía, que esta inflación se ha dado en buena medida coincidiendo con la irrupción en la literatura de una generación que en sus inicios se manifestó precisamente contraria a dichos concursos...». Hori ez da nik esana, Jakin-eko laburtzaileak interpretatua baizik. Eta ez nuke esanen, bestalde, interpretazio bortxazkoa denik.

Antolatzaileek hasi behar bide dute orain antolamenduak antolagarri egiten, eta besteak beste egutegi bat ere, sari-egutegi bat alegia, proposatzen digute. Ez nenbilen oso oker, ez nuen batere esajeratu Sari-Aro hau gure literaturaren eszepzio egoera permanente bat zela nioenean, ez ironiarik gabe, aitor dezadan. Askatasun probisionalean gaude. Baina ni ez naizela juezarengana hamabostero joanen. A mí la legión!

KOLDO IZAGIRRE

HAZPARNEKO «EIHARTZEA»K KUDEATZEKO AHALMENIK EZEAN

Aurtengoan ez dira «Galarrotsak» jokatu Iparraldeko taldeek lanean jarraitu arren

Abenduan buruturiko Azpeitiako antzerki ekitaldiak ez ziren osasuntsu eszenaratu. Eta are egoera zailagoan, Iparraldeko antzerkigintzaren topagune diren «Galarrotsak» ez dira aurtengoan taularatuko. Euskal antzerkia eta bere bilguneak krisian ote daude?

Iaz, apirilaren azken eta maiatz hastapenaren artean Heletan ipini ziren jokoan 88ko Galarrotsak. Piarres Lartabali eskaini zitzaion omenaldia, baina topaketetan barrena estreinaldi bakar bat baino ez zen taularatu: «Bordaxuri» taldearen *Bidean hitz bat edo bi...*, «Oztibarreko Antzerkia»k ezin izan bait zuen iragarritako bere lana aurkeztu —Lartabalen *Suedako andereak*—.

Heletan ikusi ahal izan genituen baita ere: «Hiruak Bat» taldearen *Poluzione, Pullozione*, Koldo Amestoireren *Harri batez bi xori...* kontakizunak, eta usadioa den bezala Hazparne eta Uztaritzeko ikastoletako haurren lau obra labur. Egia erran, aintzin urteotako indarrak ahultzen ari zirela somatzen hasiak ginen.

Eta horrela, aurtengoan, ez da galarrotsen topaketarik izanen. Antolatzaile eta kudeatzaile nagusiak diren Eihartzea Kultur Etxeko hazpandarrek ez bait dute aski dirulaguntzarik jaso beren etxearen mantenu eta ekitaldi nagusien apailatzeko, nahiz eta bertako ateen zabalik iraungo dutela aditzera eman

genuen joan den astean. Eta beste zombait arrazoen artean, azpimarratu behar, antzerki topaketa hauek posible egin daitezkeen antolamendu egituraketak tinkotasuna galdu dela neurri handi batean.

diren obra eta ekitaldien nolabaiteko egutegia ere antzeztan daiteke-eta.

Urte honen amaierarako espero daiteke Txomin Heguy eta «Bordaxuri»ko hazpandarren obra berriren bat. Gillaume Irigoyen eta «Hiruak Bat»ekoek berriz, maiatzarako zuten zerbait pentsatua, nahiz eta atzeratu ote daitekeen aipatu diguten. Gertuxeago, «Xirixiti Mirixiti»koek Lartabalen *Herri bozak* obra lantzen dihardute, eta martxoaren azkenetarako ez baldin bada izanen da apirilaren lehen egunetarako.

Hilabete honetan bertan bi

Baionan otsailaren 24ean, ondotik, martxoan, Hegoaldean lehen aldikotz ikusteko parada Hernanin izan daitekeela. Azken lan honi buruz eta beste zenbait sorpresaz lotuko dugu elkar hizketa datarren astean Amestoirerkin.

Ezagun ditugun antzerki taldeek ate moldatzen diren herri atzerkiari dagokionez, aipatu: iragan igandean maskaradak izan zirela Muskildiko herrian; bestalde, espero zela asto-lasterren bat aurtengoan, baina proiektuarekin atzera egin ei dutela. Ostera, zuberotarrek pastoralak martxan ipintzeko eginahaletan dihardute jadanik: Junes

Oztibarreko Antzerkia taldea, «Haunditasun ametsak» egin zutenekoa.

Ostera ez da antzerkirik faltako

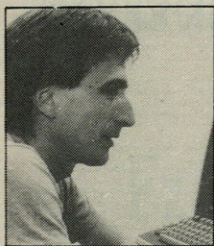
Honek ez du esan nahi ordea, Iparraldeko euskal antzerki taldeak bertan behera geratu direnik, dagoeneko urtean zehar taulara ekarriko

obra berriren estreinaldiak ezagutuko ditugu: «Oztibarreko Antzerkia»k iaz estreinatu gabeko eta lehen aipaturiko *Suedako andereak* jokatu du otsailaren 26an Ibarlan; eta bestetik, Koldo Amestoirer obra berri bat eskainiko du

Cazenavek izkiriaturiko *Zumalakarregi*, uztailerako lehen emanaldia eta abuztuaren bigarrena. Ormaiztegiara hurbiltzeko saiorik egingo ahal dute!

GORKA ARRESE

Paperetan idatziak

HIZTEGIA ETA EUSKARA
Presakaegi atera zen Orotariko Euskal Hiztegiaren aurreneko tomoa. Beste hilabete bat hartuta, horko huts batzu konpon-tzea izango zen. (...) Ni inoiz herri honetatik esiliatzen baldin banaiz, kulturalki esiliatzen baldin banaiz —eta ez da erabat baztertua dudana posibilitate bat— ni katalan bihurtuko nintzateke. (...) Ni herri honetan iraun arazten nauen gauza bakarra hizkuntza da, ez nau beste ezerk lotzen, ezerk, ezerk...

Ibon Sarasola, («Diario Vasco», 89-2-8).

DONOSTIAKO ANTZERKI FERIA

Europako hizkuntza nazional nabarmenek oin bitan hartzen dute zimentarria, alde batetik oin ethnikoan, eta bestetik kulturazko oin grekolatinoan, gure kultura zabalak Grezian baitu iturria. (...) Euskaldunon are premia handiagoan aurkitzen gara (kultura greko-latinoaren iturriak ezagutzeko), gure hizkuntza haien mailara eta gradura altxatu nahi baldin badugu, modu horretara benetako hizkuntza nazional bihurtu ledin.

Alfontso Irigoien, («UD, Universidad de Deusto», 21. zenb.).

EUSKAL ANTZERKI MERKATUA

Euskal antzez taldeen arazoa ez da kanpoko merkaturak. Geure euskal merkaturak dugu arazorik larriena. Erantzunkizuna klase politikoari dagokio, eta ez naiz EAJz bakarrik ari, arlo honetan berak jasotzen dituen arren guztion belarrondokoak. (...) Euskal antzerkigintzaren sustapenaz ez du inork interesik erakusten, udaletako ekintzen ardurarik ez dute hartzen, programatzaileen ikuspegiak gainetik ez dituzte kultur politikaren kriterioak ezartzen.

Ramon Barea, («Eguna», 89-2-9).

DONOSTIAKO ANTZERKI FERIA

Programatzaileak, moderno antza zuten muntaien atzetik zebiltzan; arazorik planteiatu gabeko eszenografia ikusgarria eta formato laburreko muntaiak. Zer pentsaturik ematen du guzti honek. Taldeak ekoiztutako muntaia ez bada saltzen, programatzaileen baremoak taldearen hurrengo lana baldintzatuko du eta honek beldurrik ematen du, lana zein puntutara inoiz ere irazten ez daitekeen aipatzeko orduan.

Elena Mendinueta (Ttamtaka), («Eguna», 89-2-9).

GIDOIAK, GENEROAK

Terminoren bat erabili beharko bagenuke genero zinematografikoen sistemari dagokionez, automatikoki Hollywoodeko Akademiak ezarritako sistema zinematografikoari egin beharko genioke erreferentzia. Guk («Eskorpioa») gidoia idazterakoan, drama psikologikoa dei daitekeen horren barnean kokatu genuen. (...) Gidoia originala da, eta eman diogun tratamendua Estatu Batuetan erabilihoi dena da.

Ernesto Telleria, («Punto y Hora», 535. zenbakia).

J.M. Zalakainek puntua jarrita

Joxe Jabier Iñigori

(EKBkoa)

— Udalerrrien Elebakartasuna kanpaina dela-eta, hasiak dira espero zitezkeen arazo eta nahasketak. Egungo legedia gairitu nahi izatetik edota diskriminazioaren mamua sortzeagatik datorrela istilua esan ohi da. Baina, garbi esateko, euskarak ba al du konponbiderik egungo legedia nolabait urratu gabe?

KONPONBIDEZ ulertzen badugu hizkuntzaren normalizazio osoa, ez zegok konponbiderik, dudarik gabe. Hizkuntza batek bere bizi iraupena ziurtatzeko gune elebakarrak behar dizkik, bai sozialki hitz eginez eta baita geografikoki ere. Hori hizkuntzaren arazoak zientifikotasun minimoaz aztertu duen edonork zekik. Eta elebakartasunaren posibilitatea gure hizkuntzari (eta Estatuko gainerako 'beste' hizkuntzei) ukatu egiten zaiok.

Hemen nagusi Espainiako Konstituzioa duk eta berak ezartzen dik euskararen gaztelaniarekiko menpekotasuna. Konstituzioan oinarriturik euskararen aldeko makina bat erabaki izan dituk errefusatuak. Horien artean garrantzitsuenetarikoa nolabaiteko elebakartasuna legeztatzen zuen Euskararen Legearen artikuluhura, eta azkena Aulestiko udalari gobernadore zibilak ezarri dion errekurtsioa bere 'elebark' izendatzeagatik.

Dena den, normalizazio osorako funtsezko oztipoa legedia izanik ere, gaur egun bazegok maila txikiagoko 'konponbideen' posibilitaterik. Legediak ez dik esaten AEKrekin edo eta Nafarroako ikastolekin laguntza ekonomikotarako akordioak ezin sinadatezkeenik, kasurik larrienak besterik ez aipatzegatik. Hori borondate politikoaren kontua duk, norberaren alderdikeriak euskararen beharren gainetik jartzea. Legediak permititzen duena betetzetik oso urrutu gaudek.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Hontza» liburudendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Henry Bengoa Inventarium», Emak Bakia Baita. Elkar.
- 3.— «Garoa», Txomin Agirre. Arantzazu.
- 4.— «100 metro», Ramon Saizarbitoria. Erein.
- 5.— «Supazter zokoan», Barbier. Euskal Editoreen Elkarte.

Orotarikoak:

- 1.— «Bapatean 88», Bertsolarien Elkarte. Elkar.
- 2.— «Euskal Herriko zuhaitzak», Garcia Bona. Kriselu.
- 3.— «Joko Bilduma», Gasteizko AEK.
- 4.— «Euskal Gramatika Praktikoak», Butron / De Pedro. Erein.
- 5.— «Iparraldeko euskal idazleak». K. Etxenagusia. Labayru.

Tshibinda Ilunga tshokwetarren arketipo

Tshokwe herri afrikarren sortzaile mitikoa dugu Tshibinda Ilunga. Argazkian ikusten den figura, Texas-eko Kimbell Art Museum delakoan dagoena, dugu leienda bixia duen pertsonaia horren eredu. Lunda

tribuari lantza eta geziaren ekarri zien atzerri-tarra zuten Tshibinda-k. Lunda batzuk, haserre atzerri-tarra erregeren alaba esposatu zuelako, Tanganyka ingurutik atzerri-taturik, Angola, Serra Musamba eta Zambeze inguruan bizi izan ziren leiendak dioenez. Atzerri-ratu hauen semeek, eta hauxe da paradoxa, Tshibindaren irudia errepikatu ohi dute behin eta berriz eskultura egiterakoan.

Idazle Sobietarren Elkartea Ekologiaren arduraturik

Urtarrilaren amaieran ospatutako Idazle Sobietarren Elkartearen azken batzarrean SESBeko ekologiaren egoera izan da gai nagusi eta bakarra. Dossier handi bat burutu dute errepublikaz errepublika eta Zientzien Akademiari igorri diote. Kexu dira nonbait Zientzien Akademiak ez duela argibide aski eskaini Txernobyl, Aral itsasoko trajediak eta beste zenbait aferaz.

Geraldo Azevedo brasildarra ihaute doinuaz kantari

Geraldo Azevedo kantari brasildarra Europako zenbait hiriburutan (Bruselas, Ginebra...) ari-tu da ihautei doinuak zabaltzen. Country eta Bossa nova. Kitarra hutsik eta rock talde bat atzetik. «Orohar —esan du— inork ez dio kasorik egiten rocka ez denari. Eta gobernuak ez dago prest kultura nazionalaren alde eragiteko. Hauteskundeak direnean artisten atzetik ibiltzen dira politikoak: hilabeteak ematen ditugu mitin politikoak animatzeko. Hauteskundeak bukatutakoan berriz...».

'Proclaimers' eskoziarrek bigarren Lp.a kalean

Letter From America-aren egileek disko berri bat atera dute *Sunshine On Leith*. Reid anaiak, 'Proclaimers' talde eskoziarren partaideak abertzale eta sozialista bezala agertzen dira. Hona hemen zer dioten Eskoziari buruz: «Urtetan barrena inferioritate sentimendua garatu dute eskoziarrek. Denak bat datoz, ardurak hartzeko beldur dira. Ingeles zapalketak bere fruituak eman ditu. Azkenean, gure aberkideak hobe moldatzen dira atzerrian. Soldadu onak dira berenak ez diren armadetan».

«Shadows»

bere lehen filmaren errodaian (1959).

J.M. HERITZ

Cassavetes aparta hil da

Hilaren 3an hil zen Los Angelesen John Cassavetes idazle-aktore-zuzendari aparta, 81az geroztik minbiziak jota, zirrosis baten ondorioz. 59 urte zeuzkan eta hamabi film utzi ditu. Hauetarik azkena «Big Trouble». Azken gidoia «Dancing In The Dark». Hona irudi hauek omenaldi gisara.

John Cassavetes

Gena Rowlands, bere emaztea, «Gloria»n (1980).

Peter Falk, Ben Gazzara eta Cassavetes.

«Husbands» (1970).

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Urtarrileko alean

Jadanik zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen hmaika ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....

Helbidea..... Lanbidea

Hiria..... Telefonoa

Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

☐ 1.989.erako 4.500 pta. Euskal Herria eta Frantzia

☐ Bi urterako 8.500 pta.

☐ 1.989.erako 5.000 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkartea. P.K. 361. DONOSTIA

Euskal futbolariak eta selekzioa

Urteak dira euskal futbolariak Españaiko selekzioarekin jokatzen ari direla. Baina gutxi izan dira selekzio horretan jokatzeari uko egin diotenak. Gaur egun, Zubizarreta, Andrinua, Gorriz, (Lopez Rekarte), Begiristain, Bakero edota Salinas ikusten ahal ditugu telebistan, Estatu imnoa jotzen dutenean errenkadan, gero baloiari segika.

Eta askoz gehiago izango lirake oraindik Suarezek gehiago deituko balitu. Aitzakia —horrela esan baidateke— diru mordoxxa irabazten dutela. Eta kitto. Horrekin dena esanda dago. Horrekin dena erosita dago. Eta inork gutxi esaten du ezer horren aurrean. Nahikoa irabaziko ez balute bezala euren klubetako soldaten bitartez.

Okerragoa ordea, Bake-rok jokatzen baldin badu, Zubizarretak jokatzen baldin badu, edo besteren batek, jendea biba espanaka eta gol gol goool builaka aritzen dela etxetan eta tabernatan.

Errealeko jokalar berri-
netarikoa den Mikel Loinaz
berak ere beste guztien in-
ertzia berberari heldu dio.
Bercy edo nik zer dakit non-
go futbol torneora Erreala
joan zenean ez zituen maka-
lak bota Hazparnekoak, Ur-
nietakoak edo nik zer dakit
nongoak: hasi omen zen es-
aten frantses komunikabideen
aurrean betidanik Errealeko,
Athleticeko eta Osasunako
supporter izan dela; gero se-

gitu omen zuen bla-bla ez
zuela ez telebista ez irrati ez
egunkari deportibo frantse-
sik batere irakurtzen; jarrai-
tu zuen, ez duela batere
frantsesez hitz egiten, ez eta
gurasoengana Hazparnera
joaten denean ere, orduan
euskaraz egiten duelako; eta
bukatu omen zuen, selekzio-
ren batetan jokatzeokotan ez
lukeela frantsesarekin joka-
tuko, espainolarekin baizik.

Ja batek ez daki zer pen-
tsatu. Akaso ez du merezi
ere. Baina zalanta horretan
nago: Errealeko sozio karne-
ta zakarretara bota eta tele-
bistan ematen dituzten parti-
duak ere ez ikusi, edo ezer
pasatuko ez balitz bezala
erreke erre segi eta biba es-
panaka aritzen direnekin ba-
tera Suarezren selekzioaren
imnoa isil isilik entzuten ja-
rri.

MANUEL ALTUNA

ARGIAko komikia sobran

Astero irakurtzen dut AR-
GIA. Harpideduna naiz. Inte-
res handiarekin jarraitzen di-
tut politika eta kulturako
orrialdeak batez ere. Kontu-
ratu naiz piskanaka hobe-
tzen ari dela gainera errebis-
ta bezala, azaleko kolorea
dela, papera...

Baina ez dut batere uler-
tzen zertarako dagoen hor
erdi-erdian komikien kua-
derno txiki bat. Igual batzuei
interesatzen zaie. Ongi egon-
go da komiki zaletuentzat:
Bokarta, Corto Maltese, Jo-
nathan, Little Nemo. Baina
nik uste dut ez daukala zen-
tzurikan. Egia da holako
kuadernilloak argitaratzea
errebista aberasteko ongi da-
tozela. Baina igual igual, zer-
gatik ez argazkigintzari es-
kainitako kuadernillo bat?,
edo pinturari eskainitakoa?...
edo literaturari?

Hain zuzen ere, neri ge-
hien interesatzen zaidana li-
teraturarena izango litzate-
ke. Literaturari eskainitako
kuadernillo bat jende gehia-
gori interesatuko litzaiokee-
la uste dut gainera. Horrela
atera daitezke haurrek ida-
tzitako ipuinak, idazleei es-
katutako batzuk, literaturari
buruzko saio bat edo beste,
polemikak piztu, erreflexio-
rako plaza ederra izango li-
tzateke, eta gero elkar hizke-
ta bat edo beste idazleekin,
argialetxeetako arduradu-
nekin, liburudendetakoekin,
hor sartu puntako argitalpe-
nak sail hori eta abar eta
abar.

AINARA UGARTE

Portaletan pixa egiten

Urtero bezala, Karnabale-
tan, egundoko zikinkeriak
egin dituzte tabenetako ko-
munetan. Denak pixa erre-
kez beteta, gonbitoak eta
abar. Denak inundatu egiten
dira hainbeste zikinkeriare-
kin. Baina gertatzen hasi da
tabernariak nazkatuta dau-
dela eta komuneko atea
itxi egiten dituztela jendea-
ren zerrikeriak ez garbitze-
ko gero.

Orduan, nola ez dagoen
lekurik bakoitzaren zerak
egiteko, ba orduan jendeak
tabernaren atarian bertan
egiten ditu. Baina ez hori ba-
karrik. Zer gertatzen da? Ba
oraindik mozkortuta ez dau-
denak eta lotsa daukatenak,
etxetako portaletan sartzen
dira eta hantxe egiten dituz-
te egin beharrekoak. Gure
etxea herriaren zentroan da-
go, tabernaz inguratuta.
Goiz batean jaiki eta ogi bila
irten nintzenean egundoko
kiratsa somatu nuen. Alda-
menetara begiratu eta dena
busti busti eta putzuz beteta.
Gainera batzuk paretean ma-
rrazkiak egin zituzten. Ez
dago eskubiderik.

MARIA LUISA GARCIA

Bidasoa

Doinua: Iparragirre abila dela.

1

Pirineoko goi mendietan
Elur guztien artean
Bertan sortzen naiz bide luzeak
Dauzkadalarik aurrean.
Hasieran txikia,
Gero berriz haundia,
Arrainak dauzkat barnean
Bidasoa dut izena eta
Nator hau esan nahiean:

2

Elizondotik Doneztebera
Eta ondoren Sunbilla
Beso zabalik Hendaiararte
Kantaurikoaren billa;
Ama daukat elurra,
Aita Baztango lurra,
Izadiaren gurpilla,
Hegaletatik entzuten ditut
Haizea eta ezkillak.

3

Orain duela urte ugari,
Ur gardena nuenean,
Lamin ederrak jostatzen ziren
Plisti plast neure gainean,
Bainan gertatzen dena,
Zuengatik da dena,
Nabil zikinen artean;
Zakar-ontzirik ez al duzute
Nahikoa zuen etxean.

4

Len baso haundi eta ederrak
Nire bideen ertzean,
Orain milaka fabrika haundi
Daukat alde bakoitzean,
Ta beraien zikinak
Ez dira atseginak
Eukitzea gorputzean,
Oso pozikan geldituko naiz
Garbigailuak jartzean.

5

Garai batean arrain ugarik
Bizilekutat ninduten,
Gaur egun berriz erdi husturik
Dut nik sabela aurkitzen,
Ta horren arrazoia,
Gizarte erraldoia,
Dena ari dena jaten,
Ikasi behar lukete behingoz
Ondo arrantza egiten.

6

Arrantza asko egin duzute
Berdin egun edo gauez,
Aurkitutako fruitu guziak
Etixeruntza eramanez,
Ian dadin heldua,
Edo ume-sortua,
Garai onean edo ez;
Mementu hontan gutxi baditut,
Aurrerantzean baterez.

7

Mingain ustelak mintzatzen dira
Ni naizela banatzaile,
Margotuz dute nire gorputza
Zango, buru eta ile,
Kartetan jarri naute
Frantzi-Espain bitarte
Ta hoiek nire hiltzaile,
Ni naizenean Euskal Herriko
Lotura denen egilea.

8

Uniformezko soldadu anitz
Ikusi ditut hurbildik,
Baita gudari zonbaitzuk ere
Bala etsaiak erahilik,
Euskaldunen asmoa
Baita nire gogoa
Da jarraitzea bizirik
Eragozpenak izanik ere
Badut nik itxaropenik.

9

Orain oihu bat bota nahi nuke
Ur-hegitari denentzat
Borroka bat bideratua da
Ta ez inor gelditu at.
Lapurdi, Nafarroa
Ta baita Gipuzkoa,
Hau, probintzi guzientzat:
Ez ditut bi nazio banatzen,
Elkartu baizik Herri bat.

URKO ATXOTEGI

BIDAIK

THINDUKI, S.A.

GAT 1.025

**BIDAI ATSEGINAK
ZURE NEGOZIOTARAKO**

Porky Land, Europa.— Zerri sektorearen krisialdiaz usu mintzatzen da gaur egun, baina inork gutxi ulertzen du nola litekeen posible. Betidanik esan izan bait da Estatu espainola garrantzitsua izan dela sektore honetan; hain garrantzitsua ezen merkatuak eskatzen zuena baino gehiago handitu omen den honez gero. Espezialistek aitatzten dutenez, arazoa ulertzeko kontutan hartu behar ei da mugak itxiak egon direla soberazko zerri horiek saldu ahal izateko. Eta finean, zerri inflazioa dagoela orduan Estatu espainolean. Itxura denez, prolema guzti hauek nortasun arazoak sortu berri dituzte zerriengan, eta euren europartasuna erreibindikatzeko hasiak dira han eta hemen, frantsesak bezain europarrak direla eta, noski, frantsesak bezain zerriak. Allakuidaus! (Ah!, eta bide batez txalotu, Hormaspraykok pentsatu, diseinatu eta inprimaturiko sloganak Strasbourgen arrakastatsu eragin duelako dagoeneko. Hori duk hori publizista taldea!).

MARTIN ARANA

ZARAUZTARRAK

Langabezia zegoen Bartolo eta egunkarian irakurritako iragarkiari jarraituz hara non abiatu den Bilboko bulego dotore bate-tara. Test psiko-tekniko antzera zenbait galdera egin behar omen dizkiote. Lehen-dabizikoa geografiari buruzkoa, eta ongi erantzuten du; bigarrena lexikoaz, eta ber-riro erantzuten du.

— Ongi mutiko, oso ongi. Ea azkenengo hau ere asmatzen duzun: zergaitik daude beltzak Ameriketara eta zarauztarrak Eus-kal Herrian?

Bartolok ez daki zer esan. Eskuak estu-tzen ditu patrikan sartuta.

— Ba..., ba... —segunduak pasatzen dira eta denbora amaitzen zaio.

— Pena da mutiko. Ongi ari zinen.

— Bai baina, erantzuna?

— Amerikanoak izan zirela lehenik aukeratu zutenak.

BEDEINKAZIOA

Ba omen zebilen Berrizko bat misiolari Afrikako lurraldeetan, eta bai eta oihana-

ren erdian leohi tximaluze batekin topo egin ere. Zeregin jakin ez, ipurdia urtu be-har zitziola, bururatu zitzaion arte:

— Jaun goikoa, erregutzen dizut emaiz-kiozula leohi honi kristau sentimenduak.

Halako batetan hara non belaunikatzen den leohi tximaluzea eta otoitz egin:

— Bedeinka itzazu Jauna gaurko gure ja-nariak, eta mahai honetan bildu gaituenak Zeruko mahaian bildu gaitzala. Amen.

BARBEROARENEAN

— Egun on jauna. Nola moztuko dugu or-duan?

— Ba begira: egizu atzekaldean eskilara eder bat, moztazu ezkerreko alde kasik erabat soil utzi arte, aurrekaldean kalparra mantendu eskumako patillaren antzera, eta goikaldean gogoak ematen dizun moduan.

— Ez dakit, ez dakit. Ez zara oso txukun aterako hemendik...

— Halaxe laga zenidan bada bisita egin nizun azkenengoan.

OSASUNAREN ARDURAZ

Edonork liseritzeko moduko esnea

LAKTOSAREKIKO jasa-nezintasuna asaldura nahiko usua da talde etniko batzuetan eta bai eta erita-sun jakin batzuk jasan di-tuzten pertsonengan ere (Crohn-en eritasuna, kolitis ultzeraduna eta eritasun ze-liakoa, esate baterako). Ur-daileko kirurgia nozitu du-tenek ere erasan erasan di-tzakete.

Orain arte ez zegoen be-hi esnearen alternatiba ego-kirik, laktosarekiko jasane-zintasuna zuten guztien es-kura legokeen esnearen or-dezkorik ez bait zen presta-tu. Eta honek nolabaiteko desnutrizioa ekar zezakeen, funtsezko mantenugaiak ahoratu gabe gera bait zite-keen pertsonaren bat.

Leeds-eko esneki entre-presa batek prestatu du iraupen luzeko produktu bat, laktosa %95ean erauzi ondoren lortua. Eta hau po-sible izan da esnari laktasa gehituz, entzima natural honek laktosa bere bi osa-garrietan, glukosa eta ga-laktosa azukreetan banan-tzen bait du. Prozesu hau, normalean, pertsona osa-suntsuen heste gertatzen da. Artifizialki lortu denez, esnea, laktosa jasan ezin dutenek hobeki liseritu ahal izango dute, eta bide batez heste poroetan zehar mar-tenugaien kopuru handia-goko zurgatzeko aukera edu-kiko dute,

XABIER AGIRRE

UGT: morrontzatik disidentziara PSOErekin

ABENDUAREN 14eko huelga orokorraren ondoren presentatu ziren erreibindikapenei buruzko negoziazioetan sindikatuen eta Gobernuaren artean haustura definitiboa eman ondoren, UGT eta PSOEren arteko distantziak ezin eta haundiagoak egin dira, eta gaur egun pentsaezinezkoa da ez epe laburrean ez ertainean beren artean berkonponketa politikorik zertzea.

Orain dela gutxi pentsaezina zen istilu hau hobeto konprenitzeko beharrezkoa da Erreforma Politikoaren lehendabiziko urte haietara hegaldatzea eta pakto sozialekin inauguratu zen linea sindikala analisatzea, batez ere 1982. urteaz geroztik PSOEren Gobernuak praktikatu duen politika ekonomikoa aztertzea, kapital haundiaren neurria tajututako errekonbertsio industrial egiteko amorratio bizian beti, eginkizun horretan 1986. urtea arte UGTren apoioa izan zuelarik. Politika honen aplikazioari dagokionez —ia kontzesio sozialik gabe—, PSOEren Gobernuak UGTren burokrazia serbilak tolera eta apoia dezakeena baino urrutirago joango da, honela elkarren artean gero eta kontraesan eta istilu haundiagoak sortuz eta, azkenik, abenduaren 14eko deialdian eta negoziaketa hausturan bukatuz.

Negoizazioan bakarrik oinarritutako linea sindikala inauguratu zen 1977. urtean Moncloako Pactoaren sinadurarekin, zeinak, Erreforma Politikoaren euskarri politiko izateaz gainera, krisi ekonomikoari erantzuteko austeritatea ezarriko zuen.

Lehenbiziko pakto sozialaren ondotik beste bost pakto etorriko dira, UGT delarik berauen euskarri zentrala, eta guztionez, PSOE Gobernuak jabetu ondoren bereziki, lehen inoiz ez bezala botere adiskitiboa galtzea ekarriko du. Dekada batean 20ren bat puntu galduko dituzte

langileek. Paraleloki, Errekonbertsio Legearekin batera —enpleguen beheraldi ikaragarria ekarriko du honek—, PSOE lan merkatua *flexibilizatuko* du kontratu behin behinekoak jeneralizatuz, denbora partzial eta espezialetan.

PSOEk eskuin aldera hartu zuen jira-biraren inspiratzaileak eta apoiarik haundiena UGT izan zen. Orain dela gutxi arte bere lana orientatu duen lema aurkitu zuen Redondok: «*krisi ekonomiko garaian, ez du mobilizaziozko sindikatuak balio, konzentraziozkoak baizik*». Honela, erresistentziatzeko mobilizazio askotan, UGT oposizio aktiboan aritu da, sarri askotan bere eginkizuna beste ezer baino gehiago eskirrolarena egitea izan delarik.

Baina politika mota honek faktura pasa ohi du: txiki samarra bazen ere, lehenbizikoa 1986. urteko hauteskunde sindikaletan pasa zuen. 250 langile zituzten enpresa haundietan ordezkarrien gehiengoa lortu zuen CCOO sindikatuak. CCOO sindikatuak, bere lehen historia paktistarekin aldaketa kontradiktoria eta akritikoa erakutsiz, azkeneko pakto soziala (AES) errefusatu, Segurantzaren Sozialaren errekonbertsio kontrako 1986. urteko ekainaren 20ko huelga orokorrari bultz eginez, langileen deskontentamendua kapitalizatu zuen.

UGTren gidariak, hauteskunde sindikalek ekarri zuten egoeraren aldaketa kontuan izanik, erreibindikapen haundiagoak egiten hasiko dira: soldataren igoera, eta desentpleguaren eta pentsioen estaldura. Baina Gobernuak ez bide da enteratzen gertatzen ari denaz eta, beraz, pakto sozial berria lortzeko ahaletzen guztiek porrot egingo dute. PSOE / UGTren arteko erlazioak txaritzen hasiko dira. Tirabirok partiduaren XXXI Kongresuan nabarmenduko dira, non Nicolás Redondok esango dion Carlos Solchaga, Ekonomiako ministroari trintxeraz ekibokatu dela.

BAINA PSOEek, bere harrokeria eta hantustearekin, 1987-88 urteetan barrena hortxe segituko du liberalismoaren ideologia beretzako-

tu nahiz. Gazte Enpleguaren Plana izango da beronen azkeneko pauso baldarra eta hauxe izango da abenduaren 14eko huelgaren eragilea, honen bidez sindikatuen eta Gobernuaren arteko tirabirak punturik gorienean joz.

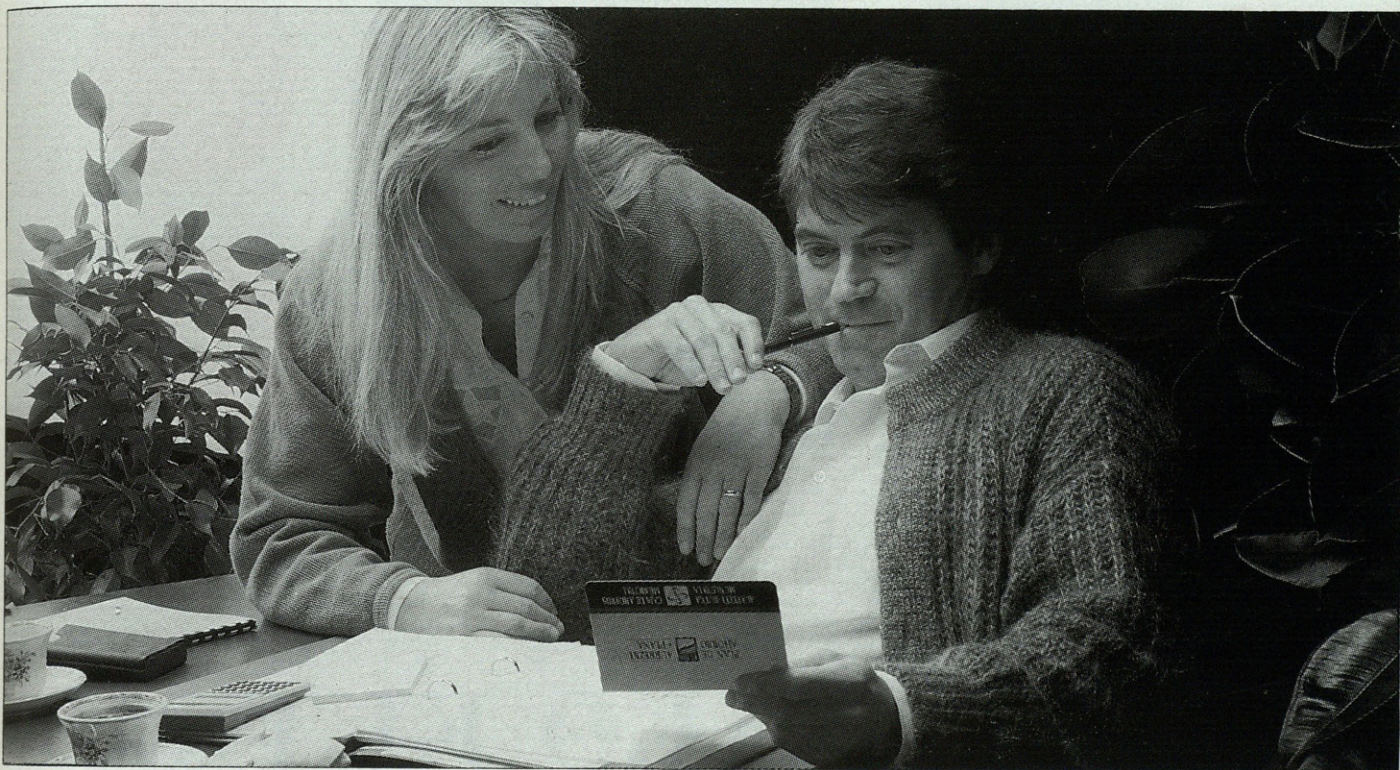
Abenduaren 14ak, ezer bai eta PSOEren Gobernuaren derrota suposatuz, baina honek ez du nahi inork horri errenta politikorik eta sindikalik ateratzerik. Egin zaizkion eskabide moderatu horiei erantzuteko PSOEek manobra gaitasunik ez duenik ez du esan nahi horrek, izan ere ez luke dudarik jarriko bere politika ekonomikoa; PSOEki nahi ez duena zera da, alegia kalean egiten dena lejitimatzea, izan ere hala eginez gero jende askok usteko bait luke borroka eginez zernahi gauza lortuko lukeela. Kontzepzio honek, hau da, Estatuaren aparatuan barruan sindikalismoa gero eta integratuago eduki nahi izateak eta sindikatuak berek berreskuratu duten nolabaiteko liderazgoak sortarazi dute negoziazioen porrota.

Guztionez ondorioak izango ditu partiduaren barruan. Badirudi hiru postura daudela: Solchagarena da bata, zeinek nahiko lukeen sindikatuarekin haustea, Gobernuak sindikatorik gabe ere goberna dezakeela uste bait du; sindikatu hori gabe gobernatzea ezinezkoa dela uste dutenena da bestea, baina horretarako lehenbizi sindikatuak hezi egin behar dela diote; hirugarrena, berriz, Leguina eta ezkertiar sozialistena da, eta hauen ustea da eginiko zauri eta urradura guztiak sendatu ondoren eta egin diren eskabideei amore emanaz partidua eta sindikatuak elkarri hurbiltzen saiatu behar dela.

Eduki sozial haundi samarra izango lukeen proiektu sozialdemokrata aplikatzeko —epe erdira, oraingo monolitismo felipista hautsiz eta, Largo Caballeroren garaian bezala, korronto sendoei eraginez—, badirudi UGTren zuzendaritza partiduaren barruan bere presentzia berrosatzen saiatuko dela.

ARDOTXI
(kazetaria)

Plan on bat baduzu gogoan kontutan izan Kutxa.

Zure neurriko Plana aurki dezazun, zein edo zeintzu diren zuri hobekien datozkizunak aukeratu besterik ez duzu.

Etorkizunean, gauzak zuk aurrikusi bezala gerta daitezen.

Zuk nahi duzun bezala.

PENTSIO-PLANA

Errentagarria, zergarigarria eta zure neurrikoa. Etorkizuna duen dirua.

AURREZKI-PLAN ASEGURATUA

Oso interesgarria eta zergarigarria. Seguru hazten den dirua.

AURREZKI-PLANA

Interes handia aurrezki txikiarentzat. Piskanaka gehiagotzen den dirua da.

**AURREZKI-KUTXA
MUNICIPALA**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL**

GIPUZKOAKO KUTXA • • • • • **CAJA DE GUIPUZCOA**

● Hauxe da Gipuzkoako Aurrezki Kutxa
Probintzialaren irudi berria. Eta gure izen berria
Gipuzkoako Kutxa da.
Gu garen eta izan nahi dugun guztiaren sinboloa.
Iritsi bait da etorkizunari adarretik heltzeko ordua.
Eta gure esperientziak erakutsitako onena bilduko
dugu, aro berri bati esperantzaz beteta ekiteko. Guk
ez dugu atzera begiratzen eta saiatuko gara, jo ta ke,
Gipuzkoak aurrera egin dezan.
Gu garelako Gipuzkoako Kutxa.

**Gipuzkoar guztiekin gaude
etorkizunari begira**
